

**glasilo
rudarsko
elektroenergetske
kombinata
zasavje**

SREČNO

**OB PRAZNIKU SLOVENSКИH RUDARJEV — 3. JULIJU,
ČESTITAMO VSEM RUDARJEM IN OSTALIM DELAVCEM
VSEH TOZD IN DS SKUPNIH SLUŽB
RUDARSKO ELEKTROENERGETSKEGA KOMBINATA
ZASAVJE!**

**ENAKE ČESTITKE VELJAJO
TUDI VSEM DELAVCEM - UDELEŽENCEM NOB
OB DNEVU BORCA — 4. JULIJU!**

Samoupravni organi in
družbenopolitične organizacije
REK Zasavje

Ob dnevu borca

Vsak praznik ali svečan dogodek je tesno povezan z dogajanjem okoli človeka, mu zbuja spomine na velika in tudi manjša doživetja v preteklosti, pa tudi v sedanjosti.

Letos se med drugim spominjamo tudi 35. obletnice splošne ljudske vstaje proti okupatorjem in njihovim pomagačem.

Pred 33. leti so zastopniki vseh jugoslovanskih narodov v Jajcu povezali naše dežele v enotno federativno republiko Jugoslavijo. Tudi vsi borci-partizani so stopili pod vodstvom Tita pod eno zastavo, v veliko nepremagljivo borbena enoto, ki se je zavedala samo tega, da se je treba rešiti tiranije in sužnosti, kar je bilo doseženo v krvavih bojih, nepojmljivem in enkratnem junaštvu vsega ljudstva in posameznikov.

Zgodovinska noč 29. novembra 1943 v Jajcu je rodila mejnik v življenju jugoslovanskih narodov, ki so se z zaupanjem v bodočnosti oklenili svojega najvišjega vodstva AVNOJ s tovarišem Titom na čelu.

Ko torej praznujemo vsako leto 4. julija dan borca, se spominjamo obenem tudi pretekle slavne zgodovine, bojev, herojskih naporov naših borcev, prelite krvi in vseh žrtev.

Franc Kopitar: Delo na odkopu — med skladi črnega zlata, linorez

Nikoli ne smemo pozabiti 1,700.000 žrtev, ki so padle za svobodo.

Zavedati se tudi moramo, da naša revolucija še ni končana. Tudi v bodoče nas še čakajo velike naloge.

Ravnotako moramo biti pripravljeni, če bo treba, tudi na to, da branimo pridobitve, ki smo jih izbojevali med vojno, kar je tudi naš dolg tistim, ki so padli v boju.

Še naprej moramo v našem duhu vzgajati nove generacije. Naša mladina — naša najmlajša generacija, mora poznati vsa dejstva in dogodke naše novejšje zgodovine, saj bo jutri prevzela vlogo ustvarjalcev kot branilcev socializma v naši državi.

Kadar danes govorimo o zglelih iz vojnega časa imamo vtis, da smo pri sedanjem uresničevanju koncepta vseljidske obrambe posvetili temu še pre malo pozornosti.

Tudi delo organizacije združenj borcev je del skupnih družbenih prizadevanj za utrjevanje položaja in ugleda Jugoslavije v svetu.

Letos bo dan borca še posebno proslavljen, saj sovpada letos poleg drugih jubilejev tudi jubilej tovariša Tita — tvorca nove Jugoslavije in neuvrščenosti v svetu.

Na ta dan se bomo spominjali vseh padlih za svobodo, obiskali bomo spominska obeležja, spominjali se bomo vseh žrtev, bojev, mest kjer so vodile kurirske poti med NOB in podobno.

Vsi preživeli udeleženci NOB pa naj za ta dan sprejmejo iskrene čestitke in borbene pozdrave.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Stane Butkovič

Božidar Jakac: V roškem bunkerju med nemško ofenzivo (tuš 1943)

3. julija 1934 so rudarji stavkali gladovno

Življenje rudarjev in njihovih družin je bilo že v Avstriji zelo težko, enake težave pa so se nadaljevale tudi naprej v stari Jugoslaviji. Življenjski pogoji so se čedalje bolj slabšali, vmes je prišla še diktatura kralja Aleksandra, 6. januarja 1929. Komunistična partija pa je ostala edina sila, ki se je dosledno in za ceno življenj svojih članov, aktivno borila proti diktaturi.

Koncem junija 1934 je Trboveljska premogokopna družba — TPD, ki je bila last mednarodnega in jugoslovanskega kapitala, nameravala znova poslabšati že tako težko življenje rudarjev. Hotela je znižati mezde, starejše rudarje prevesti v nižji plačilni razred in zmanjšati količino brezplačnega tj. deputatnega premoga za potrebe rudarskih družin. Potrepljivost rudarjev je tokrat znova prekipela. Dne 3. julija 1934 so na jutranji izmeni rudnika Hrastnik rudarji ostali v jamah, zasedli rove in jaške ter pričeli z gladovno stavko. Njim so se takoj pridružili rudarji iz Trbovelj in Zagorja. Stavkali so tisoči rudarjev v Zasavju. Dotelj kolikor je znano, se delavci v Sloveniji niso poslužili podobnih sredstev za zagotovitev svojih pravic. Zasedbo rudnikov in stavko so vodili komunisti ter drugi odločni in pošteni rudarji. Vsa Slovenija je obnemela ob tovrstnem boju. Časopisi v drugih državah so mnogo pisali o tej stavki, zato lastnikom TPD in jugoslovanskim oblastnikom ni bilo po volji, da se je po svetu pa tudi v drugih predelih Jugoslavije toliko pisalo o gladovni stavki v zasavskih revirjih. Zaradi teh odmevov je TPD popustila v svojih namerah in stavka se je končala po 72 urah. Po končani stavki so številne ženske stavkajočih rudarjev in njihovi otroci organizirali sprejem prihajajočih rudarjev iz jame. Mnogo so jih takrat zaradi izčrpanosti pripeljali iz jame tudi v vozičkih.

Po gladovni stavki je postalo življenje rudarjev še težje, stavka ni omogočila izboljšanja gmotnega položaja rudarjev, ker so cene življenjskih potrebščin naraščale. Najvišji

akordni dosežek rudarja-kopača je bil takrat le 60 din na šiht, kar je znašalo na mesec pri komaj 15 delavnikih in po odbitkih okoli 700 din. To pa so zaslužili le redki posamezniki. Večina jih je dobila le 300 do 400 din mesečne mezde.

Analiza teh bojev je okrepila idejno politično zavest so-mišljenikov komunistov in tudi ostalih rudarjev, zato je delo KP postalo vplivnejše zaradi svojih nepopustljivih stališč do kapitalistične TPD.

V spomin na te dogodke praznujemo slovenski rudarji vsako leto 3. julija svoj praznik rudarjev, prav tako pa praznujemo občani občine Hrastnik v spomin na te dogodke svoj občinski praznik.

3. julij — dan rudarjev — praznik občine Hrastnik

Na podlagi sklepa občinske skupščine Hrastnik in delavskega sveta — TOZD rudnika premoga Hrastnik - REK Zasavje bo slavnostno zborovanje občanov in rudarjev Hrastnika z odkritjem spominske plošče 3. julija 1977 ob 10. uri na prostoru pred vhodom v jamo »Ojstro«.

Osrednja proslava je posvečena tudi letošnjim jubilejem, 40-letnici ustanovnega kongresa KPS, 40-letnici prihoda tovariša TITA na čelo KPJ in 85. rojstnemu dnevju tovariša TITA.

Skupščina in družbenopolitične organizacije občine ter samoupravni organi TOZD RPH so za izvedbo osrednje proslave, imenovali poseben organizacijski odbor, ki ima nalogo, da sestavi celotni program osrednje proslave in izvede vse priprave za množično udeležbo na tej proslavi.

Poseben pomen te proslave bo dan odkritju spominske plošče na gladovno stavko iz julija 1934, ko so hrastniški rudarji skupno z ostalimi rudarji Zasavja zahtevali svoje najosnovnejše pravice. V spomin na to stavko zato praznujemo rudarji vsako leto 3. julija svoj stanovski praznik.

Istočasno nas spominjajo stavke hrastniških rudarjev na borbo proti kapitalizmu in na 165 žrtev v oboroženem osvobodilnem boju od leta 1941 do 1945 ter obvezujejo in vzpodbujajo za nadaljnjo graditev samoupravnega socializma.

Prav ti dogodki pa so bili povod, da je leta 1954 sprejel takratni občinski ljudski odbor Hrastnik odlok o razglasitvi 3. julija za praznik občine Hrastnik.

Program osrednje proslave je povezan s slavnostnim govorom, ki ga bo imela članica Sveta federacije tov. Lidija Šentjunc po odkritju spominskega obeležja, govorom podpredsednika občinske skupščine, podelitvijo priznanj »Zaslužnemu občanu Hrastnik« za leto 1977 in podelitvijo priznanj članom PGD Hrastnik mesto. Poleg tega bo na osrednji proslavi izveden kratek kulturni program, v katerem bo sodelovala delavska godba Hrastnik s pevskim zborom.

Iz slavnostnega zborovanja bo poslano tudi pozdravno pismo tovarišu TITU.

Poleg Lidije Šentjunc se bodo udeležili osrednje proslave naši najuglednejši družbenopolitični delavci občine, republike,

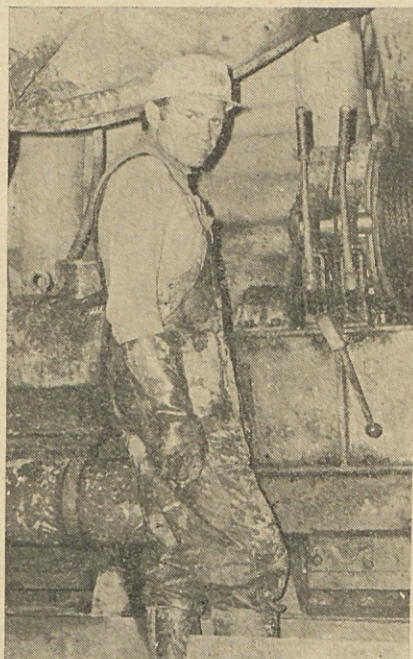
zveze in sosednjih občin iz revirjev. Vse člane kolektiva TOZD Rudnika premoga Hrastnik, njihove svojce in občane Hrastnika, kot tudi ostale delavce REK Zasavje vabimo, da se v čim večjem številu udeležijo osrednje proslave v Hrastniku ob dnevu rudarjev in praznika občine Hrastnik.

Brane Kušar

PROGRAM PROSLAVE DNEVA RUDARJEV

Odbor za informacije, tisk in propagando REK Zasavje, je po predhodnem posvetovanju s predstavniki drugih samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij REK Zasavje sklenil, da bo potekala letošnja proslava ob dnevu slovenskih rudarjev, za območje REK Zasavje, v soboto 2. julija 1977 v Zagorju.

Okvirni program osrednje proslave obsega naslednje točke:

Vrtalec Marko Martinčević pri izdelavi vrtine KJ-2/77 v jami Kotrež P-60. (Foto A. Bregant)

— ob 8,30 uri bo odprta v avli Delavskega doma v Zagorju likovna razstava grafičnih del Franca Kopitarja na rudarsko temo; ob tej priliki bo izveden krajši kulturni program;

— ob 8,45 uri organiziranje in izvedba povorke vseh udeležencev proslave z godbo na čelu in uniformiranimi rudarji, od Delavskega doma do rudnika Zagorje;

— od 9 do 9,45 ure bo promenadni koncert godbe Delavskega pihalnega orkestra iz Zagorja, na ploščadi pod upravno zgradbo rudnika Zagorje, nato bo odhod na Ruardi nad Zagorjem;

— ob 10. uri bo pričetek osrednje proslave na prostem, na Ruardiju.

Proslava bo obsegala naslednje točke:

□ Internacionala — godba in pevci;

□ uvodni oziroma pozdravni govor predsednika delavskega sveta TOZD Rudnika premoga Zagorje Danijela Galufa, dipl. inž.;

□ slavnostni govor predsednika konference osnovnih organizacij sindikata energetike in rudarstva — KOSIRE Franca Romiha;

□ Rudarska zastava — pevci in godba;

□ objavljeni bodo podatki o izplačilu letošnjih jubilejnih nagrad;

□ objavljene in podeljene bodo nagrade za osvojene tehnične izboljšave in izume;

□ Vesela pionirska — MPZ Vesna in godba;

□ podeljene bodo nagrade učencem osnovnih šol za najboljše prispevke, ki so jih napisali za letošnji rudarski praznik;

□ Lepo je v naši domovini biti mlad — MPZ Vesna in godba;

□ recitacija tretje nagrajene pesmi v okviru natečaja za letošnji rudarski praznik;

□ skladbe iz tekmovalnega programa — godba;

□ objava priznanj reševalcem za večletno aktivno delo pri jamskih reševalnih moštvi;

□ objavljeni bodo rezultati športnih tekmovanj ter podeljeni pokali zmagovalnim ekipam v posameznih športnih disciplinah;

□ Svobodna je naša domovina — vsi pevci in godba;

□ recitacija druge nagrajene pesmi iz natečaja;

□ Zapojmo slavospev — vsi pevci in godba;

□ recitacija prve nagrajene pesmi iz natečaja;

□ skladba iz tekmovalnega programa — godba oziroma pihalni orkester;

□ zaključna beseda — predsednik delavskega sveta TOZD Rudnik premoga Zagorje;

□ Pesem o Titu — vsi pevci in godba.

Pri izvajanju kulturnega dela programa bodo sodelovali:

— Delavski pihalni orkester - godba Zagorje;

— Moški pevski zbor Loški glas;

— Moški pevski zbor Tone Okrogar;

— Mladinski pevski zbor Vesna;

— recitatorji;

— dirigenti: Rihard Beurman, Mirko Prašnikar, Janez Simončič, Edi Eberl.

Scenarij in režijo kulturnega programa ima na skrbi Jože Skrinar, organizacijo pa posebni delovni odbor s sodelovanjem predstavnikov TOZD in družbenopolitičnih organizacij, tehnično pripravo celotne proslave pa ima na skrbi splošni sektor skupnih služb s sodelovanjem TOZD Rudnik premoga Zagorje.

Udeležence iz Hrastnika in Trbovelj bodo vozili v Zagorje in nazaj posebej naročeni avtobusi. Poleg članov delovne skupnosti vseh TOZD in skupnih služb, se bodo tudi letos udeležili proslave številni gostje iz Zasavja, Ljubljane in drugod.

Po končanem delu proslave, to bo približno ob 11. uri, pa bo pričetek tovariškega srečanja na prostem. Vsak udeleženec bo prejel v ta namen nakazilo za malico, hkrati pa bodo pooblaščenim sodelavcem iz posameznih TOZD podelili na posebej označenih mestih jubilejne nagrade in druga priznanja. Mesta, kjer bodo razdeljene nagrade in podeljena priznanja bodo posebej označena za vsako TOZD posebej.

Vabimo vse člane kolektivov TOZD in DS skupnih služb REK Zasavje in njihove svojce ter druge občane, da se v čim večjem številu udeležijo letošnje proslave dneva rudarjev pri REK Zasavje.

Tudi letos so bila organizirana v počastitev dneva rudarjev številna športna tekmovanja v organizaciji komisije za telesno kulturo in rekreacijo pri KOSIRE. Srečanja so potekala v raznih športnih prostorih v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju.

Prav tako je potekalo v okviru proslave tudi prvokrat letovanje otrok smrtno ponesrečenih delavcev našega kombinata v času od 20. do 25. junija 1977 na Rabu, s tem, da smo stroške krili delavci kombinata preko sklada za pomoč otrokom smrtno ponesrečenih delavcev, ki ga upravlja KOSIRE. Izvedbo letovanja, ki je bilo za otroke brezplačno, je imel na skrbi KOSIRE.

Pred dnevom rudarjev bodo tudi letos obiskali predstavniki sindikalne organizacije in ostalih družbenopolitičnih organizacij bolne tovariše - sodelavce, ki so na zdravljenju v raznih zdravstvenih domovih za področje Slovenije.

V širši okvir letošnje proslave ob dnevu rudarjev pa sodi tudi razstava olj in tapiserij znanega slikarja Jakija Horvata iz Nazarij. Njegova razstava bo odprta 1. julija 1977 ob 18. uri v likovni galeriji Delavskega doma v Trbovljah, ob navzočnosti avtorja in drugih gostov ter krajšem kulturnem programu. Ta razstava bo odprta 14 dni.

PRAVILNIKE O DELITVI OSEBNIH DOHODKOV MORAMO DO KONCA LETA SPREJETI Z REFERENDUMOM

Glede na izredno pomembno nalogo v zvezi z oblikovanjem kriterijev in meril za delitev osebnih dohodkov, zaradi orientacije povzemamo iz Informatorja sveta ZSJ izvlečke iz referata tovariša Mike Špiljaka, predsednika sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, ki ga je imel na seji sveta ZSJ 31. marca letos.

Na področju delitve sredstev za osebne dohodke nas je zakon o združenem delu postavil v bistveno novo situacijo. V prvi vrsti, do konca tega leta se morajo sprejeti splošni samoupravni akti, predlagam, da bi jih v temeljnih organizacijah združenega dela imenovali pravilnike, ki bodo pridobivanje in delitev osebnih dohodkov regulirali v skladu z zakonom. Zakon vnaša v dosedanjo prakso pomembne novosti in vse to je potrebno vgraditi v nove pravilnike temeljnih organizacij, v samoupravne sporazume delovnih in sestavljenih organizacij ter jih sprejeti z referendumom do konca letošnjega leta.

Kriteriji za delo in naloge

Kadar je beseda o delitvi osebne dohodke, zakon ne izhaja več iz delovnega mesta, ocene osebnosti, kvalifikacij, staža in podobnih meril ki sedaj prevladujejo. Zakon izhaja iz dela in nalog ter zahteva, da se v bodočih pravilnikih izdelajo kriteriji in merila za delo in nalog za minulo in tekoče delo in ne za delovna mesta, osebnosti, kvalifikacij in podobno. Sedaj smo prišli v obdobje, ko je potrebno dajati konkretne odgovore na bodoča merila dela, ko kadri in organizacije ne zahte-

Dejali so ...

SERGEJ KRAIGHER — PREDSEDNIK PREDSEDSTVA SR SLOVENIJE

Švobodna menjava dela je eden od temeljev našega sistema. Družbena nadstavba je sestavina združenega dela, organiziranega na samoupravnih osnovah, kjer so delavci teh dejavnosti še posebej neposredno povezani z ustvarjalci vrednosti in nosilci dohodka v gospodarstvu prav pri reševanju problemov, ki jih mora delovni človek reševati v svoji temeljni organizaciji in v vseh oblikah povezovanja svojih interesov z drugimi organizacijami združenega dela, oziroma v kraju in občini, kjer živi kot občan, oziroma kjer se kot pripadnik naroda in narodnosti pojavlja v celoti svojih družbenih, političnih in nacionalnih interesov. Zato je švobodna menjava dela, kot je opredeljeno v ustavi in zakonu o združenem delu v medsebojnih odnosih teh področij družbenega dela bistvo in eden od temeljev našega sistema. Tu so bistvene razlike, ki obstajajo med našim in kapitalističnim sistemom. Pri njih se tudi administrativni socializem loči od socialističnega samoupravljanja, saj je v administrativnem socializmu, gledano čisto golo ekonomsko, delavec še vedno v položaju mezdne delavca, kar se tiče odločanja in razpolaganja z rezultati in pogoji svojega dela. Zato je drugačen tudi položaj družbenih dejavnosti, od katerih sta odvisna delavčevo znanje in produktivnost njegovega dela v proizvodnem oziroma delovnem procesu.

JANEZ BARBORIČ — PREDSEDNIK ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Merilo humanizacije dela

Na področju modernizacije naših delovnih organizacij smo veliko storili, vendar ti podatki kažejo, da nam ta modernizacija — čeprav daje pomembne ekonomske učinke, večjo produktivnost dela, večjo konkurenčnost, večji dohodek — še ni dala tudi pričakovanih učinkov v večji humanizaciji dela. Samo ekonomski rezultati pa za našo samoupravno družbo ne morejo in ne smejo biti zadostni in edino odločilni.

Analize, ki so jih opravili v sindikatih, izpričujejo, da interesne skupnosti v preteklosti sploh niso razpravljale o varstvu pri delu, če pa že so, potem je bila ta razprava omejena predvsem na finančne bilance. Odtod tudi ugotovitev, vse tisto, kar dajemo za potrebe zdravstvenega varstva, ne daje pričakovanih in možnih učinkov.

STANE DOLANC — SEKRETAR IZVRŠNEGA KOMITEJA PREDSEDSTVA CK ZKJ

O tem, kaj je moralnopolitična neoporečnost, smo dovolj govorili in pisali. Tudi predsedstvo CK ZKJ je definiralo svoje stališče o tem v enem izmed svojih dokumentov. Pri tem gre, najbolj na kratko povedano, za odnos do socialističnega samoupravljanja in politike neuvrščenosti. Če torej kdo enači moralnopolitično neoporečnost s članstvom v zvezi komunistov, potem — da bom popolnoma jasen — se moti. Moralnopolitično neoporečni so namreč tudi tisti, ki niso člani zveze komunistov, če imajo pravilno stališče

do socialističnega samoupravljanja, do delavskega razreda in delovnih ljudi ter njihove vloge v naši družbi, do politike neuvrščeniosti naše države. Zame so to temeljni kriteriji moralnopolitične neoporečnosti.

Jasno je, da je te kriterije potrebno obdelati v tem smislu, da se ugotovi kaj pomeni pozitiven odnos do socialističnega samoupravljanja itd. Tisti, ki se danes bojuje zato, da bi delavec razpolagal s svojim izdelkom, presežkom vrednosti, ki jo ustvarja — ta je zame moralen in politično neoporečen človek. Tu se v resnici začena in tu se preverja morala. In tisti, ki se bojuje za neodvisnost naše države, za njeno integriteto, za njeno suverenost, za njen neuvrščeni položaj — tudi ta je moralen in politično neoporečen.

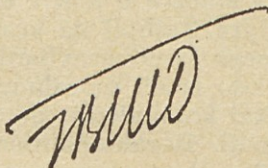
Ljudje navadno vprašajo: Ali je moralnopolitična neoporečnost istovetna s članstvom v zvezi komunistov? Popolnoma jasno je, da mora imeti član zveze komunistov pozitiven odnos do vseh vrednot, ki sem jih omenil in biti tako moralnopolitično neoporečen. Toda ne samo on, nikakor ne samo on! Velika večina naših ljudi, ki so na socialistični samoupravni smeri, je prav tako moralnopolitično neoporečnih in lahko opravljajo vse funkcije v naši družbi, lahko so na vsakem delovnem mestu.

Josip Broz Tito

Beograd, 26. maj 1977.

Dragi drugovi,

Najsrdičnije vam zahvaljujem na toplim čestitkama i dobrim željama koje ste mi uputili povodom 85. rođendana i 40. godišnjice stupanja na čelo Partije.

vajo od nas samo načelnih stališč, temveč konkretne odgovore.

Mnoge temeljne in delovne organizacije še niso sprejele niti svojih sporazumov, temveč so direktno uporabljali panožne. Toda panožni ali grupni sporazumi so po pravilu reševali odnose, usmerjali politiko delitve dohodka in osebne dohodka. Konkretna merila je potrebno izdelati v temeljnih in delovnih organizacijah in v mnogih primerih je ravno to izostalo. To je sedaj največji problem, ki je prav tako vplival, da je iz leta v leto upadala stopnja rasti produktivnosti, da je upadala racionalnost poslovanja, upadal je dohodek in da so se povečali neupravičeni izostanki z dela in drugi problemi.

Široko je razširjeno mišljenje, da obstajajo taka delovna mesta ali dela in naloge, kjer se delo ne more meriti ali ovrednotiti. Moramo zahtevati od strokovnih služb, da za vsa dela in naloge najdejo merila, individualna in grupna. Ne sme biti dela ali naloge, za katere že naprej ni odrejenih meril, vrednosti in podobno. Ne glede na to, da imamo skromne izkušnje, pa tudi odpori so še vedno močni, od tega ne bi smeli odstopati.

Norma, dokler se ne oblikujejo ustrezna merila

Norma je doslej najmasovnejša oblika individualnega merila in z njo se je po pravilu vedno merila in danes se meri količina opravljenega dela. Ko bi ostali samo pri taki uporabi norme, brez njenega vgrajevanja in korigiranja z dohodkom temeljne organizacije, če v teh normah niso vsebovani količina, kvaliteta, prihranki in sploh uporaba opreme, oziroma naprav, a to pomeni tudi minulo delo, potem ko norma še nadalje zadržala najemniški položaj delavca. Toda, tudi take norme ne bi smeli zavreči, dokler se ne oblikujejo ustrezna merila, k čemur je treba pristopiti takoj ter jih vgrajevati v bodoče pravilnike.

Nekje se bo norma lahko opredelila le za grupo delavcev, oddelek ali službo, čeprav niso znana merila za vsakega posameznika. Nekje so taki grupi dali samo odrejena merila in prepustili delavcem, da naprej sami izpopolnjujejo. Sami so v grupi izdelali individualna merila in prešli več načinov, da se medsebojno ocenjujejo, da ovrednotijo vsako delo in prispevek posameznika.

Pri nas je uvedena analitična ocena delovnih mest, ki smo jo uporabljali za izdelavo tarifnih pravilnikov. Zato analitično oceno delovnih mest moramo zamenjati s sistemom oblikovanja sestavin dela in nalog. Tak sistem je lahko tudi analitična ocena dela in nalog. Toda, tudi taka ocena ne more biti neposredno merilo za osebni dohodek delavcev, temveč je vedno potrebno meriti tudi rezultat dela.

Še danes se ponekod ocenjujejo osebnosti in na tej osnovi odrejajo osebni dohodki. Posamezne institucije še sedaj ponujajo modele delitve, ki vsebujejo oceno osebnosti kot važen faktor za delitev osebnega dohodka. Zato je potrebno nujno povedati, da je to kopiranje tujih sistemov, kjer šefi ocenjujejo podrejene, kar se v našem sistemu ne more uporabljati. Moramo se boriti za ocenjevanje dela in nalog in ne osebnosti.

Nekatere organizacije so uvedle stimulacijo za redni prihod na delo. Razumljivo, da tega ne moremo podpirati, ker se s tem zdravi posameznike, namesto da bi se odstranjevali vzroki. Mnoge izkušnje kažejo, da kjerkoli je uvedeno merjenje rezultatov in obstaja stimulatívna delitev osebnih dohodkov, ni problemov z disciplino. In dokler se bo nagrajevalo za redno prihajanje na delo, tako dolgo ne bo prizadevanj za delitev osebnega dohodka po delu in prispevku k skupnemu dohodku.

Pogojni delavec je ponekod še danes kot merilo za individualno delitev osebnega dohodka. Pri tem so po pravilu druga

merila tekočega in minulega dela že naprej izključena in vsakdo že naprej, glede na svojo kvalifikacijo vidi in ne glede na svoj prispevek k delu, svoj osebni dohodek. Zato je nesprijemljiva uporaba pogojnega delavca pri delitvi osebnih dohodkov in jo je potrebno takoj zamenjati z resničnimi merili dela in rezultatov dela. Pogojni delavec je lahko le osnova za določeno primerjavo.

Delovni staž ni edini osnovni kriterij za minulo delo

V sedANJI praksi se največkrat za minulo delo uporablja delovni staž oziroma leta zaposlitve, vendar pa več organizacij raziskuje druga merila, ki resnično izkazujejo minulo delo. Mislim, da je že dosti jasno, da delovni staž ni edini in še manj osnovni kriterij za minulo delo. Brez vgrajevanja minulega dela, kot merila za oblikovanje globala osebnih dohodkov temeljne organizacije ter osebne dohodka vsakega posameznika, ni dohodkovnih odnosov, ni izhoda iz najemniških odnosov.

Pri oblikovanju novih pravilnikov v organizacijah, ki jih moramo sprejeti do konca leta, je potrebno v dveh smereh pričevati minulo delo.

Prvo, v merila za oblikovanje vsote osebnih dohodkov in skupne porabe je treba vgraditi merila za minulo delo v smislu zakona o združenem delu in merila za tekoče delo. Ogromen družbeni idejnopolitični in vzgojni pomen ima jasno razmejevanje in oddvojeno izkazovanje vsote osebnih dohodkov na osnovi minulega dela. Ravno na ta način bodo delovni ljudje začeli razumevati, da so gospodarji svojega dela in dohodka ter prenehali misliti in se po našati kot najemni delavci.

Drugo, pri oblikovanju kriterija in meril za delitev osebnih dohodkov posameznikom je prav tako potrebno za vsakega posameznika ali grupo razmejiti, kakšen del osebnega dohodka pridobiva na osnovi minulega in kakšen na osnovi tekočega dela. Že sedaj obstajajo številne oblike stimulacije za pri-

hranek surovin, energije, obratnih sredstev, nekje tudi varovnje opreme, oziroma naprav (npr. kako dolgo vozi kamion brez popravila ipd.). Ti elementi so vezani na tekoče delo delavca, vendar so tudi direktni elementi minulega dela, katere je treba v vsaki organizaciji naprej dograjevati in jih posebno izkazovati in vgrajevati v bodoče pravilnike. Mnogo tega o minulem delu niti nam niti kadrom v organizacijah združenega dela še vedno ni jasno. Toda če bomo odločno šli v raziskovanje, bomo hitro pridobili ustrezne izkušnje in v določenem času bo vse to postalo tako enostavno kot mnogo stvari do sedaj. Najhuje je čakati, dokler nam ne postane jasno, ker tako nikdar ne pridemo do cilja.

Merila dela tudi za organizatorje proizvodnje

Organizatorji proizvodnje (skupne službe) so z delitvijo osebnih dohodkov najmanj stimulirani za odkrivanje rezerv. Oni so po pravilu samo na startnih osnovah, ali poprečnem presežku cele organizacije brez individualne ali grupne stimulacije. Organizatorji proizvodnje so v položaju, ki je najbližji najemnim odnosom, in to je danes eden največjih problemov na tem področju.

Zato moramo vlagati maksimalne napore, da se za te službe in posameznike v njih najdejo merila za delo in naloge, ki jih opravljajo. V mnogih organizacijah so že našli rešitve in vrednotenja posameznih del.

Iz nedavnih obiskov vemo, da je to dalo odlične rezultate in odkrilo neverjetne rezerve. Le rešiti se moramo bojazni pred velikimi zaslužki teh kadrov in korajžno preiti k stimulaciji. Ta strah je največja ovira, da se za strokovne službe ne zahtevajo rešitve in zato se v posameznih sredinah moramo boriti proti takemu strahu. Če se v začetku ne utrdijo realna merila in ne odkrijejo velike rezerve, k čemur tudi težimo pa ti kadri začenjajo nerealno prejemati visoke dohodke, potem

Ponovne raziskave med Kisovcem in Kotredežem

Območje okrog Zagorja je značilno po zamotani tektoniki, zaradi katere premog ne nastopa v eni enotni kadunji, temveč v več vzporednih kadunjah. Največja in najgloblja med temi kadunjami poteka v vsej dolžini zagorskega premogonosnega območja, medtem ko so stranske kadunje krajše in leže ob južni strani glavne kadunje. Kadunje so med seboj ločene z vzdolžnimi prelomi, ob katerih nastopajo na več mestih talninske plasti ali celo triadna podlaga.

Za razširjenost premogovega sloja so pomembni tudi sedimentacijski procesi v času terciarja. Premog je nastajal samo tam, kjer so bili dani pogoji za nastajanje močvirskega gozda.

Prvotno je bilo mišljeno, da so na vsem območju koder so na površini višje krovne plasti oligocenska morska glina in miocen, v globini soteške plasti, vendar se je pozneje izkazalo, da je obseg teh plasti mnogo manjši. Podrobnejše raziskave so pokazale, da so soteške plasti nastajale samo v najglobljih delih takrat nastajajočih kadunij.

Miocenske plasti, ki tvorijo višjo krovino na vsem premogonosnem območju, leže diskordantno na oligocenskih in starejših plasteh. To pomeni, da so bile kamnine, ki leže neposredno pod njimi, tj. ponekod tudi soteške plasti s premogom delno erodirane. Miocenske plasti leže zato marsikje na starejših, tj. triadni podlagi in segajo tudi daleč preko območja soteških plasti.

Premogov sloj na območju Zagorja ni povsod enako debel. V južnem krilu glavne kadunje in v večini stranskih kadunij presega debelino 10 m, medtem ko so dosedanje raziskave se-

kaže zaostrovati kriterije, kakor se tudi delavcem povečujejo norme v takih primerih. Toda zaostrovanje nikdar ne sme zavreti stimulacije za boljše delo, za odkrivanje nadaljnjih rezerv.

Stimulacija inovacij in iznajditeljstva je premalo razdelana v pravilnikih, še bolj strahopetno pa je uporabljamo v praksi. Zaradi tega moramo korajžno pristopiti k izdelavi za stimulacijo iznajditeljstva. O tem imamo v vseh republikah dobre izkušnje, ki se lahko prenašajo na organizacije, kjer teh izkušenj nimajo. Toda tudi tu se mora razbijati strah pred prevelikimi zaslužki in se upirati primitivizmu, ki pogosto nasprotuje in celo napada tiste, ki dajejo rezultate in ustvarjajo večje zaslužke. Če je pravilnik dobro sestavljen potem vsak tak zaslužek prinaša kolektivu nekolikokrat več. Zato je potrebno novatorje in iznajditelje politično podpirati ter jih odločno braniti pred primitivnimi napadi.

Istočasno s prizadevanji za delitev po delu, ki bo pripeljala do večjih razlik znotraj istih kategorij, bo potrebno tudi odločno izgrajevati socialno politiko in socialno zaščito tistih, ki objektivno ne morejo dosežati poprečnega dohodka. Potrebno je jasno ločevati tiste, ki lahko, a ne dosežajo le-tega, od tistih, ki tega resnično ne morejo, kar delavci v svojih sredinah najbolje vedo. Sredstva skupne porabe so tisti korektiv, s katerim se uresničuje socialna politika, če pa ta sredstva niso zadostna, se celo lahko povečajo na račun osebnih dohodkov.

Prav gotovo, da vsa ta stališča ne dajejo zadostnih rešitev in odgovorov na številna vprašanja v zvezi z merili za delitev osebnih dohodkov kakor tudi ne na vsa tista, ki so sprožena in praksa išče odgovor nanje. Zaradi tega se moramo vsi orientirati na proučevanje pozitivnih rešitev, ki so jih že našle mnoge organizacije.

Poslovni rezultat REK Zasavje v I. trimesečju 1977

Poslovni rezultat REK-a oziroma posameznih TOZD v I. trimesečju 1977 ocenjujemo iz dveh vidikov in sicer:

- iz vidika izpolnjevanja sprejetih planskih obvez za leto 1977;
- iz vidika doseženega finančnega rezultata po periodičnem obračunu za I. trimesečje.

Po prvem kriteriju ocenjujemo poslovni rezultat glede na realizacijo plana fizičnega obsega proizvodnje in celotnega dohodka posameznih TOZD.

I. TOZD — proizvodnje premoga

TOZD	letni plan	oper. plan	doseženo	% izpolnitve	
	1977	I.-III. 77	I.-III. 77	letni pl.	oper. pl.
RPH	615.000 t	138.600 t	133.770 t	21,75	96,52
RPT	666.200 t	168.200 t	140.140 t	21,04	83,32
RPZ	331.000 t	83.800 t	76.500 t	23,11	91,2
RŠC	47.800 t	9.600 t	3.990 t	8,35	41,56
SKUP.	1.660.000 t	400.200 t	354.400 t	21,35	88,56
Sep. Trb.	1.329.000 t	316.400 t	277.900 t	20,91	87,83

Celotni dohodek — proizvodnja premoga (v 000 din)

	letni plan	doseženo I.-III. 77	% izpolnitve
TOZD			
RPH	203.323,7	37.307,2	18,35
RPT	155.267,8	28.692,8	18,48
RPZ	192.445,7	38.053,3	19,79
RŠC	16.293,9	1.424,3	8,74
Sep. Trb.	76.900,7	13.782,0	17,92
SKUPAJ	644.231,8	119.259,6	18,52

Pri fizičnem obsegu izpolnitve plana proizvodnje premoga je operativni trimesečni plan dosežen le z 88,56 %, letni pa z 21,35 %.

Planirani celotni dohodek oziroma realizacija premoga je napram letnemu planu dosežen z 18,51 %. Razlika med fizičnim obsegom proizvodnje in celotnim dohodkom je posledica neurejenih cen na energetske delu proizvodnje premoga. Razlika med planirano in dejansko obračunano ceno za I. trimesečje znaša 16,408.000 din. Če bi dosegli v celoti planirano realizacijo, potem bi dosegli celotni dohodek proizvodnje premoga cca 135,667.600 din ali 21,06 %, kar bi bilo do neke mere izravnano z doseženim proizvodnim načrtom. Razlika v doseženem dohodku in fizično proizvodnjo gre na račun slabše kvalitete, kar dokazuje podatek, da smo v prvih treh mesecih leta 1976 imeli povprečno kalorično vrednost za dobave TET 2.504 Kcal/kg, letos pa samo 2.380 Kcal/kg, kar pomeni poslabšanje kvalitete za 5 %.

Vsi trije negativni faktorji, obseg proizvodnje, neurejene cene na energetske delu in poslabšanje kvalitete so pogojevali izgubo na dohodku, ki znaša v I. trimesečju 17,238.125 din.

Pri ocenjevanju poslovnega rezultata za prve tri mesece na področju gibanja stroškov ugotavljamo, da so stroški oziroma lastna cena v mejah planirane.

	plan poslov. stroškov za 1977	doseženi poslov. stroški v I.-III. 1977	% doseg.
TOZD			
RPH	192.773,2	42.532,6	22,06
RPT	146.574,3	35.210,7	24,02
RPZ	181.004,2	40.097,4	22,15
RŠC	15.211,9	3.278,9	21,55
Sep. Trb.	72.900,7	15.378,1	21,09
SKUPAJ	608.464,3	136.497,7	22,43

Pri primerjavi fizičnega obsega proizvodnje (21,35 %) in doseženih poslovnih stroškov (22,43 %), ugotavljamo, da so stroški v nesorazmerju proizvodnje, vendar zaostajajo za okoli 10 % od dinamike planiranih stroškov.

II. Proizvodnja električne energije

Plan proizvodnje električne energije ni bil dosežen zaradi manjšega obratovanja v sistemu, ki so ga pogojevale ugodne vodne razmere in zato večja obremenitev hidroelektrarn.

Proizvodnja električne energije v TOZD TET je bila dosežena

Proizv. enota		letni plan 1977	doseženo I.-III. 77	% izpolnit.
P1	MWh	109.000	25.620	23,5
P2	MWh	560.000	121.712	21,7
PPE	MWh	87.000	8.038	9,2
SKUPAJ	MWh	756.000	155.370	20,55

vernega krila v jami Loke in v jami Kotredež pokazale, da je premogov sloj siromašnejši in, da je njegova debelina le nekaj metrov.

Poleg vzdolžnih prelomov med kadunjami, je zagorsko območje pomemben diagonalni prelom zahodno od Lok. Ta prelom je verjetno v neposredni zvezi z narivom, ob katerem je območje današnje jame Loke narinjeno proti jugu. Dosedanje raziskave z globokimi vrtninami zahodno od preloma, med katerimi je bila vrtnina v Zelencu globoka celo 760 m, ki so vse ostale več ali manj visoke v krovlini, kažejo, da premogov sloj na tem območju leži tako globoko, da verjetno za sedaj njegovo odkopavanje ne bi bilo rentabilno.

Na območju med jamo Loke in jamo Kotredež na več kot 1 km dolgem odseku glavne kadunje, je bilo do sedaj posvečeno le malo pozornosti. Zavrtna je bila le ena vrtnina v Stopah, ki pa kljub globini 512 m ni dosegla premogonosnih so-teških plasti. Majhno zanimanje za to območje je razumljivo, ker zaradi naselja, vzdolžne doline Medije in strmih pobočij nad njo, lahko predvidevamo večje težave pri odkopavanju. Izdanki premoga so znani v dolini Medije pri kopalnici obrata Kotredež in pri tovarni Energoinvest — Varnost. Od Varnosti proti zahodu potekajo izdanki zelo verjetno na južni strani doline Medije v smeri proti skrajnim vzhodnim odkopom jame Loke pod Repnikom. Kot se je pokazalo pri gradnji ceste v tem odseku je to pobočje pokrito z zelo obsežnimi plazinami morske glin in blokov triadnega dolomita in apnenca z višjeležečega pobočja, ki so pokrile izdanke. Premogov sloj je na tem območju verjetno precej strm, to kaže tudi vrtnina, ki je bila zavrtna v Stopah. Možno je celo to, da je sloj na tem območju prekinjen s prelomi, vendar zaradi pomanjkanja raziskovalnih del na tem območju je danes še ne poznamo. Sredina kadunje je, kolikor je možno soditi po geolo-

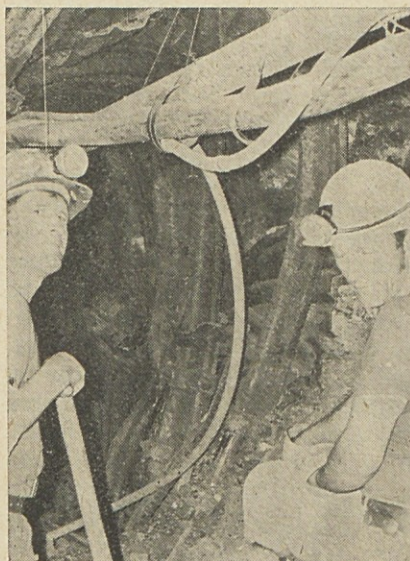

ški zgradbi miocenskih plasti, enostavna sinklinala.

Če vzamemo tanko severno krilo predpostavljamo, da nastopa premog med jamo Loke in jamo Kotredež na površini okrog 1,5 do 2 km². Pri debelini sloja okrog 15 m, s katero po izkušnjah v jami Loke in Kotredež lahko računamo, je tu skupno okrog 20 do 30 milijonov ton verjetnih zalog premoga.

Z ozirom na sorazmerno velike možne zaloge premoga na tem območju smo se odločili, da še v tem letu pričnemo s prvo fazo raziskav. S poševnimi vrtnami bomo raziskali proti jugu zgornji del sloja in njegov pod proti globini. Za realizacijo teh raziskav nam je na podlagi predloženega programa raziskav Republiška raziskovalna skupnost za energetiko že odobrila 2.000.000,— din, pri čemer znaša naša lestna udeležba din 500.000,—. Če bodo raziskovanja v prvi fazi dala ugodne rezultate, bomo v drugi fazi raziskali tudi globlje predele kadunje z globokimi vrtnami in po možnosti tudi s smernimi programi iz jame Kotredež proti zahodu.

Pri odkopavanju premoga na območju med jamo Loke in jamo Kotredež, kot že rečeno,

Hasan Tabakovič in Mirko Zupan med delom v jami Kotredež.

(Foto A. Bregant)

Doseganje in delitev dohodka (v 000 din)

elementi dohodka	plan 1977	doseženo I.-III. 77	% doseganja
celotni dohodek	537.779,0	115.095,5	21,45
porabljena sredstva	430.509,0	93.025,8	21,61
dohodek	107.270,0	22.069,7	20,57
pog. in zak. obveznosti	39.759,0	5.964,5	15,00
bruto OD	55.217,0	13.081,1	23,69
ostanek za sklade	12.294,0	3.024,1	24,60

Kljub izpadu proizvodnje je TET poslovala pozitivno in ustvarila ostanek dohodka, kar je pogojevalo znižanje stroškov v poziciji pog. in zak. obveznosti, nižje rasti osebnih dohodkov in končno dokaj usklajeno višino materialnih stroškov s celotnim dohodkom.

III. Rudarsko gradbena dejavnost — TOZD RGD

Poslovni rezultat ocenjujemo skozi doseženi celotni dohodek in gibanje poslovnih stroškov v primerjavi s planom (v 000 din)

elementi dohodka	plan 1977	doseženo I.-III. 77	% izpolnitve
celotni dohodek	107.800,0	24.505,6	22,73
porabljena sredstva	36.910,0	7.796,4	21,12
dohodek	70.890,0	16.709,2	23,57
pog. in zak. obv.	9.280,5	2.256,2	24,31
bruto OD	52.100,0	11.863,5	22,77
ostane za sklade	9.509,5	2.589,5	27,23

Poslovni rezultat TOZD RGD je dokaj ugoden, dasiravno celotni dohodek ni dosežen v razmerju dinamike letnega plana. Na ugoden finančni rezultat so vplivali nižja rast porabljenih sredstev in pa usklajena delitev za osebne dohodke v primerjavi z doseženim celotnim dohodkom. Končni rezultat je prikazan v večjem ostanku dohodka kot znaša delež po letni dinamiki plana.

IV. TOZD — Elektrostrojne delavnice

Poslovni rezultat TOZD je pozitiven, čeprav je delovna enota toplotna poslovala z izgubo zaradi nerešenega zahtevka za popravek cen toplotne energije.

elementi dohodka	plan 1977	doseženo I.-III. 77	% izpolnitve
celotni dohodek	44.089,0	10.987,5	24,92
porabljena sredstva	25.028,0	7.533,0	30,10
dohodek	19.061,0	3.454,5	18,12
pog. in zak. obv.	2.689,0	538,0	20,00
bruto OD	14.872,0	2.824,5	18,99
ostanek dohodka	1.500,0	92,0	6,14

Poslovni rezultat bi bil ugodnejši, če bi TOZD izkoristil odobreno podražitev delavniških storitev za 10 %. Skromen ostanek dohodka se odraža v izpadu na celotnem dohodku, ki izvira iz nerešenih zahtevkov za podražitev toplotne energije in tudi delavniških storitev.

Kljub sorazmerno visoki rasti porabljenih sredstev, je pozitivno finančno poslovanje posledica omejevanja v delitvi na osebne dohodke in vzporedno s tem tudi pri zakonskim obveznostih.

V. TOZD Avtoprevoz Zasavje

Poslovni rezultat Avtoprevoza je negativen, z izgubo na dohodku v višini 421.931 din.

	plan	doseženo	(v 000 din)
elementi dohodka	1977	I.-III. 77	% izpolnitve
celotni dohodek	20.000,0	3.462,2	17,31
porabljena sredstva	11.000,0	2.101,1	19,10
dohodek	9.000,0	1.361,1	15,12
pog. in zak. obv.	2.000,0	344,2	17,20
bruto OD	6.440,0	1.438,7	22,34
ostanek dohodka	560,0	— 421,9	—

Negativni poslovni rezultat je posledica zmanjšane prometa, ki se odraža v izpadu celotnega dohodka v primerjavi z dinamično letnega plana. Izgubo na dohodku je povzročila hitrejša rast porabljenih sredstev in pa delitve na osebne dohodke v primerjavi z doseženim celotnim dohodkom. Raven realiziranih OD je razumljiva glede na to, da del OD pomeni obratno režijo, ki se oblikuje neodvisno od doseženega prometa.

Na doseženi celotni dohodek so vplivale tudi nerealne cene prevoznih storitev, ki so v tem obdobju ostale še na ravni iz leta 1975.

VI. Gradbena dejavnost — TOZD GRAMAT

Fizični obseg proizvodnje je po posameznih dejavnostih dosežen

dejavnost	plan	doseženo	% izpolnitve
	1977	I.-III. 77	
Opekarna (enot)	11.000.000	1.367.655	12,4
kamnolom (m ³)	32.000	13.429,5	42,0

Zavoljo slabih proizvodnih rezultatov je TOZD poslovanje sklenila z izgubo na dohodku v višini 130.618 din. Negativni poslovni rezultat je posledica poslovanja opekarne, ki je v tem obdobju šele pričela s poskusno proizvodnjo. Vse kaže da bo TOZD v naslednjem trimesečju izgubo sanirala s povečano proizvodnjo opekarne in nastopila obdobje normalnega poslovanja.

VII. TOZD Rudarski šolski center

Izguba na dohodku, ki je prikazana v periodičnem obračunu je posledica motenj v proizvodnji premoga šolskega delovišča. Izguba na dohodku znaša 769.081 din.

VIII. Delovna skupnost skupnih služb

Skupne službe prikazujejo v prvem trimesečju izgubo na dohodku v višini 1.037.267 din. Negativni poslovni rezultat izvira iz izpada na dohodku, ki je v primerjavi z letnim planom dosežen le s 17,95 %.

Izpad celotnega dohodka je posledica poslovnih motenj v proizvodnji premoga in tudi nerešenega financiranja prispevka s strani Termoelektrarne.

Stroški poslovanja so realizirani celo izpod deleža dinamike letnega plana. Porabljena sredstva so realizirana v višini 21,74 %, osebni dohodki v višini 21,77 %, pogodbene in zakonske obveznosti pa v višini 21,5 %.

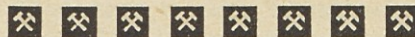
Zaradi motenj v proizvodnji premoga, nekaterih TOZD in DS skupnih služb je REKZ kot celota sklenil poslovni rezultat po periodičnem obračunu, z izgubo na dohodku v višini 13.921.028 dinarjev.

Največji delež v izgubi nosi proizvodnja premoga. Z ureditvijo dohodkovnih odnosov na energetskem delu proizvodnje je pričakovati, da bo REKZ kot celota odpravil motnje v poslovanju. Pri vseh ostalih TOZD, razen RŠC, se kažejo v tekočem obdobju ugodnejša gibanja finančnih rezultatov in je pričakovati, da bodo TOZD, ki so poslovale z izgubo oziroma ustvarile minimalni ostanek dohodka, v I. polletju svoj poslovni rezultat izboljšale.

Janko Lapornik

moramo pričakovati večje težave prav zaradi potoka Medije, ki teče na tem območju v vzdolžni smeri v bližini izdankov premoga. Zaradi strmega, oziroma plazovitega pobočja doline bi bila cesta in potok Medija pri odkopavanju lahko ogrožena, zato bo potrebno vzporedno z ostalimi raziskavami napraviti tudi podrobno geomehansko študijo o stabilnosti pobočij na obeh straneh potoka Medije.

Rado Ozbič

OBČANOV VODNIK

Skupnost slovenskih občin bo izdala v septembru t.l. priročnik Občanov vodnik. Ta vodnik — knjiga, ki bo obsegala okoli 430 strani bo vseboval opise postopkov za uveljavljanje občanovih pravic in nekatere druge informacije. Namenjen je najširšemu krogu delovnih ljudi in občanov, koristen pripomoček pa bo tudi strokovnim delavcem v upravnih in drugih organih. Opis postopka bo vseboval: napotilo, kje lahko občan zadevo uredi, navedbo kaj mora vsebovati vloga, seznam prilog, ki jih je treba predložiti, rok za rešitev vloge in pojasnila v zvezi s postopkom, kjer je to potrebno.

Občanov vodnik bo zajemal opise postopkov in informacije za naslednja področja: občinske upravne organe, samoupravne interesne skupnosti, občana v krajevni skupnosti, zavarovanja in varstvo pravic. Prednaročniška cena je 66,00 din in se naroča do 10. 7. 1977 pri Skupnosti slovenskih občin v Ljubljani, Cankarjeva 5.

Publikacija bo izredno koristna in uporabljiva skorajda vsak dan za skoraj slehernega občana.

Izpolnjevanje delovnega načrta od 1. I. do 15. VI. 1977

PROIZVODNJA PREMOGA (ton)

TOZD	načrtovano	doseženo	doseženo ±	%
RPH	256.000	243.907	—12.093	95,3
RPT	305.520	264.107	—41.413	86,4
RPZ	154.980	131.460	—23.520	84,8
Skupaj	716.500	639.474	—77.026	89,2
RŠC	17.480	7.256	—10.224	41,5
REK Zasavje	733.980	646.730	—87.250	88,1

PROIZVODNJA EL. ENERGIJE (MWh)

	načrt	doseženo	%
TET I	54.000	45.907	85,0
TET II	275.000	240.038	87,3
Skupaj	329.000	285.945	86,9

PROIZVODNJA GRADBENEGA MATERIALA

TOZD	letni načrt	doseženo	%
RPH			
— betonarna (kos)	144.000	23.024	16,0
— kamnolom (m ³)	22.900	370	1,6
— toplarna (Gcal)	11.520	7.143	62,0
GRAMAT			
— opekarna (kos)	11.000.000	3.068.785	27,9
— kamnolom (m ³)	32.000	19.833	62,0
RPZ			
— kamnolom (m ³)	179.600	92.376,5	51,4

STORITVE, OSTALA PROIZVODNJA

TOZD			%
TOZD RGD (din)	108.000.000	43.500.000	40,3
TOZD Avtoprevoz (t/km)	7.500.000	3.363.772	44,9
TOZD ESD (ure)	300.820	155.674	51,7
TOZD Toplarna (Gcal)	16.500	11.871	72,0

Erika Kavčič

hunski dosežek današnji standardni nivo. Pri tem pa so posebni pilotski (pionirski) izjemni dosežki predstavljali nov sunek splošnemu razvoju. Tako je postalo tudi v premogovništvu kmalu očitno, da je možno stalno naraščanje potreb po surovinah in energiji zagotoviti le z naraščajočo proizvodnjo in to predvsem s stalnim povečevanjem storilnosti na odkopih. Pri tem pa je nesporno dejstvo, da naraščanje storilnosti ni pogojeno le z naraščajočimi fizičnimi napori rudarjev, temveč z vedno hitrejšim prenosom za rudarje napornih fizičnih opravil, na razna tehnična pomagala. Zaradi tega je bila v premogovništvu, tako v svetu kot pri nas, že zgodaj opazna težnja, mehanizirati posamezne faze delovnega procesa, pri čemer ni bil prevladujoči vidik gospodarnosti, temveč želja, rudarja vedno bolj razbremeniti težkega fizičnega napora.

Pot do današnjega stanja ni bila vedno lahka. Če se ozremo le na razmere v premogovnikih Zasavja s svojimi specifičnimi slojnimi prilikami v posameznih rudnikih, lahko ugotovimo, da je bilo potrebno izbirati različne poti preden smo dosegli iste cilje. Vedno pa je bilo prisotno stremljenje, da so posamezni dosežki v določenih specifičnih pogojih uporabljivi za celotno območje.

Z naraščajočo mehanizacijo faze pridobivanja in podpiranja odkopov, smo na tem področju v zadnjih nekaj letih, kljub raznim težavam, dosegli določen napredek. Nastopili pa so problemi medsebojne usklajenosti posameznih delov procesa, predvsem med pridobivanjem, odvozom izkopenine in podpiranjem. Ocenjevanje uspešnosti neke metode odkopavanja, neodvisno od stopnje mehaniziranosti procesa odkopavanja, zahteva predvsem oceno ostalih delov verige procesa, od možnosti metod ustrezne oskrbe z materialom, do usklajenosti kapacitet transporta in predelave produkta. Če pogledamo dnevno proizvodnjo in storitve na

Metode odkopavanja - dobre in slabe strani Kako naprej - kakšne metode odkopavanja?

Nemogoče je govoriti o odkopnih metodah, o njenih dobrih in slabih straneh ter o tendencah razvoja, ne da bi omenili ostalih faz delovnega procesa

ter nekatere splošne tendence tehničnega razvoja.

Predvsem na področju tehničnih ved smo navajeni, da postane kaj kmalu včerajšnji vr-

posameznih odkopih, brez težav ugotovimo, ne da bi navaljal številčne podatke, znatna odstopanja. Nekateri odkopi v določenem času znatno odstopajo od povprečja. Pri takem ocenjevanju moramo imeti pred očmi dejstvo, da je velikost in način priprave odkopne etaže, način odkopavanja in stopnja tehnične opremljenosti odkopov, odvisna v prvi vrsti od geoloških pogojev slojišča. V tem pa leži bistveni vzrok različnih storitev in dosežene produktivnosti odkopov v naših zelo različnih pogojih odkopavanja. Iz tega sledi edino možen zaključek, da je nemogoče le na osnovi določenih številčnih podatkov odnosno merskih enot medsebojno primerjati metode odkopavanja v tako različnih pogojih kot vladajo v premogovnikih Zasavja. Menim, da je verbalen — opisen pristop ustrežnejši. Če ocenjujemo rezultate pri nekajletnem odkopavanju z uporabo kompleksne mehanizacije (odkopni stroj in hidravlično podporje), pridemo do nekaterih ugotovitev, ki so lahko zelo pomembne pri programiranju nadaljnjega razvoja. Pri tehnično in finančno tako zahtevni metodi odkopavanja (s kompleksno mehanizacijo), se doseže gospodarnost le takrat, kadar se kapacitivno vključuje v celotno jamsko strukturo. Predpogoj niso le ustrezne dimenzije odkopnih polj, temveč med seboj optimalno uglašene ostale naprave in delovna sredstva vključno infrastruktura. Optimalna uglašenost se ne nanaša zgolj na ustrezne kapacitete, temveč tudi na primerno kakovost delovnih sredstev in naprav. Praviloma velja, da mehaniziramo odkopavanje pri optimalno izkoriščenih tehničnih zmogljivostih ni v stanju nadoknaditi eventualno izpadlo proizvodnjo, pri normalnem delovnem ciklusu.

Znatni investicijski stroški kot tudi stroški montaže in demontaže zahtevajo, da naj bodo smerne dolžine odkopov čim daljše. To pomeni na eni strani

zahtevo, da je predvideni stroj in podporje primerno za napredovanje preko manjših prelomov odnosno jalovih con, na drugi strani pa zanesljivo obratovanje vseh naprav brez večjih remontov in obrabe posameznih elementov naprave v daljšem časovnem obdobju. Odkop s kompleksno mehanizacijo je torej zelo občutljiv sistem, ki na vsak negativen vpliv reagira z zmanjšanjem storitev odnosno produktivnosti. Nenaden jalov vložek, pojav vodnih vdorov ali plazenje premoga iz odkopne stene, takoj vplivajo na proizvodnjo v takem obsegu, da lahko postavlja pod vprašanje gospodarsko uspešnost jame ali obrata. Taki pojavi imajo večkrat za posledico daljše mirovanje odkopa in znatne stroške za vzdrževanje in remont naprav. Pri tem pa se moramo zavedati, da pri še tako dobrem vzdrževanju tako kompliciranih in obremenjenih napravah, lahko pride do zastojev. Mislim, da bomo prav zaradi tega morali v prihodnosti razmišljati o tem, da bi pri večji stopnji koncentracije proizvodnje na odkopih s kompleksno mehanizacijo, morali imeti pripravljeno rezervno čelo. Znano je, da zahteva rezervno čelo poleg stroškov za pripravo in opremo tudi, sicer počasnejše, napredovanje odkopavanja. Od slučaja do slučaja bo odvisno, če ni priprava rezervnega čela le cenejša kot nastala škoda ob možnem izpadu enega od odkopov s kompleksno mehanizacijo.

Na odkopavanje in geometrijo odkopnih polj vplivata še dva dejavnika, namreč hribinski pritisk in predhodno raziskovanje odkopnega polja. Poznano je dejstvo, da ima taka metoda odkopavanja kot smer napredovanja, znaten vpliv na hribinske pritiske in s tem povezane pojave (ustvarjanje praznih prostorov - možne akumulacije vode; in to v širšem prostoru, kot si to običajno predstavljamo. Za obvladovanje hribine pa je potrebno poznavanje možnih sprememb

hribinskega pritiska in jo kvantitativno ovrednotiti že pri planiranju odkopavanja. Dobro poznavanje slojišča je bilo vedno predpogoj za uspešno rudarjenje. V času visoko mehaniziranih odkopov in transporta je ta zahteva še izrazitejša. Vsaka predstavitev opreme kompleksne odkopne mehanizacije in transportne mehanizacije zahteva visoke stroške, tudi če ne upoštevamo ekonomskih posledic daljšega mirovanja dragih strojev in naprav. Pri današnjem stanju odkopne tehnike si ne bi smeli privoščiti, da se zaradi nekkih geoloških anomalij, ustavi napredovanje mehaniziranega odkopa že po nekaj deset metrih napredovanja in izvrši premontažo. Nujno bomo morali razviti na eni strani take postopke, ki nam bodo dovolili »pogled« v sloj in spoznati njegove geomehanske lastnosti. Po drugi strani pa bo potrebno zastaviti odkope tako, da bodo dani izhodiščni podatki za načine spoznavanja hribinskih prilik, ki jih danes že imamo odnosno, ki jih bomo imeli v bodočnosti.

Mislim, da sem s tem kratkim prispevkom o zasnovi in organizaciji odkopov s kompleksno mehanizacijo pokazal bodočo pot razvoja. Važno je predvsem, da so delovna sredstva in delovna organizacija medsebojno usklajena do take stopnje, da je zagotovljena časovna in ekonomska učinkovitost mehanizacije. Naše delo mora biti v večji meri kot doslej osredotočeno na povečanje učinkovitosti obstoječih sredstev, na optimalno integracijo vseh posameznih delov sistema in na racionalizacijo infrastrukture s ciljem ustvariti možnosti za prenos tehnoloških uspehov v sfero gospodarnosti, to je v zniževanje stroškov proizvodnje.

Rudi Šikovec

VDOR VODE V POLJU 75

V Kotredežu, kakor tudi na rudniku Zagorje smo si bili edini, da je z odkopavanjem v južnem krilu kotredeške kadunje dana možnost nadaljnemu razvoju jame, zato so bila vsa naša prizadevanja usmerjena na čim hitrejši začetek odkopnih del na tem področju.

Čeprav so naši predhodniki v letih, ko je bil premog še »zlata valuta«, to krilo masovno odkopavali od površine do 6. obzora, tj. 360 m, pri čemer so imeli kar 6 polj, je ta z gramozom zasut odkopan prostor v današnjem času velika neznanika. V projektiranju za odkopavanje smo morali predpostaviti mnogo rešitev na še več vprašanj: kako visoke etaže, kako pridobivati premog, ali lahko pridobivamo nadkopno ali ne, kakšno odkopno podporje bi bilo najprimernejše, kako se ščititi proti gramozu, kako doseči največji izkoristek iz nadkopnega dela, kako pri tem obdržati varnost zaposlenih, kakšno razstreljevanje porabiti za nadkopno delo, kakšne mreže vgrajevati.....

Tudi na vodo nismo pozabili, zato smo izdelali pomožni močvirnik v podaljšku prekopa, v delavnici usposobili že pozabljeno črpalko tipa Andritz, iz prve odkopne etaže napeljali cevovod $\varnothing$ 110 na 6. obzor, pri čemer smo vzeli veliko rezervo glede na dejanski minimalni dotok vode v času izdelave in montaže te opreme. Kljub predvrtavanju na čelu št. 160, to je na zahodnem krilu polja 75, se dotok iz tega krila ni povečal preko 30 l/min., kar smo brez težav izčrpavali s črpalko 0,5 m³/min., ki je bila vgrajena na cevovod $\varnothing$ 50 na tej etaži.

Zgoraj omenjene ukrepe smo urejevali zgolj iz previdnosti, saj investicijska dela na 7. obzoru še niso tako daleč, da bi bilo izdelano obzorno črpališče, niti dopolnilni rudarski projekt ni predvideval poveča-

nih dotokov vode v polju 5, ki ga je smatral za suho polje.

Ko so bila vsa pripravljajna dela na delovišču 160 gotova in vgrajeni transporterji, smo 14. maja 1977 začeli odkopavati na tem čelu z razstreljevanjem v mejo, tj. z nadkopnim pridobivanjem. V času tega prvega nadkopnega pridobivanja pri dotoku vode nismo opazili posebnosti, tako da smo po končanem pridobivanju dne 18. maja začeli normalno napredovati s čelom v podkopnem delu. Pri tesarjenju line pa se je istega dne ob 18. uri zelo močno povečal dotok vode. Voda je začela pritekati tako iz porušenega nadkopnega dela na krovnem območju, kakor iz sredine čela v lini. Črpalka 0,5 m³/min, ki je bila priključena na cevovod $\varnothing$ 50 mm, ni več zmogla sproti izčrpavati vse vode, zato je le-ta začela naraščati in smo jo najprej zadrževali z vodnimi pregradami. Kljub temu je voda ob 21. uri vdrla v vpadnik V 75 in se začela akumulirati na investicijskih delih na 7. obzoru. Ob 23. uri smo zamenjali tlačni cevovod te črpalke na $\varnothing$ 110, postavili dodatno črpalko Fluigt z gasilskimi cevmi in še eno črpalko na komprimiran zrak na cevovod $\varnothing$ 50 mm, vendar vse to ni zadostovalo za dotok vode, ki je bil v tem času približno 1500 do 2000 l/min. Istočasno je druga ekipa že transportirala v jamo preje omenjeno črpalko Andritz, ki smo jo zmontirali in priključili na cevovod $\varnothing$ 110 mm ob 5. uri, dne 19. maja. Ta črpalka je obvladala dotok vode tako, da se je preliv vode na 7. obzor ustavil.

Prizadevanju vseh delavcev se moramo zahvaliti, da smo tudi posledice tega vdora vode hitro odpravili, tako da je zastoj na glavni mehanizaciji in na širokočelnem odkopu na vzhodni strani tega polja trajal le pet izmen. Vseeno pa situacija še vedno ni povsem nor-

malna, saj se je dotok vode šele po tednu dni ustalil na 100 do 140 l/min, kar pa še vedno ovira dela na samem čelu, kjer je prišlo do vdora, istočasno pa zaposluje precej rudarjev, ki so zadolženi za pravilno odtekanje in črpanje vode.

Vzrok povečanega dotoka je akumulirana voda v intergranularnem prostoru z gramozom zasutih etaž; vzrok, da še nismo preje ugotovili, pa je v tem, da je osnovna, z gramozom zasuta etaža v intergranularnem prostoru bila zapolnjena z blatom, ki je onemogočil predčasni odtok že pri samem predvrtavanju. Ko pa je prišlo do rušenja zaradi nadkopnega pridobivanja, je ta sloj popustil in akumulirana voda se je izlila na čelo. Računamo, da se je v času od vdora do ustavitve na sedanji dotok, prelilo preko 10.000 m³ vode. Pri vsem tem nas je spremljala sreča v nesreči, da ta izliv ni bil naenkrat.

Posledice se kažejo, še bolj pa bodo ogrozile proizvodnjo, ko bo tudi vzhodno krilo prišlo v vplivno cono vodnega območja: premog prihaja že iz same-

Na VI. obzoru jame Kotredež je progo v H-66-0., ki leži v talni glini precej stisnilo in zamaknilo.

(Foto A. Bregant)

ga delovišča moker, se spušča po transporterju ZET 31 na 7. obzor ter se od tam dviguje do polnišča v vozičke zopet na 6. obzoru. Dokler lahko moker premog še mešamo s suhim, to gre. Če pa je faza taka, da pri-

haja samo moker premog, ga obstoječ gumi trak ne more izvažati, ker mokra premoška masa enostavno zdrsi z njega. Vendar je to že problem, ki prehaja okvire samega vodnega vdora. **Matjaž Hočevar**

z drugimi rudniki in delovnimi organizacijami, ker ni na razpolago ustreznih primerjalnih podatkov.

Inventivna dejavnost in inovacijski razvoj morata postati nenehna skrb in področje vsakdanje samoupravne prakse v temeljnih organizacijah združenega dela.

Ustvariti je treba splošne in družbene pogoje za organsko dolgoročno načrtno in nepretrgano vključevanje v tokove sodobne znanstveno tehnične revolucije.

Vključiti se morajo vsi kadri od delavcev v proizvodnji do strokovnjakov v raznih institucijah v podjetju, v inovacijske procese tako, da bi ti procesi postali trajni in množični ter koristili racionalno in ekonomsko v produktivnosti dela v delovnem procesu TOZD.

Slavko Kondič

Inovacijska dejavnost v REK Zasavje, kje smo v primerjavi z drugimi

V naši državi je bil leta 1960 izdan Zakon o inventivni dejavnosti. Kmalu za tem so v podjetjih pristopili k izdelavi pravilnikov o inventivni dejavnosti in o nagrajevanju inovatorjev.

Pri nas so bile v letu 1963 prijavljene prve štiri inovacije. Do danes je bilo prijavljenih 138 izboljšav in 1 patent. To je

povprečno 10 izboljšav na leto, ali 0,25 % na število zaposlenih (jugoslovanski povpreček pa je 0,20 %).

Vse izboljšave so bile uvedene v tehnološki postopek, inovatorji pa so bili primerno nagrajeni.

Prijave inovatorjev in racionalizatorjev so prispele iz sedmih TOZD.

Naslednja tabela prikazuje izboljšave po TOZD od leta 1971 do 1976.

Zap. št.	TOZD	1971	1972	1973	1974	1975	1976	Skup.
1	RPH	4	5	6	6	3	5	29
2	RPT	6	2	1	1	4	2	16
3	RPZ	2	—	1	5	—	6	14
4	Separacija	2	4	2	1	1	2	12
5	ESD	—	3	2	1	—	—	6
6	GRAMAT	1	1	—	3	—	—	5
7	RGD	—	—	2	—	—	1	3
	SKUPAJ	15	15	14	17	8	16	85

Gospodarske koristi nisem navedel zaradi tega, ker izračuni ne bi pokazali prave vrednosti. Večina novitet je koristila varnosti pri delu.

Vzroki za dejansko stanje so:

— dolga je pot od zamisli do patenta. Inž. Leopold Rebernik je prijavil zamisel »kontrolor proti pretrgu verige«. Od njegove zamisli pa do pridobitve pravice za industrijsko uporabo je poteklo 8 let. Da je zamisel patentiral, jo je moral sam dopolnjevati in razvijati.

Po pravilniku o inovacijah pa bi to moral delati razvojni oddelek;

— razvojni oddelek bi moral vse prispele ideje in zamisli razvijati in dopolnjevati ter najboljše uvajati v delovni proces. Kako naj vse to izvede samo en strokovnjak poleg svojega rednega dela?;

— večino prijav je težko ovrednotiti v pogledu gospodarske koristi;

— OIR TOZD dobi nepopolne prijave (samo krajši opis izboljšave), brez izračuna gospodarske koristi, porabe materiala za izboljšavo in brez načrtov izboljšave.

Trenutno ne morem našo inventivno dejavnost primerjati

USPEH DELAVNICE TOZD RGD

TOZD RGD se poleg izvajanja rudarskih investicijskih del, ukvarja še z izdelavo cestnih predorov. Začetek izdelave teh predorov je bil na novi avtomobilski cesti Sloveniki — in sicer smo na njej izdelali dva predora Golo rebro in Pletovarje. Ta dva predora pa smo izdelovali v sodelovanju z italijanskim partnerjem I.CO.R.I., in sicer tako, da smo mi dali del opreme, glavno opremo za izdelovanje predora pa je dal I.CO.R.I.

Sedaj pa smo začeli v Šaleku, Velenje, z izdelavo cestnega predora. Ta predor pa delamo s svojimi stroji in lastno opremo. Za izdelavo oziroma za končna dela pri betoniranju rabimo opaž. Ta opaž pa je

lahko lesen ali pa železen. Ker pa sedaj nimamo opaža za tovrstno delo smo se odločili, da ga naročimo drugod. Projekt za izdelavo opaža smo izdelali v projektivnem biroju RGD. Ta projekt smo dali med drugimi tudi v STT, da izdela ponudbo za izdelavo opaža. STT je predložila ponudbo precej visoko, saj je predvidena cena za kg opaža znašala 50,60 din. Skupna teža opaža pa je predvidena na 40 ton, kar pa je precej visoka vrednost, saj znaša 2 milijona dinarjev. Poleg tega pa so za izdelavo opaža zahtevali še precej visok avans. Istočasno kot STT pa je tudi delavnica RGD dala ponudbo za izdelavo opaža in sicer 30,50 din za kg. To pa je precej nižja cena poleg tega pa ni potrebno za izdelavo plačati nobenega avansa. K opažu pa spada tudi opažni voz na katerega se naloži opaž. Tega pa je potrebno izdelati posebej. Največji problem za opažni voz je podnožje ter hidravlika. Kljub primitivnim pripravam in orodjem smo se odločili, da komplet izdelek izdelamo sami. Izdelava opaža je potekala v redu in brez resnejših zastojev. Največji problem pa smo imeli z dobavo ustreznih materialov, le-te pa smo dobili s pomočjo nabavnega oddelka skupnih

služb. Opaž smo v roku in tehnično v redu napravili.

Problem pa je nastal z izdelavo opažnega voza. Za njega je bilo važno, da dobimo ustrezno hidravliko in podnožje. Hidravliko in načrt zanjo nam je izdelala Prva petoletka iz Trstenika — inženiring v Beogradu. Načrt za voz in opaž pa je izdelal tov. Verdaj iz projektivnega oddelka RGD. Tov. Verdaj je pri izdelavi tudi aktivno sodeloval.

Predor je bil v roku izdelan in pripravljen za betoniranje. Ker pa so med izdelavo nastale težave glede dobave profilnega železa, pa z rokom izdelave opažnega voza delno kasnimo, vendar upamo, da bo opaž pripravljen za prvo betoniranje s 1. 7. 1977. Takrat bomo lahko tudi ugotovili dobre in slabe strani izdelka. Upamo, da bo opaž enako kot vsi dosedanji izdelki funkcionalno in tehnično služil namenu za kar je bil predviden ker bomo le tako dosegli zadovoljiv uspeh. Z izdelavo takih izdelkov se neposredno kaže tudi to, da se da z dobro voljo in dobro strokovno usposobljenostjo profesionistov doseči dobre in zavirljive delovne uspehe kljub tehnično skromnemu strojnemu parku.

Jože Juvan

Vpliv izostankov z dela na izpolnjevanje proizvodnih obveznosti

Izostanki z dela v naši delovni organizaciji niso redek pojav. Lahko bi preje govorili o pojavu, s katerim se prepogosto srečujemo in ki nam težko dosežene poslovne uspehe zmanjšuje. Tu gre predvsem za neopravičeno izostajanje z dela, katero ima osnovo v celi vrsti izgovorov posameznika, kakor tudi v nerešenih medsebojnih odnosih in pomanjkljivostih v naši organiziranosti.

Velikokrat se celo srečujemo z izostanki, ki so navsezadnje prikazani kot upravičeni, dejansko pa je to le prikrita maska, ki daje vtis upravičenosti, ozadje teh izostankov pa je prej kot opravičljivo. Ravno na tem področju bi lahko s sprotnim in doslednim obravnavanjem vseh takih primerov, še veliko spremenili in si tako izboljšali svoj ekonomski položaj. Ni namreč slučajno, da je bilo v prvih petih mesecih leta 1977 izločenih 8,367.466,60 din za izplačilo nadomestil OD našim delavcem, ki so izostali zaradi bolezni in nesreč izven dela, zaradi posledic nesreč pri delu ter zaradi ostalih vzrokov, ki jih zdravstveno zavarovanje priznava. Od tega visokega zneska je šlo v breme naše delovne organizacije 5,284.296,00 din. V prvih petih mesecih leta 1977 smo zabeležili kar 57.853 delovnih dni, ki so bili izgubljeni zaradi zgoraj navedenih vzrokov (TOZD TET in RŠC v tej primerjavi nista zajeti). Prav gotovo je tudi med temi »opravičenimi« izostanki precej takih, ki bolj zaslužijo naziv neopravičen in so spretno prikriti v množici ostalih primerov.

Neopravičeni izostanki z dela spadajo v tisto drugo vrsto izostankov, ki so javno okarakterizirani kot »neopravičeni ali

Pogled na sestavljeno polovico opaža z notranje strani /Foto F. Vozelj/

V delavnici TOZD RGD so izdelali opaž za permanizacijo novozgrajenega predora Šalek v Velenju (Foto F. Vozelj)

plavi«. V rudarstvu je tega precej in kar je zaskrbljujoče ni v upadanju, pač pa se v določenih obdobjih opaza celo v rasti tega negativnega pojava. Škoda ki jo takšni izostanki prinašajo gospodarstvu je nepopravljiva. Zanimariti pa ne smemo tudi izostankov z dela, ki spadajo k samemu delovnemu procesu oz., k izboljševanju le-tega. To so letni dopusti, »študijski« dopusti oz. ostali izredni plačani in neplačani dopusti.

In kaj lahko storimo, da bi tako stanje spremenili oziroma ga privedli vsaj v razumljive in opravičljive meje. Predvsem moramo poznati vzroke, zaradi katerih delavci izostajajo z dela in s preventivnimi ukrepi ter prosvetljevanjem preprečiti oz. omogočiti delavcu varno delo, katerega bo z zadovoljstvom opravljal in tako aktivno prispeval k izboljšanju sedanjega stanja.

V panogi kot je rudarstvo so nesreče pri delu še vedno precej pogost pojav in nujno zlo, ki spremlja težko delo rudarjev v neugodnem fizičnem okolju, v različnih nenormalnih telesnih držah, utesnjenostih, itd. Vprašanje se postavlja, ali se nesreče dogajajo po zakonu slučajnosti ali so nekateri ljudje bolj podvrženi nesrečam kot ostali. Odgovor prav gotovo ni preveč lahek. Prav gotovo je, da lahko štejemo med glavne dejavnike, ki povzročajo oziroma privedejo do nesreče, stopnjo objektivne nevarnosti, trajanja te nevarnosti in % ljudi, ki so podvrženi nesrečam. Ob analizi težkih pogojev dela v naših rudnikih lahko ugotovimo, da so zavoljo težkih pogojev dela prav vsi faktorji močno zastopani. Že sama fluktuacija pogojuje nesreče pri delu in sicer zaradi neizkušenosti, neprilagodljivosti novih delavcev, ki imajo za seboj le kratek čas praktičnega dela. Ti ljudje na nevarnosti čestokrat nepravilno reagirajo ali pa celo nočejo upoštevati vseh predpisanih varnostnih ukrepov. Zunanje faktorje, ki lahko privedejo do nesreče lahko omejimo

na minimum in sicer z ureditvijo fizične sredine okolja v katerem se delo vrši. Temperaturo delovnega okolja moramo privedi do optimalne meje. Delovišča naj bi bila čim bolj osvetljena brez nepotrebnih senc. Tudi premočan ropot je lahko vzrok, da delavec ne sliši signalov, ki bi jih moral slišati ali pa prehud ropot celo negativno vpliva na razdražljivost delavca (še posebno, če je že prej nerazpoložen ali nevrotičen).

Tudi če delo ni organizirano tako kot je treba, lahko pride do preutrujenosti in v takšnem stanju velikokrat nepravilno reagira na nevarnosti. Važno je tudi delovno okolje brez odvišnega materiala, prosti dohodi, strezne konstrukcije in namestitve strojev, ustrezno ozadje ter zadostna zaščita vseh mehaničnih naprav in priprav, ki se pri delu uporabljajo. Tudi socialno-psihološka delovna atmosfera ni zanemarljiva. Važno je, da v delovnih skupinah ni neprestanih medsebojnih nesoglasij in sporov, na kar lahko v veliki meri vpliva ustrezno razsodno osebje.

Če pa ti medsebojni odnosi v negativnem smislu prerastejo okvire delovnih skupin in se projicirajo na celo delovno organizacijo, to prav zagotovo tudi negativno vpliva na socialno-psihološko klimo. Kadar več delavcev smatra, da niso v stanju uresničiti svoje pravice, da se jim duši iniciativa, da se samo formalno dovoljuje njihovo sodelovanje v reševanju različnih problemov v podjetju, se bo to sigurno odrazilo v njihovem nezadovoljstvu. Nezadovoljstvo pa je dobra podlaga za privrženost nesrečam. Prav tu lahko pravilno vodena in usmerjena politika vodstva in družbenopolitičnih organizacij v podjetju ogromno doprinese k izboljšanju situacije. Različna stanja, v katera lahko človek občasno zapade so tudi lahko vzrok nesreče. Med njimi so zlasti prisotna utrujenost, preveliko razburjenje, opitost,

depresija, temperatura, lakota, vrtoglavica, itd.

Ugotovljeno je, da so delavci v bolezenskem stanju bolj podvrženi nesrečam kot zdravi. Pri vseh teh ocenah pa ne smemo izgubiti iz vida specifičnosti dela, v odnosu do potrebnih osebnostnih zahtev.

S točno in dosledno evidenco nesreč oziroma z dobrim poznavanjem vzrokov, ki privedejo do nesreče ter s koristno uporabo dosedanjih izkušenj v praksi bomo zmanjšali nesreče. Kot preventivni ukrepi za zmanjšanje števila nesreč pri delu se v prvi vrsti kažejo v pravilnem usmerjanju mladine za poklice, ki jih zanimajo, za katere so tudi psihično in fizično sposobni. Tudi z usmerjanjem delavcev na delovna mesta, ki jim bolj ustrezajo v zvezi z njihovimi sposobnostmi in interesi, lahko znatno zmanjšamo faktorje, ki pogojujejo nesrečo. Velikokrat lahko že s samo poučitvijo delavca o boljšem in varnejšem načinom dela preprečimo nesrečo. S takim postopkom moramo pričeti že od prvega delovnega dne dalje. Urediti moramo delovno okolje, to je zunanost že navedenih škodljivih vplivov do optimalne meje, kakor tudi organizirati delo v takem smislu, da se opravlja v takih pogojih, ki odgovarjajo zahtevam ljudskega organizma. Delavec naj ne bi delal kadar je preutrujen.

Zavoljo precejšnje fluktuacije delovne sile v naši delovni organizaciji oz. s sprejemanjem delavcev iz drugih republik, ki prihajajo iz povsem drugačnega okolja z neformiranimi delovnimi navadami, stoji na celotnem kolektivu odgovornost do pravilnega formiranja teh delavcev oz. do oblikovanja njihovih delovnih navad. Služba varstva pri delu v okviru delovne organizacije lahko doprinese odgovoren delež omejevanja števila nesreč pri delu.

Nesreče pri delu, ostali izostanki z dela vseh vrst, predstavljajo simptome, da z delavcem ni vse v redu in vzporedno pomenijo ogromne izgube

tako za delovno organizacijo, kakor tudi za gospodarstvo v celoti. Na izostanke z dela gledamo z dveh stališč, in sicer z ekonomskega in medicinskega, oba pa morata biti v najtesnejši povezani. Če hočemo z administrativnimi ukrepi nasilno zmanjšati število bolanih, se kaj lahko zgodi, da se bo čez čas to obrestovalo v povečanem številu obolelih. Ob stalnih kontaktih z zdravstveno službo (ti bi morali biti pogostejši in bolj pristni), bi se takšno stanje lahko omejilo v razumljive meje.

Povsem drugačna pa je situacija, če zdravnik pozna organizacijo, še posebno pa če pozna delavca, ki toži o bolečinah. Zdravnik bi tako lahko že v samem začetku ocenil težavnostne pogoje delovnega mesta kjer prizadeti dela, poznal bo njegove podrejene in seveda tudi navade delavca samega. Vse to govori v korist obratnih ambulant. »Simuliranje« v pravem pomenu besede tako ne bi prišlo do izraza, ampak bi take negativne vplive lahko zatrli že v kali sami. Neredki so tudi primeri, ko se je delavec namerano poškodoval samo, da bi dobil bolniški dopust, ki ga je potem koristil za razna dela doma. Morda bi z drugačnim planiranjem dopustov, ki bi

bolj vključevali želje delavca samega do takih ali podobnih primerov, ne prihajalo tako pogosto. V vsakem primeru bo v podjetju, kjer se pokaže interes za reševanje tega problema in se ne prepušča ljudem, da si »domišljajo« in sami iščejo rešitve, prišlo mnogo manj do takšnih primerov »simulantov«.

Starejši delavci z večletnimi delovnimi izkušnjami in navadami mnogo manj izostajajo z dela kot pa mlajši, vendar trajanje izostanka zaradi bolezni pri njih traja dalj časa. Pri organizaciji nemotenega delovnega procesa so kratki izostanki tisti, ki so preštevilni in predstavljajo precejšen zaviralni moment pri doseganju proizvodnih ciljev. Ravno med te kratke izostanke, pa najsi bodo opravičeni ali neopravičeni, se v visokem odstotku uvršča alkoholizem. Temu zlu še vedno posvečamo premalo pozornosti ne le v delovni organizaciji ampak tudi v širši družbeni središču. Klubi zdravljenih alkoholikov, ki so s težavo prebrodili »porodne krče« ostajajo v pozabi, kljub temu, da so pokazali pozitivne rezultate. Škoda, ki smo jo tako povzročili, ostane skoraj nepopravljiva. Prav gotovo pa je, da je v alkoholizmu dobra osnova za vse ostale

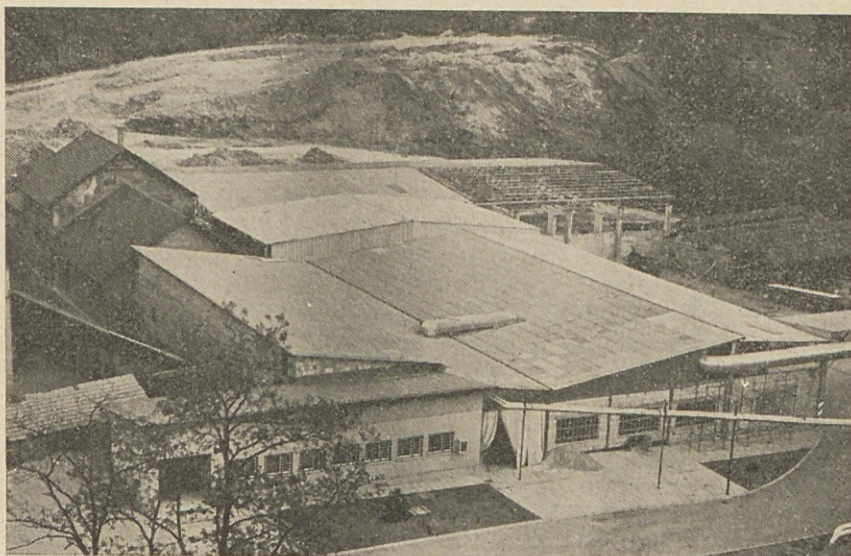
negativne pojave tako na delovnem mestu, doma v družini, kakor tudi v širši družbeni sredini. Zato bi morali biti prav vsi veliko bolj zainteresirani za reševanje te problematike.

In ne na zadnjem mestu — pojavlja se tudi skrb za urejeno okolje v katerem delavec preživi pretežni del svojega prostega časa. Tu moramo vsakemu posamezniku zagotoviti ustrezne bivalne prostore, družbeno prehrano, pomoč raznih servisov in ustanov, zagotoviti mu moramo okolje, ki mu dovoljuje rekreacijsko, kulturno in družbenopolitično udejstvovanje. Vrsta čakajočih z neresenimi stanovanjskimi vprašanji, ne preveč lepa slika stanja naših samskih domov, ki se v večini primerov dušijo v svoji utesjenosti, nam narekujejo nove cilje in naloge v smislu reševanja družbenega standarda. Vse to se v končnem cilju odraža v boljšem zdravstvenem stanju in zadovoljitvi delovnih ljudi, to pa pogojuje vse manjše izostajanje z dela.

Anton Hančič

TEKMOVANJE V PRVI POMOČI

Dne 28. maja 1977 je potekalo v okviru praznovanj občinskega praznika občine Trbovlje v juniju, občinsko tekmovanje enot prve pomoči, rdečega križa in civilne zaščite. Tekmovale so ekipe iz temeljnih in delovnih organizacij REK Zasavje, Strojne tovarne, Iskre, IBT, in civilne zaščite. Od TOZD REKZ sta tekmovali ekipi rudnika Trbovlje in termoelektrarne. Tekmovanje je vodil Alojz Knez, oskrbnik reševalne postaje TOZD Rudnik premoga Trbovlje. Zmagovalec tega tekmovanja ekipa ISKRE se je nato udeležila republiškega tekmovanja enot prve pomoči 11. 6. v Celju. Ekipa rudnika Trbovlje je bila druga. Namen teh tekmovanj je, da sproti ugotavljamo usposobljenost in pripravljenost posameznih ekip v primeru potrebe.

Opekarna TOZD GRAMAT REK Zasavje se je v zadnjih dveh letih zelo spremenila v pogledu zunanje ureditve, pa tudi tehnologije izdelovanja opeke je povsem drugačna, sodobnejša, proces izdelave pa je avtomatiziran. V teku je še druga faza rekonstrukcije (Foto A. Bregant)

Slovenski železniški križ v celoti elektrificiran — premoğu odzvonilo

Dne 27. maja 1977 je odpeljal iz Maribora proti Sentilju posebni vlak. Prvič v zgodovini ga je vlekla električna lokomotiva na tem odseku. S 16 km dolгим odsekom proge med Mariborom in Šentiljem, je bila sklenjena elektrifikacija slovenskega železniškega križa. Delo je trajalo od leta 1963 dalje. Od tega leta dalje pa do 1977, so na slovenskih železnicah elektrificirali 800 km prog in vložili vanje nad 5 milijard din investicij. Ob slovesni otvoritvi sta govorila republiški sekretar za urbanizem Boris Mikoš in predsednica delavskega sveta ŽRP Zlatka Domite. Seveda je pri tem bilo precej cvetja, pozdravov, godba je igrala koračnice, železničarji so slavili. Na proslavi so sodelovali, poleg povabljenih gostov iz Slovenije, še železničarji avstrijske direkcije iz Beljaka in zveznih avstrijskih železnic z Dunaja. Čepravno je dogodek zdrsnil mimo javnosti skoraj neopazno, je bil občutek zelo pomemben, kajti z domačo električno energijo, bomo odslej vlekli težke tovore in vozili potnike. Slovenske železnice so se s tem priključile ostalim evropskim železnicam tudi v pogledu elektrifikacije prog. Sicer pa je že leta 1846 železniška proga povezovala avstrijski Gradec s Celjem in že leta 1857 so na tej progi vozili prvi brzovlaki. Nato je elektromotorni vlak stal še na avstrijski železniški postaji Špilje, kjer so goste pozdravili predstavniki avstrijskih železnic, potem pa je vlak odpeljal nazaj preko Maribora v Ljubljano.

Za nas ima otvoritev te proge še poseben pomen. Vse od leta, ko je bila zgrajena železniška proga med Dunajem preko Maribora, Celja, Ljubljane do Trsta, so vozile po tej progi parne lokomotive, ki so jih kurili s premogom v glavnem iz naših treh rudnikov. Slovenskim železnicam bomo letos dobavili okrog 11.000 ton premo-

ga iz našega kombinata, medtem, ko smo še leta 1958 in 1959 dobavili železnici letno 300.000 t (200.000 t rudnika Trbovlje-Hrastnik in 100.000 ton rudnik premoga Zagorje), leta 1968 — 90.000 ton, 1969 — 92.000 ton, 1970 — 70.000 ton, 1972 — 42.000 ton, 1973 — 31.500 ton, 1975 — 17.000 ton, 1976 — 10.000 ton. Železnice so torej bile eden najpomembnejših kupcev našega premoga. Mnogo milijonov ton so ga požgali v kuriščih parnih lokomotiv, da so lahko z normalnim obratovanjem oskrbovali industrijo in trgovino s surovinami, živežem, izdelki itd. Tudi na tem področju je bil delež rudarjev v zadnjem poldrugem stoletju neločljivo povezan z vsemi življenjsko najpomembnejšimi nitkami našega naroda in drugih narodov.

Dne 18. 6. 1977 je bil organiziran ob 120-letnici železniške proge Ljubljana—Trst posebni jubilejni muzejski vlak. Prevoz so organizirali skupaj z upravo jugoslovanskih železnic. Jubilejni vlak je bil sestavljen iz muzejskih vagonov vseh treh razredov, starih od 60 do 84 let ter parne lokomotive, zgrajene pred pol stoletja. Vlaku je bil

priključen tudi muzejski službeni poštni voz, v katerem so imeli poseben poštni jubilejni žig. Po proslavi v Trstu so si ogledali še grad Miramar.

Naj ob tej priliki zabeležimo še nekaj zanimivih podatkov. V Ljubljano je pripeljal prvi vlak iz Celja 17. septembra 1849. Ta dan je peljal prvi vlak tudi mimo Hrastnika, Trbovelj in Zagorja. Mesec dni po otvoritvi proge Celje—Ljubljana so se odločili za zgraditev proge proti Trstu. Delo je trajalo osem let, ker so morali speljati nasip preko Ljubljanskega barja, ter zgraditi vrsto mostov, predorov in usekov. Med Ljubljano in Trstom je 144,9 km dolga proga. Prvi vlak je odpeljal iz Ljubljane proti Trstu 28. julija 1957.

Časi so se spreminjali tudi v tem pogledu. Kljub temu, da rudarji in železničarji zavoljo bistveno zmanjšanih dobav premoga nismo več toliko »življenjsko« povezani, pa jim želimo kljub temu »srečno vožnjo«. Sicer pa naš premog odslej uporabljajo na elektrificiranih progah v obliki električne energije, ki jo v dobršni meri proizvajamo tudi v naši TOZD TET.

T. L.

Objavljen je osnutek energetske bilance Slovenije 1981—2000

V prilogli skupščinskega Poročevalca Slovenije z dne 7. 6. 1977, je bil objavljen osnutek dolgoročne energetske bilance SR Slovenije za obdobje 1981 do 2000. Osnutek so pripravili za razpravo samoupravna interesna skupnost za elektrogospodarstvo (ISE), samoupravna interesna skupnost za nafto in plin (ISNAP), republiški komite za energetiko (RKE) in po-

slovno združenje energetike SR Slovenije (PZE). Osnutek je sklenil objaviti IS SR Slovenije koncem aprila t.l.

Osnutek služi kot gradivo za javno razpravo v TOZD in OZD, družbenih dejavnostih, družbenopolitičnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih s področja energetike družbenopolitičnih in družbeno-gospodarskih organizacijah,

kakor tudi pri družbenih upravnih organih in družbenih službah. Razprava bo trajala 2 meseca, to je junija in julija 1977. Stališča in predloge k osnutku je treba poslati do 30. julija 1977 na PZE v Ljubljano, Hajdrihova 2, ter republiške-mu komiteju za energetiko v Ljubljani, Gregorčičeva 15.

Sestavljalci osnutka pravijo, in tega mnenja smo tudi mi, da je sprejem dolgoročne energetske bilance SRS do leta 2000, posebno za našo republiko velikega pomena, da bomo lahko pravočasno oblikovali našim pogojem ustrezno energetske politiko, da izdelamo plan razvoja energetike in pravočasno zagotovimo zadostno količino manjkajoče energije.

Osnova za izdelavo bilance so domači viri energije, to je do 4,7 milijonov ton lignita letno, do 2,2 milijona rjavega premoga letno, do 6500 GWh hidro-

energije letno in največ 3200 ton jederskega goriva. Poleg tega bi lahko nabavili premog iz drugih republik in iz uvoza do 500.000 ton letno sušenega lignita, oziroma do 400.000 ton letno rjavega premoga, nadalje 50.000 ton letno črnega premoga in do 20.000 ton koksa za potrebe industrije. Bilanca temelji tudi na nabavi surove nafte za energetske in neenergetske potrebe Slovenije do okoli 5 milijonov ton v letu 1990 in 7 milijonov ton v letu 2000. Nabava zemeljskega plina je predvidena do največ 3 milijarde m³ letno.

V bilanci so podrobno zajeti tudi podatki iz investicijskih programov za gradnjo energetskih objektov. Predvidena je poraba električne energije ter predvidena proizvodnja električne in toplotne energije. Posebej pa so prikazana tudi investicijska vlaganja v energetiko v Sloveniji v obdobju od le-

ta 1981—2000. Predvideno je, da naj bi po tem planu zgradili v Zasavju več hidroelektrarn, med drugim tudi HE Trbovlje z instalirano močjo 26 MW in to v razdobju od leta 1986 do 1990, zgradili naj bi tudi TET III, vključno s toplarno, s tem, da bi pričela obratovati v letu 1985 z močjo 150 MW. V bilanci so posebej prikazane bilance premoga za vse tri naše rudnike in posebej za lignit v REK Velenje. Iz bilance zalog premoga pri REK Zasavje lahko vzamemo, da znašajo zaloge vseh kategorij v ležišču REK Zasavje 94.271.000 ton, bilančne rezerve vseh kategorij 72.237.00 ton in eksploatacijske zaloge vseh kategorij 58.190.000 ton premoga.

Po vsej verjetnosti bomo v naslednjih številkah našega glasila brali nekoliko več o tej energetske bilanci, izpod peresa naših strokovnjakov.

Aktivnost samoupravnih organov

IZVRŠILNI ODBOR REK ZASAVJE

Na svoji 7. seji dne 20. maja je izvršilni odbor REK Zasavje obravnaval in sklepal o naslednjih zadevah:

— strinjal se je z 10-0/0 povišanjem cen za usluge in storitve TOZD Elektrostrojne delavnice, kar je v skladu z resolucijo in gospodarsko-finančnim načrtom REK Zasavje; ta sklep naj bi upoštevale tudi ostale TOZD za usluge in storitve;

— ugotovil je, da je razširitev toplovodnega omrežja skrb celotne družbene skupnosti v Zasavju in ne le TOZD Elektrostrojne delavnice. Zavoljo tega je treba o tem seznaniti samoupravne stanovanjske skupnosti na področjih, kjer je predvidena razširitev, to je z enkrat predvsem v Hrastniku in Trbovljah. Vendar pa mora-

ta obe toplarni skrbeti za čim gospodarnejše poslovanje predvsem v pogledu amortizacije;

— sklenil je opozoriti vse TOZD, na sprotno ukrepanje in spremljanje akcijskih programov. Trimesečno poslovanje v razdobju januar—marec t.l. je bilo namreč za večino TOZD negativno. V tem obdobju so narasli materialni stroški pa tudi drugi stroški. V okviru ukrepov je treba zagotoviti predvidene proizvodne in finančne rezultate;

— sklenil je, da morajo vse TOZD obvezno obravnavati analizo nadurnega in nedeljskega dela in temu ustrezno ukrepati. O tem so bila izdana posebna navodila. S tem v zvezi je dobil plansko analitski sektor nalogo, da izdela dodatno analizo, s katero je treba dokazati kdaj se nadurno in nedeljsko delo splača in kdaj ne;

— štirim sodelavcem je odobril službeno potovanje v inozemstvo;

— načelno je soglašal s sofinanciranjem tiskanja knjige Ivana Mohoriča: Problemi in dosežki rudarjenja na Slovenskem s tem, da bi odkupili v okviru tega zneska določeno število knjig;

— sklenil je predlagati delavskemu svetu REKZ, da odobri 26.000,00 din kot delež REKZ za izdelavo organizacijsko ekonomskega elaborata za organiziranje skupnega računalniškega centra zasavske regije;

— sklenil je predlagati vsem TOZD in DS skupnih služb v razpravo in sprejemanje osnutek novega pravilnika o varstvu pred požari, prilagojen novemu republiške-mu zakonu o varstvu pred požari;

— razpravljal je o problematiki stanovanjskega prispev-

ka glede na akcijo za znižanje tega prispevka od 9 na 6 % od OD, kot predvideva sindikalna lista za letošnje leto, izvršilni odbor je ugotovil, da je stanovanjski problem zelo pereč na področju TOZD v Trbovljah. S tem v zvezi je sklenil zbrati pri stanovanjskih skupnostih v vseh treh občinah podatke o tem, s kakšnimi sredstvi razpolagajo za stanovanjsko izgradnjo;

— na znanje je sprejel informacijo o poteku akcije za priznanje odškodnine za škodo, ki je nastala z ožigom sadik po fluorju in žveplovem dioksidu, na področju Hrastnika.

ODBOR ZA DRUŽBENI STANDARD REK ZASAVJE

12. seja tega odbora je bila 26. maja t.l. Razpravljali in sklepali pa so o naslednjih zadevah:

— pri obravnavanju sredstev za izgradnjo in obnovo počitniških domov je sklenil, da se presežek sredstev namenjenih za letovanje oziroma presežek sredstev ugotovljen pri odvajanju sredstev za gradnjo dijaških domov, nameni za gradnjo in obnovo počitniških domov REK Zasavje;

— v razpravi o najetju letovalnih prikolic je odbor sklenil, da je treba skleniti pogodbo med REK Zasavje in hotelom Laguna v Novigradu in sicer za najetje prostora za namestitev letovalnih prikolic. Razdelitev teh prikolic na posamezne TOZD pa napravi referent za oddih in rekreacijo;

— cena za najem letovalnih prikolic v pred in po sezoni znaša 1.300,00 din na prikolicu, kar velja od 1. junija do 1. julija in od 1. septembra dalje;

— na znanje je sprejel poročilo o srednjeročnem investicijskem programu za obdobje 1976—1980, ki je bil predložen SOZD EGS. Za potrebe družbenega standarda so predvidena v tem obdobju vlaganja v višini 120 milijonov din, vendar bo treba še izdelati investicijski program za počitniške domove;

— sklenil je, da bodo letovali otroci smrtno ponesrečenih delavcev REKZ v času od 20. do 25. junija 1977 na Rabu s tem, da velja zanje znižana cena, katere stroške bo kril sklad za pomoč otrokom smrtno ponesrečenih delavcev REKZ pri KOSIRE.

ODBOR ZA INFORMACIJE, TISK IN PROPAGANDO REKZ

Seja odbora je bila 23. maja t.l. na njej pa so razpravljali in sklepali o naslednjem:

— na znanje je sprejel poročilo odgovornega in tehničnega urednika o izhajanju glasila Srečno in glasila Bilten; poročilo je potrdil in sklenil opozoriti vse TOZD, posebej pa še njihove odbore za informacijo in propagando, da se bolj angažirajo pri obveščanju delavcev pri čemer se morajo poslužiti vseh možnih sredstev obveščanja;

— sklenil je, da bo letošnja proslava dneva rudarjev v soboto 2. julija v Zagorju in to na prostem, na Ruardiju. V širši okvir programa proslave sodijo otvoritev slikarske razstave oziroma razstave grafičnih del Franca Kopitarja v Delavskem domu, povorka udeležencev od Delavskega doma do rudnika Zagorje, promenade koncert godbe pri separaciji v Zagorju in nastop kulturniških skupin na osrednji proslavi na Ruardiju: Delavskega pihalnega orkestra, Moških zborov Loški glas in Tone Okrogar, Mladinskega pevskega zbora Vesna, recitatorjev. Na tovariškem srečanju, ki bo sledil osrednjemu delu proslave, bo igral ansambel Francija Lipičnika. Na proslavi oziroma na tovariškem srečanju bo prejel vsak udeleženec - delavec REKZ, malico. Na proslavo je povabiti vse pomembnejše javne in politične delavce iz federacije, republike in Zasavja, pa tudi druge občane. Za izvedbo vseh nalog imenuje generalni direktor delovni odbor, ki ima nalogo pripraviti in izvesti celotno prireditve;

— v zvezi s proslavo dneva rudarjev je odbor sklenil razpisati natečaj za najboljše naloge, ki jih napišejo učenci zadnjih razredov osnovnih šol, nad katerimi izvajajo naše TOZD patronat v Hrastniku, Trbovljah, Zagorju in RŠC. Naloga naj bo povezana z delom rudarjev in 40-letnico ustanovitve KPS na Čebinah. Najboljše naloge iz vsake šole se nagradi s po 250,00 din;

— prav tako je sklenil razpisati natečaj za sodobna besedila novih rudarskih pesmi na rudarsko temo. Natečaj velja za delavce REKZ in povabljeni občane iz Zasavja, ki se bavijo s pisanjem pesmi. Za najboljše pesmi se nameni za prvo nagrado 500,00 din, za drugo nagrado 300,00 din in tretjo nagrado 200,00 din. Pesmi bodo prebrane na proslavi dneva rudarjev. Po končanem osrednjem delu proslave bodo razdeljena priznanja in jubilejne nagrade, delavcem REKZ, ločeno po posameznih TOZD.

DELAVSKI SVET REKZ

10. zasedanje delavskega sveta REKZ je bilo 8. junija 1977. Na njem pa so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— potrdil je predlog o nadaljnji samoupravni organiziranosti REKZ, kar naj velja kot osnutek s tem, da o njem poteka široka razprava v vseh delovnih skupinah TOZD in Delovni skupnosti skupnih služb REKZ. Rok za predložitev pripomb in dodatnih predlogov glavni komisiji za spremljanje poteka samoupravne organiziranosti je bil 20. junij t.l.;

— sklenil je posredovati svoj sklep predsedniku delavskega sveta SOZD EGS, da zaradi aktualnosti izredno uvrsti v dnevni red seje delavskega sveta SOZD EGS 13. 6. t.l. tudi potrditev plana normativov, ki je pogoj za sklepanje o ceni premoga za elektrogospodarstvo v letošnjem letu;

— TOZD Termoelektrarna Trbovlje še vedno ni dala soglasja za sofinanciranje dela delov-

ne skupnosti skupnih služb REKZ, čeravno je bil prvotni predlog znižan od 5 na 2,5 %. Prav tako TOZD TET še ni sprejela predloga za združevanje sredstev za izobraževanje kadrov preko TOZD RŠC. Vodstvu REKZ je naložil nalogo, da to vprašanje dokončno uredi, o čemer je treba poročati na naslednjem zasedanju delavskega sveta REKZ;

— v zvezi z izgubo v poslovanju večine TOZD v prvem trimesečju 1977 je sklenil, da je treba sproti ukrepati v okviru akcijskih programov posameznih TOZD in delovne skupnosti skupnih služb. Vzroki za manjšo proizvodnjo premoga v prvem trimesečju so deloma objektivnega značaja zaradi kasnitev odpiralnih del in nepravočasne dobavljene opreme. Omenjena je bila možnost oziroma nujnost izdelave rebalansa proizvodnega načrta za prvo polletje 1977, kar naj bi veljalo tudi za opekarno TOZD GRAMAT;

— za ugotovljen slab finančni položaj v prvem trimesečju t.l. pa tudi v nadaljnjih mesecih, je poleg neizpolnjevanja proizvodnega načrta krivo tudi vprašanje neurejenih cen za

premog, ki ga dobavlja REKZ elektrogospodarstvu. Sklenil je, da je treba podvzeti vse možne korake, da se to vprašanje čimprej reši preko delavskega sveta SOZD EGS pri Interesni skupnosti elektrogospodarstva;

— v okviru akcijskega programa je sprejel kratkoročne in dolgoročne ukrepe za izvedbo določenih konkretnih nalog; izdelava cenika, del za vsa količinsko merljiva delovna mesta, nagrajevanje vseh delovnih mest vezanih na organizacijo proizvodnje, ocena opravil vseh pomožnih dejavnosti, proučitev sedanje odkopne metode v ekonomskem pogledu ob upoštevanju finančne učinkovitosti vlaganj v opremo in investicije ter visoke izgube na separaciji, izdelava programa in ekonomske utemeljitve postopnega prehoda na drobljenje premoga po letu 1985, zagotovitev sredstev za združevanje amortizacije za investicijska vlaganja, sprejeti pa je treba vse ukrepe, da bo plinsko-parna elektrarna pričela končno obratovati do konca leta 1977;

— imenoval je posebno komisijo za spremljanje izvajanja akcijskega programa, ki jo vodi generalni direktor;

— imenoval je komisijo za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu, ki jo vodi generalni direktor. Naloga komisije je, da spremlja delo vseh ostalih komisij, ki imajo področne naloge v zvezi s samoupravno organiziranostjo v REKZ;

— po širši obrazložitvi in razpravi je potrdil investicijski program vlaganj za obdobje 1976—1980. Odgovorni tovariši so bili določeni, da spremljajo sprejetje programa na delavskem svetu SOZD EGS, da bomo lahko nadaljevali z izvajanjem investicijskih del s tem, pa bi hkrati zagotovili tudi normalno proizvodnjo premoga. Ustrezen sklep je bil sprejet tudi v zvezi z izvajanjem investicijskih del v letu 1977 in izdelave minimalnega programa del vseh treh rudnikov, ob upoštevanju danih možnosti;

— načelno je soglašal s povečanjem cen prevoznih uslug TOZD Avtoprevoz »Zasavje«, ki pa jih bo možno uporabljati potem, ko bodo cene potrjene s strani zavoda SRS za cene. Cene za samohodne delovne stroje veljajo od 1. junija 1977 dalje v skladu s potrditvijo občine Trbovlje. Isto velja tudi za delovne stroje TOZD GRAMAT;

— ugotovil je, da TOZD GRAMAT ni potrebno posebno soglasje delavskega sveta za 10-⁰/₀ povišanje cen za gradbene storitve, kar je že vsebovano v gospodarsko-finančnem načrtu za letošnje leto;

— verificiral je na temelju določil pravilnika o oblikovanju cen in pogojev za prodajo proizvodov in opravljanje storitev ter soglasjem Zavoda SRS za cene, zvišanje cen opečnih izdelkov z veljavnostjo od 1. junija 1977 dalje;

— soglašal je z najetjem posojila za izplačilo osebnih dohodkov pri skladu skupnih rezerv SRS v višini 20.000 din, hkrati je določil dva podpisnika te pogodbe;

— verificiral je na temelju sklepov delavskih svetov TOZD

Posnetek udeležencev seminarja za sindikalne poverjenike, ki je bil pred nedavnim v planinskem domu na Kalu (Foto Vili Greben)

izplačilo denarne pomoči v skupnem znesku 7.000 din maturantom srednjih šol iz Zasavja;

— verificiral je na temelju predhodnih sklepov zborov delavcev TOZD in DS skupnih služb spremembo oziroma dopolnitev člena 24. samoupravnega sporazuma o delitvi OD v TOZD in delovni skupnosti skupnih služb REKZ, ki se nanaša na nočno delo. Delavcu, ki dela v nočnem času od 22. do 5. ure, se obračuna 40 % osnovne OD za poln delovni čas;

— odobril je 26.000 din za sofinanciranje izdelave elaborata o ustanovitvi oziroma postavitvi računalniškega centra v Zasavju. Znesek se nanaša na celotno delovno organizacijo;

— na znanje je sprejel obvestilo, da bo REK Zasavje prejel na republiški proslavi dneva samoupravljalcev 27. junija t.l. priznanje, ki ga daje republiški svet zveze sindikatov Slovenije. Priznanje se nanaša na dosežke pri razvijanju in utrjevanju samoupravnih družbenih odnosov in v bistvu predstavlja priznanje samoupravljalcu. Po pooblastilu delavskega sveta bo priznanje prevzel Franc Romih, predsednik konference osnovnih organizacij sindikata REKZ;

DELAJSKI SVET SOZD EGS

6. seja delavskega sveta SOZD Elektrogospodarstva Slovenije je bila 13. 6. 1977 v Mariboru. Seje se je udeležilo tudi 7 delegatov REKZ. Na seji so obravnavali in sklepali o naslednjih zadevah:

— sprejel je pogodbo o nabetju posojila 80 milijonov ZDA dolarjev pri Mednarodni banki za obnovo in razvoj in se nanaša na izgradnjo II. faze projekta 380-kV prenosne mreže;

— odobril je podpis 10 nalogov, za spremembo osnovne pogodbe med ustanovitelji Nuklearne elektrarne Krško in ameriško firmo Westinghouse. Hkrati je sklenil, da najame za potrebe NE Krško kredit v znesku 210 milijonov 825.100 din;

— posredoval je osnutek samoupravnega sporazuma o osnovnih plana za obdobje 1976 do 1980 z enotno metodologijo planiranja v SOZD EGS, v javno razpravo delavcem TOZD in enovitih delovnih organizacij. Ta bo trajala do 20. julija 1977. Sklenil je, da bo o začasnih navodilih za uresničevanje določb samoupravnega sporazuma o razporejanju skupnega prihodka v prometu z električno energijo, razpravljajal na svoji naslednji seji;

— sprejel je priporočilo, da je treba čimprej izpeljati vse naloge, ki jih predlaga posebna komisija za proučitev stanja gradnje HE Srednja Drava II;

— sklenil je posredovati osnutek normativov stroškov in dohodka za premogovnike, ki tvorijo sestavni del samoupravnega sporazuma o razporejanju skupnega prihodka v prometu z električno energijo, v javno razpravo delavcem TOZD in delovne organizacije ter bo trajala do 20. 7. 1977;

— potrdil je dopolnitev investicijskega programa za sofinanciranje gradnje dijaškega doma REKV v Velenju. Predračunska vrednost znaša 157,567 milijonov din;

— sklenil je predložiti v razpravo delavcem TOZD in delovne organizacije osnutek programa razvoja graditve elektroenergetskih objektov v SRS za

pokrivanje porabe električne energije v obdobju 1981—1985—1990;

— na znanje je sprejel informacijo o stanju del na daljnovodu 380 kV Ljubljana—Divjača—SRH;

— sklenil je predlagati, po poprejšnji utemeljeni vlogi REKZ, ISE, da iz prispevka na nizki napetosti vrne REKZ sredstva, ki jih je le-ta združil za kritje izgube ali podrejeno, da iz združenih sredstev zagotovi REKZ kredit za trajna obratna sredstva na daljši odplačilni rok, pod pogoji, ki veljajo za energetska sredstva;

— sklenil je predlagati ISE, da zagotovi energetska sredstva v višini 32,780.000 din za financiranje programa sanacije in obnove rudnika Kanižarica;

— priporočil je na predlog predsedstva koordinacijskega odbora osnovnih organizacij sindikata delovnim organizacijam distribucije in prenosa električne energije, da sklenejo pogodbe, oziroma dogovore za izvrševanje del na elektrifikaciji Gornje Tribuše in rekonstrukcije daljnovoda Cerčno—Rakovec;

— imenoval je kot predstavnika EGS v odbor za financiranje premogovništva pri gospodarski zbornici SR Slovenije Petra Gruiča, dipl. ek. iz skupnih služb SOZD EGS.

T. L.

Ljudska obramba in družbena samozaščita

Eden pogojev za obstoj in graditev socialistične družbe je njena obramba in zaščita pred vsemi sovražnimi in drugimi škodljivimi dejanji in aktivnostmi.

Z razvojem samoupravljanja in s podružabljanjem tradicionalnih funkcij države, je prišlo hkrati tudi do podružabljanja zaščitnih funkcij samoupravne družbe oziroma do ustvarjanja in graditve SLO in

DS, ki sta specifični izraz obstoja, delovanja in razvoja samoupravne družbe, četudi imata že korenine in sam začetek že v narodnoosvobodilni vojni.

V procesu podružabljanja obrambnih priprav so zadeve ljudske obrambe prešle iz ožjih specializiranih organov in JLA, na vse družbenopolitične skupnosti, na organizacije združene dela, na krajevne skupnosti, družbenopolitične in druge

družbene organizacije (o teh oblikah organiziranja SLO in DS sem že pisal)! Torej obramba in varnost naše samoupravne socialistične družbe ni le dolžnost naše države in njenih organov, ampak je nedotakljiva pravica in dolžnost, posebno pa ČAST vseh delovnih ljudi, občanov vseh narodov in narodnosti Jugoslavije. Uveljavljeno je z nenehnimi pripravami in izpolnjevanjem dolžnosti, ki so določene z zakonom o ljudski obrambi.

Iz tega je torej razvidno, da je problem ohranitve, zaščite in obrambe naše neodvisnosti in celotne nacionalne ter družbenopolitične neokrnjenosti, zelo zahteven in trajen. Gre namreč za imperativ, po katerem se moramo takoj organizirati, da bi preprečili vsako škodljivo dejavnost proti naši državni ureditvi in varnosti države v celoti. V naši socialistični samoupravni praksi, bomo to uspešneje uresničevali s samorganiziranjem družbe za obrambo in zaščito in sicer s takšnim organiziranjem, ki ima svojo bazo v samoupravnih organih in organizacijah, delovnih ljudeh in občanah, ki so samoupravno organizirani v KS in OZD. Prav zaradi tega gradimo naš koncept LO, ki je sestavni del samoupravnega socialističnega sistema in je nastal kot posledica razvoja samoupravljanja in se v njem uresničuje zamisel klasikov marksizma o oboroženem narodu, povezana z izkušnjami NOB.

LO in DS kot glavni pogoj za obstanek in eksistenco neke družbene formacije, nista izključno lastnost in potreba družbe, ki je organizirana po socialističnih samoupravnih načelih. Vsaka družbena formacija je namreč urejala celotna razmerja osnovnih sil družbe z organiziranjem iz uporabe posebnih inštitucij obrambe in zaščite.

POJMA LJUDSKE OBRAMBE in DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

V naši družbi sta obramba in zaščita ustavno institucionalni

zvirani prek dveh oblik organiziranja — splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. SLO in DS kot obrambno zaščitni funkciji imata enak osnovni cilj: zaščito pred vsemi vrstami ogrožanja in enako idejnopolitično in družbeno podlago. Razvijata se vzporedno in v njih imajo enake pravice in dolžnosti vsi družbeni subjekti.

Ljudska obramba (LO), je enoten sistem organiziranja, pripravljanja in aktivne udeležbe vseh subjektov družbe ter neposrednega angažiranja materialnih virov in sil pri odvrčanju preprečevanju agresije, v oboroženem boju in v drugih oblikah SLO ter v izpopolnjevanju drugih nalog za obrambo in varstvo svobode, neodvisnosti, suverenosti, teritorialne neokrnjenosti ter socialističnega samoupravnega reda SFRJ.

Družbena samozaščita (DS) pa se kot funkcija samoupravne družbe uresničuje v aktivnostih delovnih ljudi, občanov, org. združ. dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, družbenopolitičnih in drugih organizacijah ter družbenopolitičnih skupnostih, za zaščito ustavne ureditve, samoupravnih pravic delovnih ljudi, drugih pravic in svobod človeka in občana, na zaščito družbenega premoženja, zagotovitev osebne in premoženjske varnosti delovnih ljudi in občanov ter za svoboden družbeni razvoj. Tu so dobro razvidne medsebojne razlike, opazi pa se tudi tesna povezanost in pa skupni splošni cilji kot tudi to, da sta v naši samoupravni družbi obe ti funkciji enako potrebni.

SLO je namenjena za zaščito dežele pred sovražnikovim oboroženim napadom s katerekoli strani. Zato se danes v celi družbi intenzivno pripravljamo in držimo v stalni pripravljenosti ustrezne obrambne sile; čeprav potekajo te priprave v miru, praktično prihaja SLO do najbolj popolnega izraza šele v vojni, ker je od pripravljenosti za obrambo precej odvisno, ali

se bo sovražnik odločil za oboroženo akcijo, sistem SLO v miru deluje preventivno, saj si napadalec ne bo upal kar tako napasti deželo, pa če je še tako močan, če je dobro organizirana za obrambo in ki jo je pripravljeno braniti vse ljudstvo. Tako gledano, pomeni sistem SLO zelo pomemben faktor DS v miru.

Družbena samozaščita je usmerjena k zaščiti samoupravne družbe pred vsemi vrstami ogrožanja, pri čemer se orientira predvsem na varstvo pred prodorom in delovanjem sovražnikovih sil. Glede na to, je univerzalna po svoji obsežnosti, metodah, trajnosti in smerih delovanja. Tako je hkrati močno usmerjena k zaščiti sistema SLO.

V ZSM moramo namreč napraviti na področju varnostne in samozaščitne vzgoje ter ravnanja mladih ljudi. Zavedati se moramo, da je varovanje pogojev za nemoteno delo in življenje mlade generacije kar največ odvisno od nas samih. Posebna dolžnost mladinskih organizacij, je skrb za napredek varnostne kulture, ki jo je najlažje razvijati pri mladih ljudeh, zlasti v procesu njihove vzgoje in usposabljanja. Pri tem je nadvse pomembno ustvarjati take pogoje za življenje mladih ljudi, da ne bodo zapadali pod vpliv socialističnemu samoupravljanju TUJIH življenjskih in delovnih navad. Zagotoviti moramo, da se bodo člani ZSMS organizirano in zavestno enakopravno vključevali v vse družbenopolitične in samoupravne aktivnosti ter družbena telesa, ki zagotavljajo uresničevanje DS zlasti v krajevni skupnosti in OZD.

ZSMS ima izhajajoč iz načel vključevanja ZSMS v obrambne priprave tri osnovne naloge: — krepitev socialističnega patriotizma;

— krepitev in sooblikovanje idejno političnih temeljev in priprav na ljudsko obrambo;

— vključevati in usposablјati za ljudsko obrambo, idejno

politično osveščanje na področju LO in DS realizirano preko naslednjih dejavnosti:

- a) uresničevanje programov idejno političnega usposabljanja mladih nasploh;
- b) negovanje in razvijanje revolucionarnih tradicij, spoznavanje koncepta in zamisli LO in DS;
- c) vnašanje tem s tega področja v programe idejno političnega usposabljanja družbenih organizacij in društev, katera vključuje mladina.

Poleg idejno političnih prijav ima ZSMS pomembne naloge pri strokovnem usposabljanju mladih na obrambo kot najširšo obliko strokovnega usposabljanja na obrambo, smo v ZSMS opredelili družbene organizacije in društva, ki s svojo vsebino tako ali drugače prispevajo h krepitvi obrambne sposobnosti posameznika. Poleg tega pa ZSMS z ostalimi obrambnimi strukturami (TO, ZRVS, JLA in ZZS) organizira posebne občasne oblike, preko katerih nudimo mladini tudi možnost neposrednega usposabljanja za oborožen odpor kot prevladujoči vid obrambe domovine. Za boljše sodelovanje z obrambnimi strukturami kot so TO, ZRVS, JLA in ZZS, smo organizirali tekmovanje, ODLIČJE 22. december. Nagrado dobi tista OK, ki je pokazala največ aktivnosti na tem področju in za najboljše sodelovanje z obrambnimi strukturami. Zato imamo več oblik tovrstnega sodelovanja, kot so: obrambni dan, orientacijski pohodi, ogledi vaj JLA in TO, razstave vojaškega orožja, ogledi filmov z obrambnega področja, predavanja, obiski garnizij itd. Vse te oblike so za mladega človeka zelo zanimive in sprejemljive, istčasno pa mu omogočajo neposreden stik z vojaško tehniko, ki je mlademu človeku v neorganiziranih skupnostih NEMOGOČA. Iz tega je razvidno, kolikšna prednost je na strani tistih organizacij, katere so organizirane in tistih, ki niso. Edina možna samoupravna oblika

vključevanja mladih v oboroženo komponento pred odsluženjem kadrovskega roka, mladinci prostovoljci, ki jih vključujemo direktno v enote TO. To možnost ima tudi ženska mladina.

Skupaj s štabi TO in ZRVS moramo tem mladincem dati potrebno predznanje za vključitev v teritorialne enote, istčasno pa skrbeti za njihovo stalno izobraževanje, znotraj obstoječih oblik iz katerih izhajajo, kjer morajo prevzeti tudi posamezne vodilne funkcije.

Cilj poučevanja in usposabljanja je osvajanje vojaških znanj in spretnosti neobhodnih, da bi se mladi mogli vključiti v oborožen boj še pred odsluženjem vojaškega roka.

Bojan Frangeš

O družbeni samozaščiti

Vsak delavec našega kombinata mora biti seznanjen s pravicami, obveznostmi in nalogami v obrambnih pripravah ter se aktivno vključiti v delo na tem področju. Vloga slehernega delavca v obrambnih pripravah mora biti popolna in resnična.

Družbena samozaščita je samoupravna pravica in dolžnost slehernega občana, družbenopolitičnih organizacij, TOZD in OZD, krajevnih skupnosti in drugih organov ter organizacij.

Družbena samozaščita se zavzema za to, da zavarujemo premoženje, življenje in pridobitve naše socialistične revolucije. Dobro organizirana družbena samozaščita je pogoj za uspešno ljudsko obrambo.

Družbena samozaščita zajema zlasti varstvo ustavnega reda, samoupravne pravice delovnih ljudi, preprečevanje negativnih in škodljivih dejavnosti, varstvo družbenega premože-

nja, varovanje tajnosti, varstvo v prometu, požarno varnost ipd.

Čeravno smo na tem področju v našem kombinatu že nekaj storili, pa nas kljub temu čaka še precej dela, predvsem pri razvijanju družbene samozaščite. Le s tem se bomo uspešno upirali družbeno negativnim pojavom in vsemu, kar je v nasprotju s splošnimi in enotnimi hotenji delavskega razreda.

Mladinska konferenca SOZD EGS

Dne 13. junija je bila v predavalnici Delavskega doma v Trbovljah konferenca KS OO ZSMS EGS (koordinacijskega sveta osnovnih organizacij Zveze socialistične mladine Slovenije v Elektrogospodarstvu Slovenije).

Predsednik tov. Gričar je najprej pozdravil navzoče in za nemoten potek dela predlagal delovno predsedstvo. Po opravljenih navedenih formalnostih, je le-ta prebral poročilo predsedstva.

Sledila je odprta razprava. V njej je sodeloval tudi tov. Saviozzi, ki je poudaril, da bi morali mladi znotraj EGS še mnogo storiti za izboljšanje dela.

Prav tako je tov. Zamuda predlagal, da bi se mladi iz posameznih OO večkrat srečali, tako na športnem, kot na kulturnem področju. S tem bise mladi med seboj bolje seznanili in spoznali okolje v katerem živijo njihovi vrstniki.

V nadaljevanju so navzoči sprejeli tudi spremembo poslovnika KS OO ZSMS EGS-a.

Nadalje je tov. Saviozzi spregovoril še o konkretiziranju smernic in stališč komisije pri CK ZKS.

Nato so mladi sprejeli še program dela predsedstva, ki je bil dopolnjen še z nekaj predlogi.

Konferenca je bila končana ob 14. uri.

Jože Medvešek

KOKARJE 77

1. junija so enote teritorialne obrambe (v nadaljnjem tekstu TO) Hrastnik odšle na enotedenske vojaške vaje v Kokarje. Tam so se pripadniki TO seznanjali tako z načinom obrambe, kot tudi z načinom napada, ob morebitnem vdoru agresorja na naše ozemlje.

Kljub zelo napornim delovnim dnevom, so pripadniki TO ohranili visoko moralno zavest.

Večer pred odhodom so pripravili krajši kulturni program, katerega so se udeležili družbenopolitični delavci občine Hrastnik, starešine Celjskega okoliša, kakor tudi okoliški prebivalci.

Zadnji dan je bila še ena najnapornejših vaj. Kljub utrujenosti iz prejšnjih dni, so vsi pokazali, da bi sovražnik pri njih naletel na zelo odločen odpor. Vaja je v celoti uspela.

Popoldan je vsa enota ob zvokih koračnice, ki so jo igrali godbeniki teritorialci, odšla skupaj do avtobusov, ki so jih odpeljali domov.

Menim, da so takšne vaje zelo koristne nam vsem, na zunanaj pa kažejo, da smo vsi pripravljeni na vsakršne napore in da bi odločno branili svojo domovino.

Jože Medvešek

Srečanje na Rudniku Zagorje

V ponedeljek, dne 20. junija 1977 so se v organizaciji komisije za družbeni standard pri konferenci sindikata delovne organizacije REK Zasavje, zbrali v zgodnjih jutranjih urah pred rudarji TOZD Rudnik premoga Zagorje — na obratu Kisovec, otroci smrtno ponesrečenih delavcev naše delovne organizacije. Pred odhodom na 5-dnevno letovanje v počitniški dom rudarjev na Rab, je v imenu otrok smrtno ponesrečenih delavcev, Aljoša Dornik iz Zagorja, zaželela vsem rudarjem zdravje, osebno srečo in mnogo delovnih uspehov.

V nadaljevanju svojega govora je dejala:

»Želimo, da bi bilo vaše delo in navori, ki jih vlagate za napredek naše socialistične družbe, resnično cenjeni. Vaše napore cenimo tudi mi otroci smrtno ponesrečenih delavcev, ki smo svoje očete izgubili pretežno v globini vaših črnih jam. Tudi naši pokojni očetje bi prav tako kot vi, s svojim vztrajnim delom pripomogli k večji storilnosti v rudniku, bojevali bi se za dosego planskih nalog in skupaj z vami zagotavljali najboljše pogoje za uresničevanje samoupravnih in družbenoekonomskih pravic. Da vse to zagotovimo in še nadalje utrjujemo, smo predvsem pomemben dejavnik pri tem tudi mi mladi, ki se bomo po končanem šolanju pridružili z vami, da bomo s številnimi aktivnostmi ter s konkretnimi akcijami, nadalje razvijali tradicije revirskih delavcev.

Danes je dana priložnost, da se vam zahvalimo za vso vašo skrb, da vam še posebej v letošnjem letu, v katerem praznujemo skozi vse leto pomembne zgodovinske obletnice kot so: 40-letnica ustanovnega kongresa ZKS na Čebinah, 40-letnica

prihoda tovariša Tita na čelo ZKJ in 85-letnice rojstnega dne tovariša Tita, iskreno čestitamo za vsa vaša prizadevanja pri krepitvi bratskega sodelovanja med narodi in narodnostmi Jugoslavije.

Sklenili in odločili smo se, da vas želimo videti, da vam ob dnevu rudarjev zaželimo mnogo zdravja, delovnih uspehov, varno delo ter rudarski SREČNO in da se poklonimo v spomin vsem tistim vašim sodelavcem, vsem našim najdražjim, ki so morali svoja življenja žrtvovati pri izpolnjevanju delovnih dolžnosti v delovni organizaciji REK Zasavje«.

V spomin na svoje pokojne starše in člane delovne organizacije REK, ki so na delu tragično preminuli, so otroci predstavnikom sindikata TOZD Rudnik premoga Zagorje predali lovorjev venec in jih poblastili, da ga v imenu otrok smrtno ponesrečenih delavcev delovne organizacije, položijo na skupinski grob na pokopališču v Zagorju.

Vsakoletno srečanje otrok smrtno ponesrečenih delavcev delovne organizacije, soupada v okvir praznovanja dneva slovenskih rudarjev.

H. Ž.

Splošna združenja pri Gospodarski zbornici Jugoslavije

V temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih organizacijah v Jugoslaviji, je bil že dalje časa v razpravi predlog o ustanovitvi novih splošnih gospodarskih združenj, ki jih predvideva nov Zakon o združevanju organizacij združenega dela v splošna združenja in Gospodarsko zbornico Jugoslavije. Poročali smo že, da smo v razpravi o ustanovitvi novih splošnih združenj dosegli prav na področju premogovništva določen uspeh, saj je skupščina upoštevala predloge jugoslovanških premogovnikov, da se ustanovi posebno splošno združenje za področje pridobivanja premoga, kar v prvotnem predlogu ni bilo predvideno.

V začetku maja je Gospodarska zbornica Jugoslavije dokončno sklenila in v tem smislu izdala tudi ustrezen ukrep, da se ustanove splošna združenja za naslednje gospodarske panoge:

1. za pridobivanje premoga;
2. za pridobivanje nafte in zemeljskega plina in proizvodnjo naftnih derivatov;
3. za pridobivanje železove rude in črno metalurgijo;
4. za pridobivanje rude barvastih kovin, proizvodnjo bar-

vastih kovin in predelavo barvastih kovin;

5. za kovinsko predelovalno dejavnost, strojno industrijo, proizvodnjo prometnih sredstev, ladjedelništvo in proizvodnjo električnih strojev in aparatov;

6. za pridobivanje nekovinskih rudnin in predelavo nekovinskih rudnin;

7. za proizvodnjo bazičnih kemičnih izdelkov in predelavo kavčuka;

8. za visoko gradnjo, nizko gradnjo in hidrogradnjo, instalacijska in završna dela v gradbeništvu, proizvodnjo kamna, gramoza in peska, proizvodnjo gradbenega materiala;

9. za gozdarstvo, proizvodnja žaganega lesa in plošč, proizvodnja končnih lesenih izdelkov in proizvodnja in predelava papirja;

10. za grafično dejavnost;

11. za proizvodnjo tekstilne preje in tkanin;

12. za proizvodnjo usnja in krzna in proizvodnjo usnjene obutve in galanterije;

13. za kmetijsko proizvodnjo, kmetijske storitve, ribištvo, proizvodnjo živilskih proiz-

vodov, proizvodnjo pijač in proizvodnjo krmil;

14. za proizvodnjo in predelavo tobaka;

15. za vodno gospodarstvo;

16. za pomorski promet, rečni in jezerski promet, zračni promet, cestni promet, mestni promet in prekladalne storitve;

17. za trgovino na drobno, trgovino na debelo, zunanjo trgovino, storitve s področja prometa in poslovne storitve;

18. za gostinstvo in turistično posredovanje.

OZD gospodarskih panog: projektiranje in sorodne tehnične storitve, geološka raziskovanja in raziskovalno-razvojno delo, se združujejo v tista splošna združenja, v katera se združujejo po tem sklepu OZD, s katerimi so vzajemno povezane v zadevno dejavnost, ki jo pretežno opravljajo. Podobno velja tudi za komunalno dejavnost, obrtne storitve in popravila, proizvodnjo raznovrstnih izdelkov, urejanje naselij, stanovanjska dejavnost in druge dejavnosti.

Sklep o ustanovitvi splošnih združenj pri Gospodarski zbornici Jugoslavije je stopil v veljavo 17. maja tega leta.

Proslava 1. junija v Trbovljah

Občani Trbovelj praznujejo vsako leto 1. junija svoj občinski praznik v spomin na spopad naprednih delavcev z Orjuno, dne 1. junija 1924. O tem smo nekaj več besed napisali že v prejšnji številki našega glasila.

Na dan občinskega praznika je bila slavnostna seja vseh treh zborov skupščine občine Trbovlje v gledališki dvorani Delavskega doma. Pred pričetkom se je Delavska godba Trbovlje

pod vodstvom prof. Miha Gunka izvedla polurni koncert na ploščadi pred domom. Slavnostne seje se je udeležilo poleg številnih delegatov tudi večje število gostov in delegatov raznih temeljnih, delovnih ter drugih organizacij. Povezana je bila z letošnjimi Titovimi in partijskimi jubileji. Seje so se udeležili tudi Miha Marinko in Lidija Šentjunc, oba člana federacije, Marjan Orožen, republiški

sekretar za notranje zadeve, nadalje Anton Vratinar-Antonesko, Peter Stante-Skala, Miloš Prosenc, član IK CK, ZKS, delegacija pobratene srbske občine Lazarevac, predstavniki vseh zasavskih in nekaterih drugih občin, brzojavne čestitke pa so poslali tudi predsednik republiške skupščine in predsedniki republiških zborov.

Slavnostni govor je imel predsednik skupščine občine

Trbovlje Janez Ocepek. Orisal je zgodovinske dogodke pred 53. leti, pomen ustanovnega kongresa KPS na Čebinah za naš narodnostni in socialni razvoj, zelo pomembno pa je bilo poročilo tudi o rezultatih gospodarjenja v občini Trbovlje v letu 1976. Poudaril je nujnost izvajanja zakona o združenem delu in ustavnih določil, apeliral pa je tudi na delegate, da uresničujejo svoje naloge. V svojem govoru je predsednik občine dejal: »Pri uresničevanju sedanjih najbolj aktualnih nalog, sem sodi tudi vsebinska opredelitev samoupravnih odnosov na osnovi zakona o združenem delu, moramo odgovoriti, kako vsaka TOZD, KS, SIS in družbenopolitična skupnost uresničuje pglavitne naloge in kako skozi vse oblike samoupravljanja dobiva delavec odločilno vlogo v naši samoupravni družbi. . . Titovo ime je začelo vstopati v našo zavest in je dobilo vse večje in večje razsežnosti, zato je in bo ostal naša svetla preteklost, sedanjost in prihodnost. . .«

Navzoče je pozdravil tudi predsednik pobratene občine Lazarevac, nato pa je predstavnica žirije za podelitev prvojunjskih nagrad Zora Gosak prebrala imena letošnjih prvojunjskih nagrajencev.

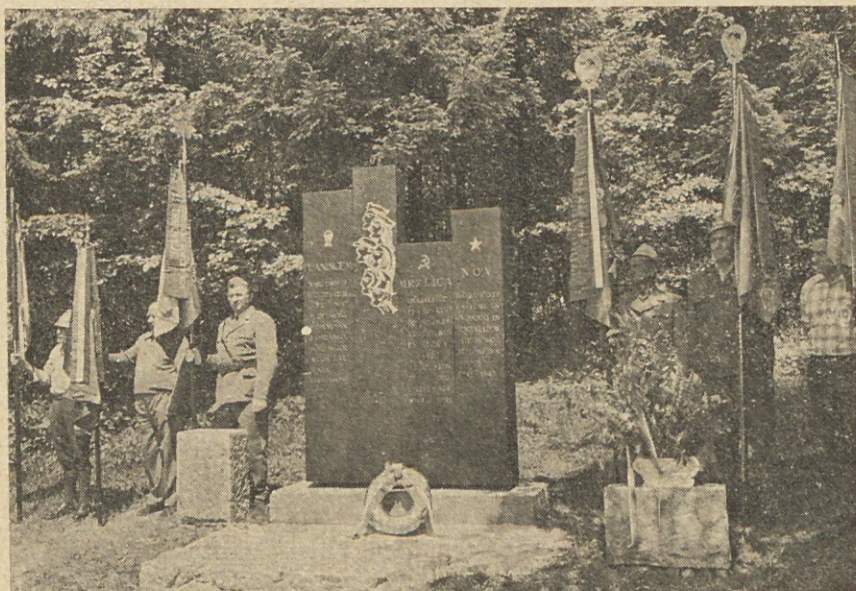
Predsednik občinske skupščine je na temelju podane obrazložitve podelil letošnje prvojunjske nagrade naslednjim: Damjanu Goričanu, direktorju Mehanike za gospodarski razvoj Mehanike, Krajevni konferenci SZDL Klek, Trboveljske mu oktetu Svoboda II, za uspešno kulturno delo, Karlu Rupniku za delovanje na telesno vzgojnem področju in kolektivu Radia Trbovlje za družbeno in politično aktivnost.

V imenu nagrajencev se je za podeljene nagrade in priznanja zahvalil nagrajenec Damjan Goričan. Nagrajenci so prejeli poleg listine prvokrat tudi kipec, delo Stojana Batiča »Spopad delavcev z Orjuno« v bronu ter vsak po 5.000,00 din nagrade.

V drugem delu slavnostne se je nastopil prvokrat uradno

nov mladinski pevski zbor Trbovlje, ki je pričel z delom jeseni preteklega leta. Za uvod je prebral kratko obrazložitev nastanka zbora predsednik Upravnega odbora tega zbora Slavko Pavlič, nato pa je zbor, sestavljen iz deklic in fantov starosti od 10—16 let, zapel sedem pesmi. Za uvod je zapel Adamičevo Mi smo od tam doma. . . Pred izvajanjem vsake skladbe so posamezne pevke recitirale besedila predvajanih pesmi. Zbor je tokrat prvič nastopil v krojih. Pel je pod vodstvom Ide Virt. Vsi, ki so bili priča kratkemu koncertu novega mladinskega pevskega zbora, ki naj bi sčasoma dosegel znanje in kakovost predvojnega mladinskega zbora Slavček, so bili nad ubranostjo in kakovostjo petja ter discipline pevcev in pevk izredno navdušeni. Priznanje se kar ni moglo poleči. Vsek 106 mladih grl je skupno z zborovodkinjo prejelo nedeljeno priznanje, vseh ki so jih poslušali. Bilo je zares lepo in prijetno. Zboru bo treba nuditi tudi v bodoče vso možno pomoč. V imenu občinske skupščine se je zboru zahvalil za nastop Jože Poglajen, predsednik zbora združenega dela skupščine občine Trbovlje.

Isti dan so bile ob 8. uri zjutraj odprte tri nove poslovavnice Trgovskega podjetja 1. junij v novozgrajenem bloku »Škratovina«, na cesti Oktobrske revolucije. Tu je investitor odprl prodajalno plastičnih in drugih podov, posteljnine, salon pohištva in trgovino z barvami, laki, lepili, orodjem, itd.

Planinsko društvo Trbovlje je 29. maja 1977 odkrilo na Štorovem travniku na Mrzlici spomenik — spominsko obeležje planincem, delavcem in borcem NOB. Spomenik stoji na mestu poleg Poldetove koč, kjer so potekali številni ljudsko-frontni shodi pred zadnjo vojno in so se jih udeleževali tisoči delavcev iz Trbovelj, Hrastnika, Zagorja, Zabukovce, Prebolda, Žalca in drugod. Spomenik je oblikoval Franci Kopitar, ak. slikar., tehnična opravila pa je opravil organizacijski odbor pod vodstvom predsednika Toneta Sterniša, ob sodelovanju nekaterih temeljnih in delovnih organizacij iz Trbovelj (Foto M. C.)

Aktivnost in uspešnost rezervnih vojaških starešin

Rezervni vojaški starešine Trbovelj, so z uspešno dejavnostjo v letu 1976, obogatili z izkušnjami, s svojim obsežnim programom dela sprejetim za jubilejno leto 1977, z optimizmom pristopili k izvedbi sprejetih nalog.

Udeležbo z dvema ekipama v Dražgošah, sodelovanje na proslavi praznika krajevne skupnosti »Franca FAKINA« in na osrednjih revirskih proslavah na Čebinah, sprejemu pionirjev likovnikov in zgodovinarjev Slovenije v Zasavju in kurirčkove pošte ter TITOVE ŠTAFETE, s pozdravi, željami in čestitkami tovarišu TITU za njegova visoka življenska jubileja so se v maju odločili za najbolj zahtevno akcijo — izvedbo dela načrta s področja strokovnega izobraževanja rezervnih vojaških starešin. V dneh, 10., 11., in 12. maja so v predpripravah za rešitev operativne taktične vaje, v vlogi komandirja čete in izvršitve taktično-orientacijskega patroljnega pohoda, organizirali tri strokovna predavanja iz topografije, taktike s poudarkom na organizacijo ognjenega sistema in pa v globjem spoznavanju in utrditvi znanja o taktično tehničnih lastnostih pehotnega orožja. Vsa tri predavanja so bila zelo dobro obiskana, predavatelji pa so pokazali, da v celoti obvladajo potrebno teoretično snov. V dneh 14. in 15. maja so se rezervni vojaški starešine, kljub slabemu vremenu pomerili v streljanju z vojaško pištolo in se ob dobri organizaciji dosegli razmeroma zelo dobre rezultate. V dneh 21. in 22. maja so RVS Trbovelj v bližnjih vaseh na območju Dobovca, skupaj z mladino uspešno izvedli taktično orientacijski patroljni pohod. Udeležilo se ga je skupno 77 štiri do šest članskih kombiniranih pohodnih ekip. Izdelano in oddano

Obveščanje je obvezno

Organi organizacije združenega dela morajo zagotoviti redno, pravočasno, resnično, popolno ter po vsebini in obliki dostopno obveščanje delavcev o celotnem poslovanju organizacije združenega dela in njenem materialno-finančnem stanju, o pridobivanju in delitvi dohodka ter uporabi sredstev, o rezultatih, doseženih z združevanjem sredstev, o pripravi za splošno ljudsko obrambo in o uresničevanju družbene samozaščite, kakor tudi o drugih vprašanjih, ki so pomembna za upravljanje, odločanje in uresničevanje samoupravne delavske kontrole.

Delavci imajo pravico in dolžnost zahtevati, da so obveščeni o delu in izvrševanju sklepov delavskega sveta in izvršilnega organa ter o delu poslovnega organa temeljne organizacije, delovne organizacije, sestavljene organizacije in drugih organizacij in skupnosti, v katere so združili delo in sredstva.

Sindikat lahko zahteva, da so delavci obveščeni o delu in izvrševanju sklepov iz drugega odstavka tega člena.

Organi organizacije združenega dela morajo delavce obveščati tako, da je vsakemu delavcu omogočeno seznaniti se z njihovimi poročili, jih proučiti in zavzeti svoja stališča.

Način in roke za obveščanje delavcev, vprašanja, o katerih morajo biti delavci obveščeni, ter kateri organi so odgovorni za obveščanje delavcev, urejajo zakon, statut in drugi samoupravni splošni akti organizacije združenega dela.

V čakalnici obrata Kotredež so časopis Srečno hitro »razgrabili« čakajoči rudarji. Pravijo, da ga vedno prehitro zmanjka (Foto A. Bregant)

Obvestila, ki se dajejo delavcu organizacije združenega dela, se pošiljajo tudi organu samoupravne delavske kontrole in sindikatu.

Delavski svet in poslovodni organ organizacije združenega dela morata obveščati delavce in sindikat o opozorilih, ugotovitvah in odločitvah družbenega pravobranilca samoupravljanja, službe družbenega knjigovodstva, organa, ki je pristojen za nadzorstvo nad zakonitostjo dela organizacije združenega dela, sodišč, organov družbenopolitičnih skupnosti oziroma sindikata, če ti to zahtevajo.

Neizpolnjevanje dolžnosti obveščanja delavskega sveta in drugih organov organizacije združenega dela, delavcev in sindikata pomeni kršitev pravic delavcev.

S tem, da ne izpolni dolžnosti obveščanja delavcev in sindikata, stori poslovodni organ hkrati kršitev delovne obveznosti. Če zaradi opustitve obveščanja ali zavestnega dajanja neresničnega obvestila ne bi bil sprejet sklep ali pa bi bil sprejet škodljiv sklep, odgovarja poslovodni organ tudi materialno.

(Iz zakona o združenem delu)

taktično nalogo s poudarkom na razvrstitve orožij in organizacijo strelnega ognja, bodo po posebni strokovni komisiji, ocenjene te dni.

Časovno in krajevno je ta vaja sovpadala s proslavo jubilejne obletnice pokrajinske konference SKOJ v Lontovžu pod Kumom. Glede na dajatve, da

Ena najuspešnejših tekmovalnih ekip RVS, letošnjega taktično-orientacijskega patroljnega pohoda v Lontovžu pod Kumom. Tej ekipi je po uspešno opravljenih nalogah uspelo med prvimi priti na cilj, čeravno jim je žreb določil najtežavnejšo stopnjo pohodne smeri.

rezervni vojaški starešine skupaj z občani, v sklepu drugih pomembnih jubilejev, letos praznujejo tudi svojo 25. obletnico ustanovitve organizacije (UROJ, Udruženje rezervnih oficirjev Jugoslavije, sedaj ZRVŠJ (Zveze rezerv. vojaš. starešin Jugoslavije), je predsednik občin. odbora ZRVS Trbovlje Vinko USTAR pred začetkom vaje, v počastitev te obletnice, v krajšem referatu orisal razvojno pot in uspeh organizacij ZRVŠJ. S kraja slavja (na Dobovcu), so rezervni vojaški starešine in mladina, tovarišu TITU za njegova jubileja poslali pozdravno pismo — telegram s čestitkami k njegovi tretji razglasitvi narodnega heroja Jugoslavije in za njegov 85. rojstni dan. Tudi takrat se je znova pokazalo, da obstajajo velike možnosti z mnogimi možnimi oblikami in načini sodelovanja med organizacijami ZRVS in ZSMS ter drugimi zainteresiranimi organizacijami, ko gre za skupne naloge in interese ter za široko in vsestransko družbenopolitično dejavnost v občini in v bazi.

Lepo vreme, prisrčen sprejem domačinov in priljubljeni »pasulj« ter »partizanski golaž« in pa občutek potrebe vseh sodelujočih po rekreaciji, so programirani in uspešno izvedeni akciji, dali še večji in bolj slaven poudarek pomenu naših skupnih prizadevanj v krepitvi obrambnih sil v konceptu splošne ljudske obrambe.

Ob takojšnji analizi vaje in komentarjih mnogih posameznikov — udeležencev vaje lahko povzamemo, da je vaja v celoti uspela in da so prizadevni tovariši pokazali sposobnost za rešitev še tako zapletenih nalog, saj sta organizaciji prevoza in oskrbe s hrano, izbira terena, z dano najprimernejšo predpostavko, dali mnogo dela in od organizatorjev terjali veliko mero strokovne in organizacijske usposobljenosti.

Z akcijami v maju, pa za rezervne vojaške starešine še ni bilo počitka saj jih tudi v sezoni dopustov čakajo nove naloge in akcije, kot so udeležba na

taktično organizacijski vaji in patroljnem pohodu (kombiniranih ekip z mladinci) republ. odbora SRVS Slovenije, srečanje rezervnih vojaških starešin Jugoslavije in obdobje organizacijskih priprav za predstoječe skupščine, ki bodo sklicane po delegatskem sistemu, saj nas

čakajo volitve v nove organe vseh SIS, organizacijah in društvih. Trboveljčani smo prepričani v to da bodo rezervni vojaški starešine tudi tem nalogam kos in da jih bodo uspešno opravili.

Rudi MATKO

KOLIKO DAJEMO ZA GRADNJO STANOVANJ

Letos veljajo že od 1. januarja dalje nove stopnje stanovanjskega prispevka, ki ga plačujemo od brutto osebnih dohodkov vsak mesec, ob izplačevanju osebnih dohodkov.

Za naše tri občine Hrastnik, Trbovlje, Zagorje, velja naslednja razlika vplačanega stanovanjskega prispevka:

Področje občine Hrastnik

stanovanjski prispevek	9 % od brutto OD
prispevek za izgradnjo dijaških in študentskih domov	0,345 % od brutto OD
ostanek, ki se deli	8,655 % od brutto OD
a) vezava pri poslovni banki	10 %
b) za solidarnost	18 %
c) združevanje v samoupravni stanovanjski skupnosti Hrastnik	72 %

Področje občine Trbovlje

stanovanjski prispevek	9 % od brutto OD
prispevek za izgradnjo dijaških in študentskih domov	0,345 % od brutto OD
prispevek Komunalni skupnosti	1 % od brutto OD
ostanek, ki se deli	7,655 % od brutto OD
a) vezava pri poslovni banki	8 %
b) za solidarnost	24 %
c) ostane TOZD	16 %
d) združevanje v samoupravni stanovanjski skupnosti Trbovlje	52 %

Področje občine Zagorje

stanovanjski prispevek	9 % od brutto OD
prispevek za izgradnjo dijaških in študentskih domov	0,345 %
ostanek, ki se deli	8,655 %
a) vezava pri poslovni banki	5 %
b) za solidarnost	20 %
c) ostane TOZD	40 %
d) za kadrovska stanovanja	5 %
e) združevanje v samoupravni stanovanjski skupnosti Zagorje	15 %
f) združevanje v skupnosti za komunalno opremljanje stavbnih zemljišč	15 %

Pogozdovanje — kisik za lepoto in zdravje

Spomladi leta 1977 smo na REK Zasavje pogozdovali na površinah TOZD Rudnik premoga Hrastnik in TOZD Rudnik premoga Zagorje.

Pogozdovali smo v okviru letnih gozdarskih načrtov posameznih TOZD in to v naslednjih količinah:

V TOZD Rudnik premoga Hrastnik smo posadili 5.000 sadik smreke, 1.500 sadik macesna, 4-letnega, na površini 2,00 ha in v TOZD Rudnik premoga Zagorje 3.000 sadik črnega in rdečega bora na površini 0,60 ha. V Hrastniku smo že jeseni leta 1976 pripeljali navedeno količino sadik in jih strokovno zazimili z namenom, da bomo spomladi 1977. leta, pričeli z delom takoj, čim bo dopuščalo vreme. Celotno količino sadik smo nameravali sprva pogozditi v Hrastniku na opuščene travnike v Krištrandolu, o čemer smo se predhodno domenili v TOZD RPH. Vendar je spomladi leta 1977 prišlo do majhne spremembe, ker je TOZD RPH načrtovala pod predvideno površino za pogozdovanje, izvajanje jamskih del tako, da pogozditev ne bi bila na tem zemljišču primerna, zaradi močnih zemeljskih premikov. Tako so vse sadike bora posadili v Zagorje in jih tam pogozdili, macesne in smreko pa smo končno le v dogovoru z vodilnimi tovariši iz TOZD RPH pogozdili na Krištrandolu.

V Zagorju nameravamo etapno pogozditi in hkrati tudi ozeleniti opuščeno rudniško jalo-višče na Lokah. Tu je rudnik že prenehal z navozom jalovine, vendar je celotna površina postala nekontrolirano odlagališče najrazličnejših odpadkov, od karoserij starih avtomobilov, do najrazličnejše krame, kar daje prostoru zelo neprijeten videz. Zato bomo po dogo-

voru z obratovodjem jame Kisovec cesto na jalovišče zaprli, s sadikami pa vnovič ozelenili jalovišče, kar smo dolžni storiti tudi po rudarskem zakonu. Pogozdovalna dela smo končali do 5. maja letos. V Zagorju smo zavarovali sadike bora s količki pred srnadjo, isto tako tudi macesen v Hrastniku.

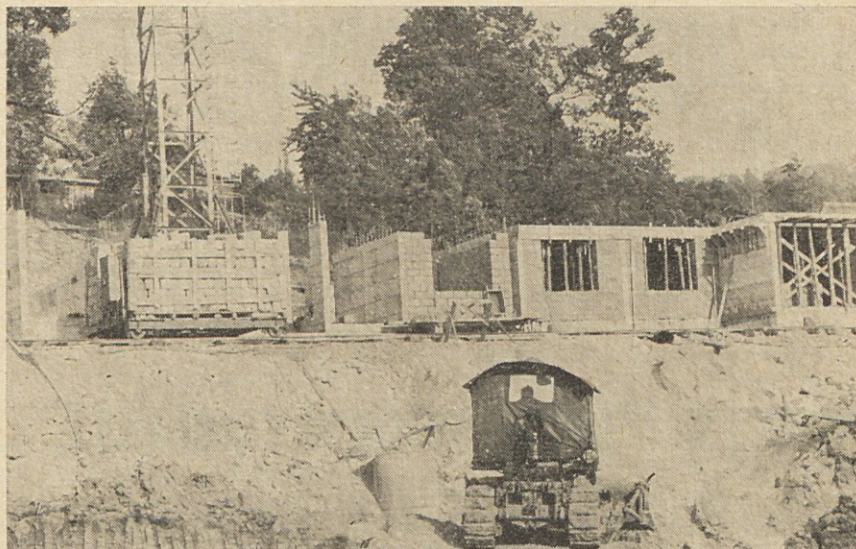
Opravljen delo je pregledal tudi medobčinski gozdarski inšpektor in na opravljeno delo ni imel pripomb.

Egon Casagrande

Solidarnost do socialno ogroženih upokojencev

Društvo upokojencev iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja so se tudi letos že tretjič po vrsti, obrnila na REK Zasavje s prošnjo, da tudi v letošnjem letu regresira določeno količino premoga bivšim članom našega kolektiva-upokojencem, ki so socialno ogroženi. Hkrati z vlogo so predložili tudi seznam upravičencev, ki naj bi prejeli premog po znižani ceni. Skupno pride v poštev za dobavo premoga po znižani ceni 214 upokojencev, od tega jih je 45 iz Hrastnika, 75 iz Trbovelj in 90 iz Zagorja. Kriterij, ki so ga društva upokojencev postavila je za samske upokojence do 2.800 din pokojnine mesečno. Vsi ostali upokojenci, ki imajo pokojnine višje od teh zneskov, ne pridejo v poštev za dobavo premoga po znižani ceni. Vsak upokojenec dobi po 2 toni premoga (po znižani ceni) od tega 1 tona kock in eno tona oreha.

O vlogi društev upokojencev je najprvo razpravljal IO REK Zasavje in sklenil predlagati delavskim svetom vseh TOZD, da sprejmejo oziroma ugodno rešijo vlogo upokojencev. DS vseh TOZD REK Zasavje so

V gradnji sta stanovanjska bloka S-54, katerega kletne prostore vidimo na fotografiji v izgradnji, pod njim pa pripravljajo tla za postavitev bloka S-53. Oba bloka gradi TOZD Operativa Zasavje Trbovlje, na Polaju po naročilu Samoupravne stanovanjske skupnosti Trbovlje, za številne kupce iz vrst temeljnih in delovnih organizacij (Foto A. Bregant)

GRADNJA STANOVANJ V SFRJ

V naši državi je bilo v družbenem sektorju v letih 1975 in 1976 zgrajenih veliko število stanovanj. V tem pogledu navajamo podatke za državo, kot celoto, poleg tega pa še podatke za našo republiko.

1. DOKONČANA STANOVANJA

	Število stanovanj					
	Vsa stanovanja		IND	Za trg		
	1975	1976		1975	1976	IND
SFRJ	53.819	60.266	112	40.541	39.283	97
Slovenija	10.447	9.209	88	9.426	8.057	85

2. NEDOKONČANA STANOVANJA

SFRJ	85.256	77.978	91	56.410	51.747	92
Slovenija	10.732	11.587	108	9.309	11.177	120

3. VSA STANOVANJA V GRADNJI

SFRJ	139.075	138.244	99	96.951	91.030	94
Slovenija	21.179	20.796	98	18.735	19.234	103

4. OD VSEH STANOVANJ V GRADNJI JE BILO DOKONČANIH (v %)

SFRJ	38,6	43,6	113	41,8	43,2	103
Slovenija	49,3	44,3	90	50,3	41,9	83

5. DELEŽ GRADITVE STANOVANJ PO REPUBLIKAH (v %)

SFRJ	100,0	100,0	—	100,0	100,0	—
Slovenija	15,2	15,0	99	19,3	21,1	109

6. DELEŽ STANOVANJ ZA TRG

	(vsa stanovanja v gradnji = 100,0 %)		
	1975	1976	IND
SFRJ	69,7	65,9	95
Slovenija	88,5	92,5	105

Po prvih ocenah naj bi leta 1977 v Sloveniji zgradili skupno 12.348 stanovanj.

Za leto 1976 je bilo predvideno, da bo zgrajenih 11.293 stanovanj, vendar je bilo zgrajenih v družbenem sektorju le 9.209 stanovanj. Poleg tega je posebni sektor leta 1976 zgradil skupno 5.597 stanovanj, od tega pa je bilo 378 vikendov.

predlagano rešitev sprejeli in vnovič v imenu delavcev svojim TOZD pokazali vso, že dolgo znano solidarnost do svojih bivših sodelavcev. O tem so sklepali v aprilu in maju t.l. Upokojenci bodo na temelju sprejetih sklepov delavskih svetov TOZD REK Zasavje dobili oziroma že prejemale premog po ceni, ki je veljala do 11. 4. 1975 s tem, da gre razlika od

tedanje cene pa do sedaj veljavne cene v breme vseh TOZD. Ta razlika pa znaša skupno 78.934,00 din. Od tega zneska so pokrile ustrezne deleže TOZD na podlagi števila zaposlenih po stanju na dan 22. 4. 1977. Tako so prispevale od navedenega skupnega zneska TOZD naslednje zneske: RPH 15.550,00 din, RPT 12.629,00 din, RPZ 17.208,00 din, Separacija

Trbovlje 6.473,00 din, TET 8.209,00 din, RGD 12.314,00 din, ESD 2.842,00 din, GRAMAT 1.105,00 din Avtoprevoz »Zasavje« 1.184,00 din in RŠC 1.420,00 din.

Prodajni oddelek REK Zasavje je že pričel dobavljati premog posameznim upravičencem v skladu s predhodnim dogovorom z društvi upokojencev, po 20. juniju t.l.

Društvo invalidov ustanavlja svoje aktive

Društvo invalidov Trbovlje združuje v svojih vrstah 265 članov — invalidov. Pred kratkim so sklenili, da bodo ustanovili 9 aktivov zaposlenih invalidov. Ustanoviti jih nameravajo:

— v REK Zasavje — TOZD Rudnik premoga Trbovlje, TOZD ESD, TOZD Separacija premoga, TOZD Termoelektrarna Trbovlje, TOZD Rudarsko gradbena dejavnost in delovna skupnost skupnih služb;

— v Strojni tovarni Trbovlje;

— v Cementarni Trbovlje;

— v skupnem aktivu pa naj bi se združili invalidi iz IPOZ, TIKa, IBT, ISKRA, Komunalni obrtni center, Komunala, Občina Trbovlje, Elektro Trbovlje,

Mehanika, Splošna bolnišnica in Osnovna šola Trbovlje.

Namen ustanavljanja aktivov v okviru Društva invalidov Trbovlje, ki je prostovoljna družbena organizacija je, da se v svojem in družbenem interesu zavzema za razvijanje, poglobljanje in pospeševanje socialističnih samoupravnih družbeno ekonomskih odnosov v TOZD in OZD, da zaposlenim invalidom predoči zakonite pravice in obveznosti, da vzgaja invalide v duhu socialističnih načel, sodeluje pri izbiri delovnega mesta glede na delovno možnost invalida, sodeluje pri ugotavljanju in odстранjevanju vzrokov na posameznih delovnih mestih ki povzročajo invalidnost. Skupno s pristojno

službo ugotavlja varnost pri delu, pomaga dosledno izvajanje varstvenih predpisov in ukrepov, v načrtu pa je tudi nudenje pomoči invalidom v času zdravljenja in upokojenim invalidom, nudenje pravnih in drugih nasvetov pri uveljavljanju raznih pravic, sodelovanje pri preprečevanju samovoljnih premeščanj invalidov, itd.

Na svojem zadnjem zboru so se člani dogovorili za nabavo novega društvenega prapora. Sami so že prispevali manjše zneske za nabavo. V okviru svoje dejavnosti so imeli v nedeljo 19. junija 1977 avtobusni izlet v dom invalidov v Strunjanu. Udeležilo se ga je precejšnje število članov in njihovih svojcev.

100 LET NAŠE BIVŠE SODELAVKE KRISTINE ČIBEJ

Dne 13. junija 1977 je praznovala svoj 100. rojstni dan, Kristina Čibej, upokojenka, ki stanuje v Dom in vrtu v Trbovljah. Na ta dan so jo obiskali številni sorodniki, pa tudi predstavniki družbenopolitičnih skupnosti občine Trbovlje, krajevne skupnosti, društva upokojencev in drugi, in ji čestitali k častitljivi starosti.

Prav je, da se tem čestitkam pridružimo tudi mi, saj je Kristina Čibej, ne le najstarejša Trboveljčanka, pač pa tudi najstarejša Zasavčanka, hkrati pa tudi najstarejša bivša članica našega kolektiva. Rodila se je pred 100 leti v Kisovcu pri Zagorju, v Trbovlje pa je prišla leta 1885, ko je bilo v Trbovljah le nekaj hiš. Poročila se

je z rudarjem in v zakonu sta se jima rodila dva sinova. Karsneje so bili vsi štirje zaposleni pri rudniku, slavljenka kot kurirka, čistilka in perica, mož je bil rudar, oba sinova Karel in Jože pa sta bila zaposlena kot pisarniška delavca; Jože nazadnje pred upokojitvijo kot vodja nabavnega oddelka pri rudniku Trbovlje-Hrastnik. Slav-

ljenka pravi, da je bilo njenih 100 let en sam delovni dan. Še sedaj rada dela, pedvsem pa ima izredno dober spomin na prejšnje čase. Trpki so spomini na otroštvo in mlada leta, ko je okusila lakoto in pa marsikdaj tudi ponižanja in zaničevanja. Predvsem pa je vedno poznala trdo delo. Še sedaj se rada ukvarja z vrtom, kuho in podobnimi opravki. Dolga leta smo jo poznali po tem, da je

imela hiter korak, kamorkoli se je namenila. Vmes pa je malo pokramljala z znankami in znanci. Še vedno »obrajta« kruh, tako kot ga je imela rada vsa pretekla leta.

Slavljenki naše tople čestitke in najboljše želje za zdravje in vedrost v vseh nadaljnjih letih njenega življenja. Naj pri tem pripomore še vedno čvrst in zanesljiv korak in dobra volja!

Iz varstva okolja

AVTOMATSKA POSTAJA NADZORUJE OKOLJE

Rezultat večletnega usmerjenega dela na Inštitutu Jožef Štefan v Ljubljani v zvezi z varovanjem okolja je tudi avtomatska postaja, ki nadzoruje okolje — nekakšen elektronski stražar, ki neprekinjeno javlja, kaj se dogaja s človekovim življenjskim okoljem. Naprava že priteguje vse tiste, ki hočejo na področju svoje delovne organizacije ali pa kar cele regije ve-

deti, kaj se v njihovi okolici v resnici dogaja. Mnogi hočejo imeti v rokah vsak trenutek »materialni dokaz« proti očitkom, s katerimi jih zasipajo občani, češ, da zastrupljajo zrak in vodo bolj kot to dovoljujejo predpisi.

Postajo, ki jo je mogoče za različne potrebe različno dopolnjevati vodi mikroročunalnik.

Postaja omogoča tako delovnim organizacijam kot raziskovalcem zbrati številne hidrometeorološke podatke, podatke o kvaliteti zraka in vode, ki jih je mogoče uporabiti bodisi pri ukrepih za varovanje okolja ali kot del podatkov pred pričetkom izgradnje kakega novega objekta.

Velja še posebej poudariti, da prav zaradi vgrajene elektronike lahko ta postaja sproti obdeluje vse sprejete podatke in jih posreduje dalje.

Postaja je zgrajena tako, da je mogoče nanjo priključiti teleprinter, luknjalnik traku, magnetno kaseto, analogne registrirane elemente in podobno za zapis podatkov na postaji ali pa jo vključiti v nadzorno omrežje.

V Sloveniji imamo doslej že približno 40 različnih merilnikov za merjenje onesnaženosti. Podatke teh merilnikov sedaj obravnavamo in obdelujemo ročno. Z vpeljavo avtomatskih postaj in njih povezavo v nadzorno omrežje pa bodo že obdelani podatki o onesnaževanju okolja vsak trenutek na voljo vsem uporabnikom.

Staro trboveljsko pokopališče — zametek novega parka

Pokopališče v Trbovljah, na Leninovem trgu, je bilo polno, prepolno, povrh vsega pa leži v centru mesta, kjer je hud boj in stiska za prostor za nove gradnje. Zato so pred leti zgradili novo pokopališče v Gabrskem, odmaknjeno mestnemu vrvežu, lepo, moderno in kjer je še dovolj prostora.

Staro pokopališče pa miruje, ki pa ne miruje, v pravem pomenu besede. Kajti čez njega gre velik promet in živžav, posebno ko gredo otroci v šolo in iz nje. Tudi šopki cvetja niso

več varni. Nujno je, da bi občasno kdo stopil na prste nepoboljšljivim prestavljalcem cvetja, sveč ipd., iz groba na grob. Staro pokopališče na Leninovem trgu počasi opuščamo. Vsako leto je več zapuščenih grobov, že sedaj razmišljamo o tem, da bi iz pokopališča sčasoma uredili park. Zametki prvega parka so že na grobovih. Marsikje že raste na grobu lep kotoneaster, na drugem brin ali smreka, veliko je vrtnic in mahonije. In kjer je grob že opuščen, bi okvir, spomenik ali ka-

menje odpeljali in po naprej izdelanem ureditvenem načrtu zasadili brezo, vrbo žalujko, vrtnice in okrasno grmičevje. To bo še vrsto let spominjalo obiskovalce, da je bil tam grob, da pa čas in leta preraščata naš spomin. Pod večjimi drevesi bi sčasoma namestili klopi, kamor bi sedali obiskovalci pokopališča ali novega parka. Seveda bi morali biti na tem pokopališču ali parku poseben vrtnar z na-

črtom v rokah, pridno roko in veliko razumevanja. In tako bi Trbovlje za lepim, sodobnim pokopališčem pridobilo v naslednjih letih tudi nov prepotrebni park ali sprehajališče, ki bo še kako potreben sedanji in bodoči generaciji. Kajti v Trbovljah se kmalu ne bo kam umakniti z glavne ceste. Pomislimo malo o dani sugestiji. Morda bi z upravo pokopališča dosegli sporazum o opustit-

vi groba z namenom, da bi tu posadili spominsko drevo. Mislim, da bi bili s tem vsi zelo zadovoljni. Vsi bomo ohranili spomin na mrtve v rastlini — viru življenja. Seveda bo treba še malo potrpeti, treba bo nekaj razumevanja na vseh ravneh in uspeh bo tu. Zelo rad bi še to zadevo uredil vaš vrtnar Milan.

Milan Kovač

SREČANJE S TOVARIŠICO LIDIJO ŠENTJURC

Bližala se je 40-letnica KPS in učenci osnovne šole NHR iz Hrastnika, ter učenci osnovne šole Borisa Pusta iz Dola smo bili obveščeni, da je k nam povabljen politična delavka in članica federacije tovarišica Lidija Šentjunc.

Pred kratkim je napočil trenutek, katerega smo vsi težko pričakovali. Zbrali smo se v poslovni zgradbi na Logu. Tovariš Samo Logar je pozdravil navzoče in povedal namen našega srečanja. Predstavil je tovarišico Lidijo kot našo rojakinjo in hkrati komunistko, katera nam bo povedala nekaj besed o KPS, o njenem delovanju in o njej sami. Nato pa je tovarišica Lidija pričela pripovedovati:

»Otroštvo sem imela zelo bedno. V takšnih letih kot ste vi sem se morala odločiti, kako bi si ustvarila življenje. Ko sem imela 15 let, so se mi začele porajati misli in nešteto vprašanj mi je rojilo po glavi. Tako sem že med študijem sodelovala v naprednih društvih. Leta 1932 sem bila sprejeta v KP. Kot študentka sem opazovala življenje revnih in bogatih in spoznala sem, kakšne krivice se dogajajo. Pisala sem razne članke in napisala o delu in življenju delavske mladine. Ta članek pa je bil tako revolucionaren, da so takoj polovili 30 mladincev in med njimi tudi mene. V zaporu sem ostala dve leti. Po vrnitvi iz zapora leta 1935 sem bila članica pokrajinskega komiteja SKOJ. Leta

1939 je nastopilo mladinsko gibanje, v tem gibanju sem aktivno sodelovala kot članica KP. Po okupaciji so me aretirali in izselili v Srbijo, vendar sem se ilegalno vrnila v Ljubljano. Med NOB sem bila večkrat v nevarnosti za svoje življenje, vendar mi, kakor večini, to ni strlo poguma za nadaljnje delovanje«.

Na koncu srečanja smo tovarišici Lidiji postavili nekaj vprašanj, na katere nam je rada odgovorila. Bili smo zelo zadovoljni, saj smo veliko pridobili. Zelo si želimo še mnogo srečanj z našimi političnimi delavci in borci, saj je v njenem pripovedovanju toliko takega česar ne smemo nikoli pozabiti.

Tatjana Pokrajac, 7. c razred
OŠ NH RAJKA Hrastnik

Rударstvo in energetika doma in po svetu

SVETOVNA KONFERENCA ZA ENERGIJO

V Carigradu — Turčija, bo v času od 19. do 23. septembra t.l. X. zasedanje svetovne konference za energijo. Z naše strani organizira udeležbo na tem zasedanju Jugoslovanski nacionalni komite svetovne konference za energijo.

Osnovna tema letošnjega zasedanja je:

Razpoložljivost in racionalno izkoriščanje energetskega virov. To temo je izbral turški komite, ki je organizator oziroma domačin X. zasedanja svetovne konference za energijo.

Brez dvoma je, da se človeštvo srečuje z največjim in naj-

resnejšim problemom, ki sta ga izzvala ekonomska in politična kriza s težavami v oskrbi z energijo iz doslej znanih konvencionalnih virov. Zaradi svojih vse slabših posledic, tako za razvite, kakor tudi za nerazvite države, je dobil ta problem takšne dimenzije, da tvorijo že izziv vsem državam in jih je

prisilil, da v nobenem primeru ne morejo odlagati nadaljnega sodelovanja ne glede na narod, vero in raso. Sedanja energetska situacija terja, da je treba podvzeti vrsto hitrih in učinkovitih ukrepov, s katerimi bi lahko dosegli gospodarnejše izkoriščanje energije v širših razmerah, od proizvodnje pa do končne porabe. Ti ukrepi pa se seveda ne nanašajo le na raziskave in razvoj novih tehnologij, ki naj omogočijo človeku, da bo bolje izkoriščal obstoječe vire energije, pač pa imajo za cilj podkrepitve novih metod za eksploatacijo tistih virov, katerih preje iz gospodarskih razlogov niso eksploatirali. Poleg tega bodo dosežki v tem pogledu dobili nove poglede za nadaljnje raziskave in napredek na področju proizvodnje energije iz novih virov v komercialnem obsegu.

Delo bo potekalo v večih sekcijah. V prvi sekciji bodo razpravljali o razvoju klasičnih virov energije, v drugi sekciji o konzerviranju koriščene energije, v tretji sekciji o konverziji primarne energije in v četrti sekciji o novih virih energije (nuklearna fuzija, sončna energija, geotermalna energija, energija vetra, energija plime in oseke ter energija valov) in ostalih virih energije v perspektivi.

RAZPRAVE NA SEJAH REPUBLIŠKEGA KOMITEJA ZA ENERGETIKO

Na seji republiškega komiteja za energetiko dne 1. aprila t.l., so navzoči razpravljali o poročilu o posvetovanju na temo: Sončna energija v Jugoslaviji, obravnavali so nadalje predlog energetske bilance do leta 2000, razpravljali o delu republiške elektroenergetske in rudarske inšpekcije v letu 1976 ter o problematiki preskrbe z naftnimi derivati in energetskim plinom za leto 1977.

Ker na tej seji niso obravnavali vseh točk dnevnega reda, so nadaljevali s predlaganimi nalogami še na naslednji seji 8. aprila 1977.

Republiški komite je sprejel vrsto sklepov oziroma ugotovitev pri posameznih točkah dnevnega reda, za nas pa je najpomembnejše poročilo republiške elektroenergetske inšpekcije prav tako za preteklo leto. Ugotovitve oziroma sklepi se nanašajo predvsem na nadaljnjo usposabljanje delavcev za varno opravljanje del, poostriiti je treba delovno disciplino, izboljšati delovne razmere in dosledno izvajati varstvene ukrepe. V premogovnikih je treba z ustreznimi ukrepi odpraviti pojave obolenj hrbtenice, ki nastopajo zaradi dela v sključenem položaju, opozoril je na resnost stanja montan-geoloških pogojev v premogovnikih, še naprej je treba izboljševati kakovost projektiranja in vplivati na optimalno izkoriščanje premogovnih ležišč ob upoštevanju maksimalne varnosti zaposlenih. Pospešiti je treba rudarske raziskave in ugotoviti čim realnejšo sliko rezerv premoga, urana in drugih rudnin. Podobne ukrepe in ugotovitve so sprejeli tudi na podlagi poročila republiškega elektroenergetskega inšpektorata.

RAZVOJ NUKLEARNE ENERGIJE V INDUSTRIJSKIH DRŽAVAH

Da ne bi bile preveč odvisne od držav OPEC, razvite države niso našle drugih virov energije kot jedrsko energijo, oziroma so druge vire kot sta sončna in geotermalna energija, močno zanemarjale. Leta 1960 je pet dežel (Velika Britanija, ZRN, ZDA, SZ in Francija) imele 22 reaktorjev z močjo 1.141 MW. Leta 1970 se je število reaktorjev povečalo na 89 s celotno močjo 22.766 MW v 15 deželah. Leta 1976 pa je bilo v 19 deželah že 100 reaktorjev s skupno močjo več kot 99.000 MW. Tem deželam se bodo še letos pridružile Avstrija, Južna Koreja, Finska in Taiwan, sledile pa bodo še Južna Afrika, Brazilija, Kuba, Iran in Mehika. Petkratno povečanje naftne cene v zadnjih treh letih je še pospešilo interes prizadetih dr-

žav za čim hitrejši razvoj jedrske energije. Francija namerava delež jedrske energije povečati do leta 1985 na 23 %, Španija na 22 %, Švica na 17 %, ZRN na 16 %, Japonska pa namerava proizvodnjo jedrske energije povečati od sedanjih 7.500 MW na 35.000 MW do leta 1985. Glede na to, da se bo poraba nafte v razvitih deželah od sedanjih 24 dvignila na 35 milijonov sodov dnevno v letu 1985 in da se bo potrošnja nafte v deželah tretjega sveta še močneje povečala je razvoj jedrske energije nujen. Vendar pa se razvoj jedrske energije zaradi povečanih stroškov pri gradnji elektrarn, zaradi vedno večjih varnostnih ukrepov in zaradi splošne gospodarske krize, ne odvija v celoti po načrtu.

NAJVEČJI DNEVNI KOP RJAVEGA PREMOGA NA SVETU NASTAJA V ZRN

Med Kölnom in Dürenom bo zgrajen na površini 88 km² največji dnevni kop rjavega premoga. Tu bodo ustvarjeni temelji za izkop prek 2,4 mlrd. ton rjavega premoga. Že jeseni bodo pričeli z odstranjevanjem do 200 metrov debelih vrhnjih slojev, v letu 1982 pa bodo pričeli z izkopom prvega premoga. Do leta 1990 bo letni izkop dosegel 45 do 50 milij. ton.

AVSTRIJSKA PROIZVODNJA ENERGIJE

Kljub pomembni proizvodnji energije Avstrija ne more kriti naraščajočih potreb po energiji; energetska potrošnja se bo do leta 1990 skoraj še podvojila. Medtem so v Avstriji v letu 1970 pridobili 1,9 milij. m³ zemeljskega plina, se je ta količina v letu 1976 povečala že na 2,4 milij. m³. Proizvodnja električne energije se je povečala v istem obdobju od 30.036 na 35.206 GWh, medtem ko je izkop premoga nazadoval v tem razdobju od 3,7 na 3,2 milijonov ton, proizvodnja nafte pa se je zmanjšala od 2,8 na 1,9 milijonov ton.

KAKO PREPREČITI NOVO ENERGETSKO KRIZO

Industrijske države bodo že leta 1981 čutile pomanjkanje nafte, če se bo Saudova Arabija odločila, da bo obdržala sedanjno raven proizvodnje, ki znaša 9 milijonov sodov dnevno. Če se bo proizvodnja povečala na 20 milijonov sodov dnevno, bo pomanjkanje nafte odloženo do leta 1990, vendar pa bo v nadaljnjih 25 letih prišlo do izčrpanja naftnih zalog. Zahodne države morajo pospešiti razvoj alternativnih energetskih virov. Poročilo je izdelala skupina strokovnjakov iz 15. držav, ki je tri leta delala analize o energetskih virih in njihovi porabi. Glavna nevarnost je v tem, da večina vlad izdeluje gospodarske načrte le za 5 let, največ pa za 10 let naprej. Ob sedanjem 2 do 3- $\%$ porastu naftne potrošnje v zahodnih državah, bo nujno dobiti nadomestilo za nafto. Sprememba v svetovnem gospodarstvu, kjer je sedaj dominirala nafta, pa se mora začeti sedaj, kajti razvoj alternativnih energetskih virov zahteva najmanj 5 do 15 let. Kljub trikratnemu povečanju proizvodnje premoga do leta 2000 (delež ZDA 50 $\%$), je računati s porastom potreb po jedrski energiji, ki se bodo ob minimalni gospodarski rasti v višini 3,5 $\%$ povečale za 11 $\%$ letno, ob 6- $\%$ gospodarski rasti pa za 14 $\%$ letno. Izvedenci torej računajo, da bo delež jedrske energije v svetovni energetski preskrbi leta 2000 dosegel že 21 $\%$.

RAZVOJ PORABE ENERGIJE V ŠVICI

Švicarska poraba energije se je po oceni strokovnega združenja panoge, v razdobju 1970—1973 povečevala za 4,7 $\%$ letno, v dobi recesije 1974—1975, pa se je letno zniževala za 4,7 $\%$. V razdobju 1970—1975 se je delež surove nafte v celotni porabi energije znižal od 77,6 $\%$ na 76,4 $\%$, delež lesa se je povečal od 0,4 $\%$, delež premoga se je znižal od 4,1 $\%$ na 1,6 $\%$, na-

sprotno temu pa se je delež električne energije dvignil od 15,2 $\%$ na 17,2 $\%$, delež plina pa povečal od 1,3 $\%$ na 3,4 $\%$. Približno polovica celotne švicarske energetske potrošnje odpade na industrijo, ostalih 50 odstotkov pa na skupino, ki vključuje gospodinjstvo, obrt, kmetijstvo in uslužnostno dejavnost. V preteklem letu se je švicarska potrošnja električne energije dvignila za 0,9 $\%$, potrošnja plina za 10 $\%$, uvoz nepredelane surove nafte in derivatov pa se je povečal od 11,4 na 11,56 milijonov ton.

NOV RUDNIK PREMOGA IN BOKSITA NA MADŽARSKEM

Madžarska vlada je odobrila ureditev kombiniranega premo-govnika in rudnika boksita. Po uradnih cenitvah razpolaga rudnik s približno 55 do 60 milij. ton premoga ter 10 milij. ton boksita. Po otvoritvi v letu 1981/1982 računajo z letnim izkopom 1,7 milij. ton rjavega premoga in 500.000 ton boksita, v drugi fazi se bo pridobivanje boksita povečalo na 800.000 ton.

ENERGETSKI PROGRAM EGS

Komisija evropske gospodarske skupnosti je izdelala nov energetski program s težiščem na razvoju novih virov goriva. Samo zaostajanje pri razvoju energije velja EGS že sedaj preko 12 mlrd. DM, ki jih porabi skupnost za uvoz 40 milij. ton nafte. Novi predlogi temeljijo na investicijski pomoči in investicijski zaščiti (določitev najnižjih prodajnih cen), razvoju atomske energije ter na varčevalnih ukrepih v energiji, ki temelje na bolj racionalni uporabi energije v industriji, s pomočjo kombinirane proizvodnje toplote in energije. EGS bo odprla tudi projekte za koriščenje geotermične energije ter uplinjenja ali utekočinjenja premoga. S pomočjo tega programa, ki ga bodo financirale države članice, naj bi do leta

1985 odprli približno 300.000 delovnih mest.

INVESTICIJE V EGS

Države evropske gospodarske skupnosti bodo do leta 1985 zmanjšale odvisnost od uvoza energetskih virov od 60 $\%$ na 50 $\%$. V ta namen bodo morale investirati skupno približno 250 mlrd. obr. enot. Po mnenju člana komisije skupnosti pa še ni gotovo, če bo ta cilj dosežen, vendar bodo nujne investicije 200 do 210 mlrd. obr. enot, kar predstavlja 25 $\%$ celotnih industrijskih investicij v tem razdobju. Pri financiranju teh izdatkov, bo komisija EGS participirala z 2 do 3 $\%$ ter bo obstoječa okvirna sredstva za posojila na področju energetike, povečala od sedanjih 850 milij. obr. enot za 200 do 300 milij. obr. enot letno. Poleg tega komisija EGS predlaga varčevalne energetske ukrepe, ki bodo do leta 1985 omogočili 15- $\%$ prihranek energije.

ROMUNSKO - AMERIŠKI PREMOGOVNI SPORAZUM

Occidental Petroleum, ameriški energetski in kemični konglomerat, je podpisal pogodbo o večletni dobavi visokokvalitetnega premoga za romunsko jeklarsko industrijo. Vrednost

Na XXV. Skoku čez kožo v marcu 1977 v Ljubljani, je prireditelj predal delegatu REK Zasavje plaketo kot sponzorju.

(Foto A. Bregant)

pogodbe dosega 2 mlrd. \$. Pogodba, ki so jo podpisali koncem maja t.l. je največja vzhodno-zahodna premogovna pogodba doslej. Pogodba naj bi prispevala k nadaljnji razširitvi gospodarskih odnosov med Romunijo in ZDA. Romunija bo na osnovi pogodbe kupila 14 milij. ton premoga po proizvodnih cenah in še dodatnih 13,3 milij. ton po tržnih cenah. Premog bo dobavljala Island Creek Coal Comp, podružnica naftnega koncerna, ki bo v ta namen odprla nov premogovnik v Buchanan County, v Virginiji. Romunska vlada bo prispevala za rekonstrukcijska dela 53 milij. \$. Celotne zaloge visokokvalitetnega premoga na tem področju cenijo na 42 milij. ton. Dobave bodo po vsej verjetnosti trajale 20 do 25 let. Occidental Petroleum namerava v naslednjih letih vložiti v razvoj premogovnikov več kot 600 milij. \$, v Island Creek bo vložil letos 140 milij. \$. S pogodbo je Romunija izrinila Japonsko kot najpomembnejšega inozemskega partnerja Island Creek Coal Comp. Zaradi prevelike ponudbe na ameriškem tržišču je premogovna družba lani zabeležila nazadovanje dobička od 130 na 98 milij. \$, promet pa je nazadoval od 659 na 560 milij. \$. Occidental Petroleum je v lanskem letu zabeležil 187,3 milij. \$ dobička.

V ZDA NAJVEČ ATOMSKIH ELEKTRARN

1. januarja 1977 je bilo na svetu 196 atomskih elektrarn s celotno kapaciteto 93.800 MW. 165 elektrarn obratuje v 15. zahodnih držav s kapaciteto 84.600 MW; v teku svojega obratovanja so proizvedle 1.743 mlrd. kWh, od tega 390 mlrd. kWh električne energije v letu 1976. V štirih socialističnih državah je ostalih 31 atomskih elektrarn s kapaciteto 9.200 MW. Na čelu so ZDA s 64 atomskimi elektrarnami, sledijo Velika Britanija z 32, SZ s 25, Japonska s 14, ZRN z 12, Francija z 10, Kanada z 8 in Švedska s 5 atomskimi elektrarnami.

BRITANSKI UVOZ IN IZVOZ PREMOGA

V Veliki Britaniji so v letu 1976 zabeležili pomembno zmanjšanje obsega zunanje trgovine s premogom. Uvoz antracita in črnega premoga je bil manjši napram letu 1975 za 45 %, koksa za 56 %, briketov za 31 %, medtem ko so uvozili nekoliko več šote. Prav tako se je zmanjšal izvoz antracita in črnega premoga za 34 % ter koksa za 28 %.

NOVO NAHAJALIŠČE PREMOGA V DESPOTOVCU

Pri rudniku Despotovac so našli v revirju Zapela, preko 11 milijonov ton premogovnih rezerv a in b kategorije. Rudarski inštitut iz Zemuna je na temelju ugotovitev geologov izdelal investicijski program za zgraditev zmogljivosti v obsegu 260.000 ton premoga letno. Premog se nahaja v globini 180 m. Obstajata dva sloja premoga med katerima pa je bil lapor in pesek. Za odpiranje revirja bodo potrebovali okoli 200 milijonov din investicijskih sredstev. Za nove količine premoga iz rudnika je zainteresirana termoelektrarna Murava iz Svilanjska. Ta elektrarna rabi letno okoli 20.000 ton premoga. Njen interes je predvsem ekonomskega značaja. Hkrati nadaljujejo z raziskavami tudi na drugih ležiščih rudnika Despotovac.

NOVA TERMoeLEKTRARNA V NDR

Madžarska, SSSR in Poljska so sklenile sporazum o skupnem vlaganju v zgraditev največje termoelektrarne v Nemški demokratski republiki. Zgradili jo bodo v mestu Juschwald in bo imela 6 enot po 500 MW.

NOVA TERMoeLEKTRARNA TUDI V TURČIJI

Blizu grškega mesta Kozani namerava posebna družba zgraditi termoelektrarno na lignit. Opremljena bo z dvema generatorjema moči 150 MW.

BOJ ZA ENERGETSKI PROGRAM V ZDA SE NADALJUJE

Boj za novo energetsko politiko ZDA, ki jo vodi predsednik Carter prehaja v drugo fazo od splošnih razgovorov o problematiki energije na osnutek zakona. Kakšen bo izid tega dela je težko napovedati, ker so tvorcji nove energetske politike pod stalnim ognjem iz raznih smeri.

Za in proti temu programu je približno enako število glasov in to v kongresu in senatu. O bistvu tega programa smo v našem listu že pisali. Gre za varčevanje z energijo na vseh ravneh — pri bencinu, elektriki in drugih virih energije, program pa naj bi pospeševal proizvodnjo in porabo premoga ter sončne energije.

IZGRADNJA TERMoeLEKTRARNE TUZLA USPEŠNO NAPREDUJE

Peta faza termoelektrarne Tuzla, katere izgradnja se uspešno odvija, bo zagotovila našemu elektrogospodarstvu 215 MW električne energije. Pri gradnji objekta dela 1.200 graditeljev. Računajo, da bodo dokončali ta veliki objekt do konca t.l. Generalni izvajalec del je sarajevski Energoinvest. Njihovi delavci delajo vsak dan, vključno s sobotami in nedeljami preko 12 ur. Oprema poljske firme Magadeks — elektring se skupno z opremo Energoinvesta že nahaja na gradbišču, dober del te opreme pa je že montiran.

ENERGETSKI POTENCIAL V SVETU ZA 200 DO 300 LET

Švedski strokovnjaki za energetiko cenijo, da so viri energije na vsem svetu zelo izčrpani. Računajo, da je na razpolago klasičnih virov energije le še za 200 do 300 let, pri čemer seveda ni všteta energija iz hidroelektrarn in bodočih novih virov goriva oziroma goergije. Znanstveniki trde, da je potreba po energiji v svetu neenakomerna in se na tem področju

stalno širi razlika med industrijsko razvitimi in nerazvitimi državami. Če bi vse države razpolagale z isto količino energije na prebivalca, kakor npr. Švedska, bi energetske viri v svetu že bili izčrpani. Strokovnjaki istočasno ugotavljajo, da okoli 2/3 ljudi na svetu sploh ne rabi električne energije, medtem ko je poraba energije na prebivalca v zahodnih državah prekoračila vse meje v zadnjih sto letih. Za primer so navedli podatke, da prebivalec ZDA rabi 85-krat več energije, kakor prebivalec Afrike. Če to izrazimo preračunano v posameznih količinah črnega premoga, lahko ugotovimo, da vsak prebivalec ZDA razpolaga letno z 11 tonami, prebivalec Afrike pa le s 126 kg premoga.

BOJAZEN RUDARJEV UPRAVIČENA ALI NEUPRAVIČENA?

Jugoslovanski premogovniki so načrtovali letošnjo proizvodnjo premoga vseh vrst v višini 40,5 milijonov ton. Po vsej verjetnosti pa bo proizvodnja znašala le 39 milijonov ton, medtem ko ostaja sporna razlika, ki pa ni edina med vzroki zaradi predvidene neizpolnitve načrta.

Kakor poudarjajo, je načrt proizvodnje vedno raztegljiv pojem. Včasih govorimo o hudem pomanjkanju vseh vrst virov energije, pa tudi premoga, včasih pa je naenkrat vsega dovolj. Včasih se soočamo s krizo plasmata, težkočami v prodaji ali zalogami premoga, kar ni bil tako redek pojav. Tudi na nedavni seji sveta za energetiko Gospodarske zbornice Jugoslavije, ni bilo jasnega odgovora, kaj sprejeti in kako ukrepati, da premog ne bi bil izključno sezonski artikel, da bi se proizvodnja enakomerno odvijala in da bi dobila poraba nove kupce oziroma porabnike. Ves pogovor se je zreduciral na to, da je treba zagotoviti sredstva za kreditiranje zaloga, ki naj bi prišle prav v jeseni t.l. Prav tako je nedefiniran položaj premogovnikov v Jugoslaviji kadar je dovolj vode za pro-

izvodnjo električne energije v hidroelektrarnah. Normalno je, da se to energijo koristi, vendar pa ni odgovora na to, kaj naj takrat delajo rudarji in termoelektrarne. Njihova proizvodnja se zmanjšuje, s tem pa avtomatično tudi dohodek. Omenjeno je bilo na tej seji tudi, da rudarji ne bi smeli biti »strateška rezerva« pač pa je treba najti nov mehanizem okrog reguliranja razdelitve dohodka v času visokih vod na naših rekah. V celoti vzeto je akumulativnost premogovnikov zelo slaba ali pa je ni. Vlaganja v raziskovalna dela in odpiranje novih kopov pa terja čedalje več sredstev. Neobhodno potrebno je zagotoviti dovolj goriva za termoelektrarne — obstoječe in nove. Samo v letu 1976 so termoelektrarne v Jugoslaviji porabile mnogo premoga, da so lahko proizvedle 18,7 milijard kWh električne energije. V naslednjih letih bo pomembnost termoelektrarn na premog še mnogo večja, saj načrtujejo velike agregate po 500 do 600 MW v Obrenovcu, Kolubarskem bazenu. itd. Po vsej verjetnosti bo treba z dogovarjanjem regulirati ekonomski položaj hidroelektrarn kadar je vodostaj nizek, oziroma za čas suše, ko je njihovo obratovanje praviloma le simbolično.

Na seji so odmevale zahteve, da je treba ponovno ugotoviti, kako se izvaja svoječasno proklamirana energetska politika v naši državi, po kateri se daje domačim gorivom prednost. Za marsikoga je postal premog preveč črn. Po drugi strani pa prihajajo iz inozemstva ponudbe, da bi na bazi premoga proizvajali energijo, katero bi lahko dobavljali na mnogo večje razdalje kot so naši veliki potrošniški centri v posameznih republikah in pokrajinah.

NOVO NAHAJALIŠČE PREMOGA V ZRN

Družba Ruhrkohle AG, ki je največja zahodnonemška rudarska družba, je pred kratkim seznanila javnost, da so v Porurju pred nedavnim odkrili

ново nahajališče premoga, ki ga cenijo na 450 milijonov ton. Novo nahajališče na površini preko 20 km², leži okoli 12 km severozahodno od mesta Botrop v zahodnem delu Porurja. Po podatkih te družbe leži 15 polj v globini med 600 in 1.300 metrov.

NOVA TERMOELEKTRARNA V KAKNJU

Naše elektrogospodarstvo je dobilo pred kratkim še en pomemben energetski vir in sicer termoelektrarno Kakanj IV z močjo 110 MW. Na njej je prvič v naši državi vgrajena oprema za kompletno avtomatsko merjenje in regulacijo. Termoelektrarna Kakanj IV je prva od osmih energetskih zmogljivosti, ki jih bodo v SR Bosni in Hercegovini zgradili do konca leta 1980. Njena letna proizvodnja bo znašala 650 kWh električne energije. Skupna investicijska vlaganja so razmeroma precejšnja. Z rednim obratovanjem tega novega objekta bo v mnogočem možno ublažiti pomanjkanje električne energije, posebno v času pomanjkanja padavin in v času okvar na obstoječih zmogljivostih.

RAZVOJ PROIZVODNJE PREMOGA V ČSSR

Največji kombinat za proizvodnjo premoga v ČSSR načrtujejo v bazenu Ostrava — Karvina na severu Moravske. Center novega kombinata bo rudnik Darkov z zmogljivostjo preko 2 milijonov ton letno. Eksploatacija iz tega premogovnika je pričela koncem preteklega leta. V gradnjo kombinata so vložili preko 4 milijarde kron in vključuje 11 novih podjetij. Nov kombinat so ustanovili v skladu z njihovim načrtom za eksploatacijo domačih virov energije. Letna stopnja rasti proizvodnje premoga v ČSSR bo v naslednjem petletnem obdobju dvakrat večja kot v preteklem. Do leta 1990 imajo v načrtu, da bodo letno proizvajali 135 milijonov ton premoga. Do konca sedanjega petletnega

načrta znaša letna proizvodnja premoga 28 milijonov ton, koncem tega desetletja pa 35 milijonov ton.

KOSTOLAC — VEČ PREMOMA

Rudarsko industrijski in energetski kombinat Kostolac bo v začetku prihodnjega desetletja povečal proizvodnjo premoga za nadaljnjih 6 milijonov ton. To zvišanje proizvodnje bodo omogočile naprave na površinskem kopu Drvno, kjer so sloji debeli od 18 do 20 m. Strokovnjaki trde, da tu znašajo rezerve lignita okoli 650 milijonov ton. Za izvajanje del s povišano proizvodnjo, bodo v prvi fazi potrebovali 1,2 milijarde din.

SONČNA ENERGIJA PO NIŽJI CENI

Direktor federalne uprave za energijo ZDA je pred kratkim izjavil, da bo cena sončne energije čez pet let približno na ravni cen ostalih virov energije. Sedanja cena sončne energije je 10 do 15-krat večja od cene ostalih virov energije.

STROKOVNJAKI O BODOČNOSTI ENERGIJE

Skupina strokovnjakov 15 držav je ob koncu izdelane študije o energetiki, ki so jo pričeli izdelovati leta 1972 poudarila, da se svet lahko sooči s katastrofo, če ne bodo sprejeti in izvedeni hitri ukrepi za razvoj vzporednih virov energije v zamenjavo za nafto. Po njihovem mnenju svetovna proizvodnja nafte med letom 1985 in 1995 ne bo zadoščala za pokritje vse večjih potreb. Povečane potrebe bo treba pokriti z drugimi viri energije, medtem ko naj bi nafto v bodoče koristili za plemenitejšo namene od dosedanjih. Nuklearna energija bo mnogo doprinesla človeštvu v pogledu preskrbe z energijo. Sicer pa imamo na svetu še mnogo premoga, da bi lahko pokrili vse večje potrebe, pri čemer pa bi se moralo spremeniti stališče do premoga tako v proizvodnji, kakor tudi v po-

rabi. V študiji je posebej poudarjeno, da bo treba velikih mednarodnih naporov za zagotovitev sredstev in delovne moči v predstoječi energetski »lakoti« katero vlade mnogih držav, kakor kaže, podcenjujejo ali pa zanemarjajo.

BLIZU ZAJEČARJA NOVE PLASTI PREMOMA

Rudnik lignita v Ljubnici pri Zaječarju bo obratoval vsaj še do leta 2000, čeravno bodo sedanja odkopna polja v treh naslednjih letih izčrpana. Pred kratkim so pričeli s pripravami za pričetek del na odpiranju nahajališča »Zapadni revir« in »Osojno«. Rezerve lignita na teh nahajališčih so ocenili strokovnjaki na 3,1 milijonov ton. Jugobanka Beograd in komercialna investicijska banka iz Bora sta zagotovila 25 milijonov din kredita. 560 rudarjev Ljubnice bo letno proizvedlo okoli 180.000 ton premoga. Nova odkopna polja bodo pričela obratovati v začetku leta 1980.

SATELIT — CENTRALA ZA SONČNO ENERGIJO

Velikanski satelit opremljen kot električna centrala na sončno energijo, ki bi usmerjal sončno energijo na zemlji v začetku naslednjega stoletja, ne bo terjal večjih vlaganj, kakor znašajo vlaganja v dosedanje vire energije. O tem je seznanil navzoče znanstvenik dr. Johns na 14. ameriškem kongresu o vesolju. Satelit bo zbiral sončno energijo in jo prenašal preko anten in mikro valov na zemljo. Na zemlji bo treba zgraditi ustrezno centralo, ki bi bila po današnjih cenah razmeroma draga. Na tem kongresu so sporočili še to, da bo znašala cena ob pričetku obratovanja vesoljske električne centrale na sončno energijo, 18 par za kWh, kar ni veliko več od sedanjih cen električne energije v večini ameriških mest.

V BOSNI MANJ PREMOMA

Rudarski SR BiH so proizvedli v prvem trimesečju t.l. preko 3

milijone ton premoga. Vendar pa niso uspeli doseči načrtovane količine za 3,5 %. Vzrok je v težavah pri prodaji premoga, na kar je predvsem vplivala mila zima ter zelo povoljne hidrološke prilike, kar so hidroelektrarne s pridom izkoristile, spremenili pa so se tudi načrti dela hidroelektrarn. Sicer pa so v tej republiki načrtovali proizvodnjo v višini 13,3 milijona ton, od te količine pa bodo porabili v BiH 9 milijonov ton, kar je 67 % od celotne proizvodnje v tej republiki.

PORABA PRIMARNIH VIROV ENERGIJE V DOBAVAH EGS

Iz časopisa Petroleum Economist povzemamo, da je v letu 1976 v državah EGS ponovno zabeležena tendenca povečanja porabe primarnih virov energije. Naslednja tabela prikazuje podatke o energetski bilanci držav EGS v letih 1975 in 1976 in ocena za leto 1977, (v milijonih ton, preračunano na nafto):

	1975	1976	1977
Skupaj	867	910,4	945,2
od tega			
nafta	474,4	504,1	509,1
črni prem.	169,4	176,0	176,0
lignit	26,5	27,3	27,3
narav. plin	142,0	154,5	172,0
hidro, nuklear.			
in ostale vrste energije	52,1	48,5	60,8

Strokovnjaki predvidevajo, da bo treba v naslednjih letih neizbežno povečati uvoz energetskih surovin. Prav tako predvidevajo, da bodo lastne rezerve premoga, nafte in plina, kakor tudi novih virov energije, sončna, geotermalna, energija valov, vetra, plime in oseke, nezadostne za pokritje potreb držav EGS do leta 1985. Zato sprejemajo vrsto programov za razvoj nuklearne energetike, itd.

RAZISKAVE PREMOMA SO V TEKU

Med dosedanjimi raziskavami med vasm Vitolište, Bežište in Manastir, so ugotovili okoli 60 milijonov ton rezerv kakovostnega premoga. Z raziskavami

bodo nadaljevali še letos tako, da bodo ugotovili končne rezultate, ki so zelo pomembni za razvoj Mavrovega, enega najpasivnejših krajev v Makedoniji. Raziskave financira »Elektrogospodarstvo«.

UTEKOČINJEVANJE PREMOGA

ZDA bodo uporabile napredno britansko tehnologijo za spreminjanje premoga v nadomestni zemeljski plin. Ameriška vlada je pri Canoco Doal Development, podružnici Continental Oil, podpisala pogodbo, v višini 24 milij. \$ za izdelavo načrta za obrat utekočinjenega premoga, ki bo uporabljal sodobno metodo, ki jo Velika Britanija razvija že od leta 1960. Naprava naj bi bila zgrajena v Ohio, stroški izgradnje bodo znašali po ocenah 250 do 300 milij. \$. Britanska National Coal Board pričakuje podpis podobne pogodbe tudi z ameriško vlado.

V nekaj vrstah

STARO SE BO MORALO UMAKNITI NOVEMU

Koncem lanskega leta je bilo v trboveljski občini 6.870 stanovanjskih enot. Od tega je bilo 5.975 stanovanj zgrajenih pred letom 1970, 875 pa v času od leta 1970—1975. Od celokupnega števila stanovanj, to je zelo starih, zgrajenih tudi pred letom 1918; posebno stare rudniške kolonije pa so bile zgrajene tudi še v preteklem stoletju. Tako odpade v Trbovljah 1/5 razpoložljivih stanovanj na stara stanovanja, ki po opremljenosti, zidavi, funkcionalnosti, itd., zelo odstopajo od stanovanj, ki jih sedaj gradimo. Večina stanovanj to je 5.500, leži v ožjem mestnem središču. Zaradi starih stanovanj, pa tudi zaradi novih potreb, bo treba graditi v naslednjih letih

precej novih stanovanj, manjka pa zazidalnih zemljišč. Zato bo treba stare dotrajane zgradbe podirati in na tako pridobljenih lokacijah zidati nove. To pa potegne za seboj tudi podražitev gradenj.

Predvideno je, da bodo do leta 1985 zgradili v občini Trbovlje okoli 1.500 stanovanj, od tega bi jih 500 veljalo kot zamenjava za stara dotrajana stanovanja. Do leta 2000 predvidevajo, da bi zgradili okoli 3.700 novih stanovanj, od tega 1.500 kot zamenjava za stara stanovanja. Tolikšen obseg gradnje pa terja tudi velika sredstva. Do leta 1980 bi potrebovali približno 400 milijonov, do leta 1985 pa 800 milijonov din.

NOVO SINDIKALNO GLASILO

Dne 21. maja 1977 je izšla številka 1. priloge Delavske enotnosti »Sindikalni poročevalec«. Ta poročevalec bo po sklepu predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, izhajal namesto dosedanjih ciklostiranih internih informacij. Sindikalni poročevalec bo prihajal med bralce redno, v njem bo objavljeno gradivo za vse pomembnejše seje, sklepi sej republiškega sveta sindikatov, republiških odborov, medobčinskih in občinskih svetov ter njihovih organov, ter drugo pomembnejše gradivo. Glede na to, da izhaja redno ob ponedeljkih s tem, da je treba gradivo za objavo predložiti uredništvu vsaj teden preje. Sindikalni poročevalec izdaja sektor republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije za obveščanje in politično propagando.

Prva številka je obsegala naslednje prispevke: na rob tizam o samoupravnem sporazumu o združevanju delavcev, samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji (delovni skupnosti in »enoviti« delovni organizaciji), sklepi 15. seje sveta Centra RS ZSS in RK ZSMS za družbeno izobraževanje, predlog za dograditev sistema družbenopo-

litičnega izobraževanja in usposabljanja sindikalnih delavcev, članov samoupravnih organov in članov ZSMS.

Vsekakor napredek; ta korak sindikatov zasluži vse priznanje.

DRŽAVNI PRVAKI V TRBOVLJAH

V soboto 4. junija je bila v Trbovljah na stadionu ŠD Rudar nogometna tekma med državnim nogometnim prvakom Crveno zvezdo in moštvom Zaslavja. Obisk na tekmi je bil izredno dober, saj stadion že dolgo vrsto let ni imel tolikšnega števila navijačev. Zmagali so gostje z 8 : 1. V prvem polčasu so igrali v moštvu Zaslavja v glavnem igralci NK Rudar, ki trenutno igrajo v slovenski ligi, v drugem polčasu pa so igrali mladinci v glavnem ŠD Rudarja, ki pa so se v boju s Crveno zvezdo izkazali veliko boljše. Izkupiček te tekme je šel v korist novo ustanovljenega kluba prijateljev Crvene zvezde, ki so ga isti dan v večernih urah ustanovili na zabavni prireditvi v stekleni dvorani Delavskega doma v Zagorju.

IMENOVANJE V RUDIS-u

Delavski svet TOZD RUDIS Trbovlje, je s 1. junijem t.l. imenoval za vršilca dolžnosti glavnega direktorja TOZD RUDIS Engineering - Trbovlje, Cveta Majdiča, dipl. inž. rud. Že sedaj je kot pomočnik glavnega direktorja za inženiring nadomestoval glavnega direktorja.

ŠIRJENJE BANČNE MREŽE V ZASAVJU

Zakon o združenem delu in zakon o temeljnih bančnega in kreditnega sistema vsebujeta dodatna določila v zvezi s prihodkom banke, kot pa je bilo z zakonom določeno doslej. Odslej pripada upravljalcem banke ves prihodek, od katerega so odbiti stroški poslovanja banke in izločena sredstva za osebne dohodke in skupno porabo. Na 11. zboru podružnice Ljubljanske banke v Trbovljah 12.

4. 1977 je bila sprejeta celotna razporeditev dohodka za upravljalce in sicer:

	din
rezervni sklad	5.324.779,60
obvezne izločitve	
posojila	1.514.780,60
sklad osnovnih sredstev	5.833.219,40
deleži upravljalcev	8.996.351,46

Deleži upravljalcev bodo po sklepu zbora in po danem soglasju ter za sklad osnovnih sredstev nakazani kot sredstva prihodka vsakemu upravljalcu v skladu z njegovim deležem pri ustvarjanju in porabi sredstev v banki. Sredstva sklada osnovnih sredstev, so sredstva upravljalcev. Upravljalci morajo dati soglasje k oblikovanju teh sredstev in predvideni uporabi. V teh sredstvih sta predvideni poraba za širjenje materialne baze podružnice LB Trbovlje in združevanja sredstev LB na širšem področju.

Podružnica LB Trbovlje predvideva za letošnje leto vlaganja v znesku 6.281.790,00 din v širjenje materialne osnove. V tem okviru je predvidena izgradnja agencije v Kisovcu in deloma v Trbovljah. Poleg podražitev pri izgradnji ekspozitive v Zagorju, je predvidena še dopolnitev pisarniške in druge opreme, mehanizacije ter vlaganja v nakup naprav za elektronsko obdelavo podatkov. Pomemben je tudi izdatek za varnostne naprave oziroma za izpopolnitev alarmnega sistema v vseh obstoječih in novih poslovalnicah.

BOLGARSKI PEVCI V GOSTEH

30. maja t.l. je potekal v večernih urah v gledališki dvorani delavskega doma v Trbovljah koncert mladinskega mešanega pevskega zbora Hristo Mihajkov iz Mihajlovgrada — Bolgarija. Gostovali so na povabilo glasbene komisije ZKPO Trbovlje, in sicer po končani mednarodni reviji mladinskih pevskega zborov v Celju. Ob tej priliki je nastopil tudi nov mla-

dinski pevski zbor Trbovlje z nekaj pesmimi pod vodstvom Ide Virt.

KONCERT NA VASI

Dne 5. junija t.l. je bil v večernih urah v prosvetnem domu v Čemšeniku koncert mešanega pevskega zbora Svobode II iz Trbovelj. Pod vodstvom dirigenta prof. Staneta Ponikvarja so peli narodne, umetne in borbene pesmi. Koncert je lepo uspel v vseh pogledih.

IZ OČI V OČI NA TELEVIZIJI

Dne 23. maja t.l. je bila v času od 20. do 22. ure direktna oddaja televizije Beograd za vse jugoslovansko omrežje pod naslovom: »IZ OČI V OČI«. Stane Dolanc, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ, je odgovarjal na vprašanja novinarjev in na vprašanja številnih občanov, ki so po telefonu stavili razna vprašanja. Med oddajo so zavrteli tudi barvni film o Trbovljah in predvajali kratek posnetek razgovora s predsednikom delavskega sveta REK Zasavje Mirkom Pirnaverjem in predsednikom delavskega sveta TOZD Rudnik premoga Trbovlje Francijem Šipkom, o raznih aktualnih problemih, ki se pojavljajo v zvezi z izvajanjem zakona o združenem delu. Poleg njiju sta govorila še predsednik skupščine občine Trbovlje Janez Oček in Štefan Forte za krajevno skupnost Klek. Celotna oddaja je sodila v okvir priprav na predkongresno dejavnost.

IZ DELA OBČINSKE SKUPŠČINE HRASTNIK

Delegati zbora združenega dela skupščine občine Hrastnik, so 11. aprila t.l. sprejeli analizo poslovnih uspehov delovnih organizacij združenega dela občine Hrastnik za leto 1976. Iz nje lahko povzamemo, da se je v letu 1976 napram letu 1975 povečal celotni dohodek za 7%, družbeni proizvod za 11,45%, dohodek za 9%, materialni stroški za 5% in oseb-

ni dohodki za 16,6%. Z izgubo so svoje poslovanje v preteklem letu končalne vse TOZD Steklarne Hrastnik, SGP Hrastnik - Gradbeništvo, v TOZD Rudnik premoga Hrastnik pa je bil izkaz dohodka še pred sprejetjem bilance pokrit v okviru SOZD EGS.

Delegati so na istem zasedanju sprejeli resolucijo o politiki izvajanja družbenega načrta občine Hrastnik za obdobje od leta 1976—1980, v letu 1977. Z resolucijo je predviden porast družbenega proizvoda po stopnji 4,9%, delež investicij v družbenem proizvodu naj bi bil 20,3%, izvoz naj bi porastel za 8,2% in uvoz za 7,9%, realni osebni dohodki pa naj bi se povečali za 2%. Na področju negospodarskih investicij, je v načrtu, da bo zgrajenih 70 družbenih stanovanj, 10 pa bo adaptiranih. Zastavljena bo gradnja tretje stolpnice s 50 stanovanji in prvega elementa s 70 stanovanji na Logu ter na Dolu 20 stanovanj. Pričeli bodo z gradnjo obrata za družbeno prehrano, druge faze zdravstvenega doma v Hrastniku, in ambulante na Dolu ter z modernizacijo ceste Marno—Turje.

Delegati zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti ter družbenopolitičnega zbora, pa so sprejeli še odlok o začasnem financiranju proračunskih potreb občine Hrastnik v prvem polletju 1977, poročilo o delu izvršnega sveta občine Hrastnik za obdobje maj 1976 — maj 1977 ter okvirni program pomembnejših nalog do konca mandata v letu 1980. Sprejeli so poročilo družbenega pravobranilca samoupravljanja in poročilo Zavoda za šolstvo SRS, ter izvolili komisijo za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu. Sprejeli so še odlok o priznavalnihah za udeležence NOB in njihove družinske člane, borce za severno mejo, v letih 1918—1919 ter slovenske dobrovoljce iz vojn v letih 1912—1918. Zbor krajevnih skupnosti pa je sprejel tudi dogovor o ustanovitvi,

nalogah in položaju informacijsko-dokumentacijskega centra v delegatskem sistemu v občini. Delegati so bili seznanjeni še z vrsto raznih informacij, predvsem so bili podrobneje seznanjeni o sanacijskem programu Steklarne Hrastnik in o stanju v SGP Hrastnik.

Sprejeli so še sklep o številu in izvolitvi sodnikov porotnikov občinskega sodišča v Trbovljah. To sodišče bo imelo 76 sodnikov porotnikov, iz območja Hrastnika pa je bilo izvoljenih od tega 21 občanov.

PRIPRAVLJAJO USTANOVI- TEV AKTIVA KRVODAJALCEV REKZ

Dne 14. junija t.l. je bil v sejni sobi skupnih služb REKZ sestanek krvodajalcev TOZD REKZ s področja Trbovelj. Predsednik pomisije za krvodajalstvo pri občinskem odboru rdečega križa v Trbovljah Stane Butkovič, je pozdravil 27 navzočih krvodajalcev ter zastopnike Splošne bolnišnice, aktiva krvodajalcev STT ter Rdečega križa Trbovlje. Navzoči so ugotovili, da je potrebno ustanoviti aktiv krvodajalcev za TOZD-e REKZ s področja Trbovelj. Govorili so tudi o težavah, ki spremljajo krvodajalce. Izvoljen je bil iniciativni odbor za pripravo občnega zbora aktiva krvodajalcev pri REKZ za področje TOZD v Trbovljah. Za predsednika je bil izvoljen Andrej Kavčič iz TOZD RP Trbovlje, člani pa so še Vid Kreže, Jože Čop, Lado Žunk, Kazimir Leskovšek, Anton Alauf in Ludvik Zakrajšek. Sklenili so tudi, da bodo podelili na občnem zboru aktiva priznanja krvodajalcem.

Priprave na ustanovitev aktivov krvodajalcev sodijo v okvir četrttega junija — dneva krvodajalcev. Ta dan proslavljajo vsi krvodajalci v Jugoslaviji, kot običajno skromno, kakor so navajeni, pa tudi tako, da darujejo kri. Družina krvodajalcev iz TOZD in DS SS REKZ je kar precejšnja in predstavljajo podarjene količine krvi zelo pomemben delež

pri zdravljenju naših sodelavcev in drugih občanov.

Krvodajalec se nikoli ne vpraša, komu je dal svojo kri, zanj je pomembno le-to, da je s podarjeno krvjo pomagal rešiti človeško življenje. Humanost je pri krvodajalcu osnovna prvina, ki se ne da nadomestiti z ničemer drugim.

Število krvodajalcev pa tudi v našem kombinatu še ni zadovoljivo, zato bi bilo zelo lepo, če bi se tej humani dejavnosti posameznega človeka pridružili še ostali sodelavci in občani.

Prepričani smo da bo novoustanovljeni aktiv krvodajalcev opravil v tem pogledu pomembno nalogo.

KONZERVIRANA GLASBA DELAVSKE GODBE

V maju t.l. je Delavska godba Trbovlje izdala že tretjo samostojno gramofonsko ploščo. Izdelala in založila jo je produkcija gramofonskih plošč in kaset RTV Ljubljana. Na plošči je posnetih 12 koračnic domačih avtorjev. Med drugim tudi koračnica Jožeta Bruna — Pozdrav Hrastniku. Zaenkrat so izdali 2.000 gramofonskih plošč in 700 kaset. Godbi je dirigiral prof. Miha Gunzek. Plošče se dobe v godbenem do-

mu na Trgu svobode v Trbovljah po 60,00 din, kasete pa po 70,00 din.

PESTROST RELIKOVE DEJAVNOSTI

Likovna sekcija RELIK Svobode Center v Trbovljah je zelo znana po svojih izredno aktivnih članih in članicah ter po kakovosti izdelanih in razstavljenih slikarskih in kiparskih del.

V soboto 18. junija t.l. pa so se udeležili slikarske ex-tempore v Kamniku. Tega srečanja se je udeležilo 14 članov, prireditelj pa je organizirala kulturna skupnost Kamnik skupno z domžalsko likovno skupino Loboda. Še isti dan so slike vseh udeležencev tega enodnevnega slikarskega ustvarjanja razstavili v Kamniku. Razstava bo odprta 10 dni.

Dne 20. junija pa je bilo v Tisju pri Šmartnem pri Litiji v domu oskrbovancev posebno srečanje svojcev teh oskrbovancev. Ob tej priliki je bila končana slikarsko-kiparska kolonija, ki je trajala teden dni v Tisju in sta se je udeležila tudi dva člana RELIKA in sicer Jernej Kreže in Ivan Žgalin. Izdelala sta dve leseni skulpturi visoki okrog 1,20 m.

Dne 5. junija 1977 je proslavila gasilska četa Trbovlje-mesto svoj 90-letni obstoj. Fotografija kaže mesto proslave pred gasilskim domom v Trbovljah na Savinjski cesti (Foto Stanko Weiss)

Kreže je izdelal rudarjevo roko s svetilko, Žgalin pa trpečo ženo.

Predvideno se bosta dva člana RELIKA udeležila slikarske kolonije v Seliščih v avgustu t.l. medtem ko sta se dva člana že udeležila slikarske kolonije na Vršiču v organizaciji planinskega društva Jesenice.

EKSPLOZIJA V VLAKU

V nedeljo 19. junija 1977 je ob 6,43 uri pri dimniku TET II, eksplodirala podtaknjena bomba v ekspresnem vlaku Dortmund — Atene. Zaradi eksplozije je bil en potnik mrtev, osem pa ranjenih. Bomba je bila podtaknjena v stranišču tretjega vagona v kompoziciji 11 vagonov. Ranjencem so nudili zdravstveno pomoč v Splošni bolnišnici v Trbovljah.

Dva vagona sta bila razbita zaradi eksplozije. Vsi ostali potniki so bili zelo prestrašeni. Poškodovani vlak je stal na odprti progi okoli 5 ur, promet pa je potekal po enem tiru. Ob TET je vlak zmanjšal hitrost na okoli 20 km na uro zaradi gradbenih del na tem območju, kar je bilo srečno naključje. Varnostni organi so to zločinsko dejanje takoj pričeli preiskovati. Ko to poročamo (to je 20. junija), rezultati preiskave še niso znani. Pomoč po eksploziji je priklical Janez Barovič, delavec v TOZD TET, takoj potem ko je slišal eksplozijo.

SLOVENSKO ORIENTACIJSKO PRVENSTVO BO V SEPTEMBRU

Sprva bi moralo biti v dneh od 18. do 20. junija t.l. na Mrzlici slovensko orientacijsko tekmovanje v organizaciji Planinske zveze Slovenije in Planinskega društva Trbovlje. Iz objektivnih razlogov pa je tekmovanje preloženo na čas od 2. do 4. septembra t.l. Potekalo bo v počastitev 40-letnice ustanovnega kongresa KPS na Čebinah in v počastitev drugih letošnjih jubilejev.

SEMINAR ZA ČLANE SINDIKATOV

V dneh 6. in 7. maja t.l. je potekal v organizaciji kluba samoupravljalcev Trbovlje in Revirske delavske univerze Trbovlje, seminar za člane izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata, za področje Trbovelj. Seminar je potekal v dvorani doma Tončke Čeč na Kleku. Udeleženci seminarja so poslušali predavanja na razne teme iz zakona o združenem

delu — naloge sindikatov, družbeno-ekonomski odnosi, samoupravno organiziranje, delovna razmerja, opravljanje samoupravljalških in političnih funkcij, družbena samozaščita in ljudski odpor, samoupravna delavska kontrola, usmerjeno izobraževanje, komuniciranje in obveščanje delavcev, nazadnje pa so poslušali tudi predavanja o aktualnih političnih dogodkih in odnosih ter o vlogi neuvrščene Jugoslavije.

Doslej največji športni uspeh slovenskega strelca Korbarja

Letošnji republiški prvak »Zlate puščice« v Sloveniji, Ervin KORBAR, mladi poklicni voznik iz Trbovelj, je po predhodnih začetnih zmagah v občini in Zasavju nizal uspeh za uspehom in se po uvrstitvah prebil v sam vrh jugoslovanskih športnikov. Z doseženim drugim mestom na republiškem strelskem prvenstvu Slovenije v streljanju s serijsko zračno puško in izpolnjene (visoke) državne norme, je te dni odpotoval v Beograd in na državnem prvenstvu, v konkurenci 93 najboljših športnikov znova potrdil in dokazal svoje vrhunske kvalitete med strelci Jugoslavije.

S svojimi 371-timi nastreljenimi krogi od 400 možnih, je KORBAR na državnem šampionatu osvojil drugo mesto in srebrno plaketo Strelske zveze Jugoslavije, za svoj uspeh pa je prejel tudi zlat cekin z likom tovariša TITA. Upoštevač njegov sedanji izredni uspeh in rezultat, je KORBAR letos trenutno med posamezniki najuspešnejši slovenski strelca. Priljubljenim trofejam, družinske, občinske in zasavske ter republiške »Zlate puščice«, je Ervin KORBAR svoji zbirki dodal še srebrni plaketi Strelske zveze Slovenije in Jugoslavije, poleg številnih diplom in drugih pri-

znanj, ki jih je v letošnji sezoni že prejel za športne dosežke v strelskem športu.

KORBAR-jev letošnji uspeh, ni samo njegov lastni uspeh. Njega se veselimo vsi, saj je s tem potrdil tudi sloves že doslej v Sloveniji in Jugoslaviji priznane strelske družine »Alojza HOHKRAUTA«, ki mu je ob svojim skromnih materialnih pogojih omogočila nastop na vrhunskem srečanju jugoslovanskih strelcev ob dejstvu, da je v strelskem športu uspeh še posebej odvisen od močne volje, psihične koncentracije in intenzivnih priprav posameznika ter skozi daljše obdobje zbranih izkušenj ob naporih vajah, je uspeh še toliko pomembnejši, še zlasti ko gre za šport, ki je velikega pomena v smislu obrambnih priprav v koncepciji splošne ljudske obrambe.

Čestitkam strelcev, se ob KORBAR-jevem uspehu pridružujemo tudi vsi občani in tovariši KORBAR-ju želimo še mnogo nadaljnjih športnih uspehov, še zlasti na predstojećih tekmovaljih in prvenstvih v streljanju z malokalibersko puško, s katero je tudi lani bil četrti najuspešnejši strelca v Jugoslaviji.

Rudi MATKO

Ko boste šli na trimsko stezo...

... si preskrbite primerno oblačilo. Ni nujno, da mora biti ravno trenirka, potrebno pa je, da je dovolj udobno, mehko in po možnosti iz naravnih tkanin (bombaž). Tudi obuvalo naj bo temu primerno — najboljšje so copate.

... prvič nikar ne pretiravajte. Najboljšje je, da si za svoj prvi obisk stezo najprej dobro ogledate. Zato pa je najprimernejša peš hoja. Tako se boste z njo seznanili, spoznali boste vse postaje telovadnice v naravi, kot bi tudi lahko rekli stezi po naše, in mogoče ugotovili, s kakšnim tempom jo boste prihodnjič prehodili ali pa mogoče že pretekli. Ob tem velja opozoriti na »načelo postopnosti« nujno je namreč, da na začetku ne tečete (če pa ste mlajši tecite počasi) in da opravite manj vaj, kot piše na tablah.

... se pred vadbo na prostoru pred startom nekoliko ogrejte. Čeprav je steza že sama grajena tako, da so na začetku takšne vaje, ki telo ogrejejo, pa to le ni zapravljanje časa.

... in ko boste že kmalu po začetku začutili utrujenost, raje zmanjšajte intenzivnost, če je le prehudo, pa tudi prenehajte.

Nasploh je dobro, da greste po tistem, ko ste se odločili za določeno aktivnost, na pregled k zdravniku — še najboljšje je, če je kardiolog.

... morate vedeti da je steza sestavljena tako, da so na začetku vaje nekoliko lažje in da se obremenitev postopoma večja. Dobro je, če se naučite sami kontrolirati pulz (utrip srca) — s tem lahko potem kontrolirate in prilagajate tempo teka ali hoje.

... mislite na to, da so proti koncu vaje lažje, da se organizem umiri in ohladi. Temu sta posebej prilagojeni zadnji dve vaji in hoja ali tek med njima. Sploh se priporoča še nekaj minut hoje.

... upoštevajte poleg prikazanih risb na tabelah tudi navedena števila ponovitev. Ta so različna za trenirane športnike, družinske člane in za tiste, ki šele začenjajo s tako vadbo. Celotna vadba na trimski stezi naj bi trajala 45 minut. Vendar pa boste tisti, ki se boste redno ukvarjali z njo, ta čas lahko kmalu skrajšali, po nekaj mesecih pa prešli na večje število ponovitev posameznih vaj.

Igra narave — glava psa. Na poti proti slapu Peričnik, v maju 1977

(Foto M. C.)

Kako ravnati pri prometni nezgodi?

Novosti v zvezi s postopkom pri prometnih nesrečah, ki zadevajo tudi v našem kolektivu veliko število zavarovancev — voznikov motornih vozil, so kar precejšnje. Kadarkoli so objavljene, vzbude pri bralcih veliko zanimanje. Zato tokrat v strnjeni obliki posredujemo bralcem našega glasila nekaj konkretnih nasvetov, kako se naj voznik motornega vozila ravna pri prometni nesreči.

Če se zapletete v lažjo prometno nezgodo:

— ostanite mirni in vljudni, ustavite se in ne bežite;

— odstranite takoj karambolirana vozila s ceste in omogočite drugim varno nadaljevati vožnjo (oglejte si zakon in zagrožene kazni);

— legitimirajte se, pokažite zavarovalno polico s kuponi in če ste povzročitelj, izročite oškodovancu kupon;

— izpolnite poročilo o prometni nezgodi in ga podpišite;

— če imate fotografski aparat, ni odveč, če ga imate poleg ustreznih listin ter koščka krede pri sebi v vozilu;

— če je povzročitelj zbežal ali ni dal priimka in naslova, sporočite registrsko številko njegovega avta najbližji postaji milice;

— pri nezgodah z manjšo škodo ne kličite miličnika, dokler niste izčrpali vseh možnosti, ki jih nudi novi način obravnave prometnih nezgod;

— ne pozabite tudi, da se morate tako vesti v vseh avtomobilsko razvitih državah, kjer ta novost velja že nekaj let.

Migrena

Z migreno mislimo bolečine v eni strani glave, pojavljajoče se v napadih, ki trajajo ure in dneve, pogosto jih spremljajo bljuvanje, migetanje pred očmi in motnje v vidu. Vzrok tega glavobola so verjetno nihanja v premeru utripalnic glave, v začetku napada naj bi se žile krčevito zožile, pozneje pa razširile. Več kakor polovica bolnikov z migreno imajo to bolezen v rodu. To so ljudje s posebno osebnostno strukturo, zelo dejavni in strogi s samim seboj. Moški zbolijo pogosteje od žensk. Prva bolezenska znamenja se pokažejo med 10. in 30. letom življenja. Diagnoza »MIGRENA« se opira na bolezenska znamenja, značilna za glavobol, slabosti, bljuvanje, migetanje pred očmi, ohromitev očesnih mišic in izpadi v vidnem polju. Bolečine v glavi so pri polovici vseh bolnikov z migreno edino bolezen. znamenje. Le pri približno 65 % bolnikov je glavobol samo enostranski. Povečini začne v čelu in sencah in se potem širi na vso polovico glave, bolečine so razbijajoče, globoke, vrtajoče in se še stopnjujejo zaradi zunanjih dražljajev, kakršna sta svetloba in trušč. Prizadeti so blede, sence občutljive na pritisk. Bolečina doseže v nekaj urah največjo moč in izove pri 60 % vseh bolnikov slabosti in bljuvanje. Migrena napade zmerom isto stran glave. Neredkokdaj se tem bolečinam pridružujejo še druge težave: potenje, trebušni krči, driske, razbijanje srca, manjše izločanje seča in po napadu velike količine seča. Napad traja včasih le eno uro, včasih tudi več ur, pogostost napadov niha med maloštevilnimi napadi vse leto in med napadi skoraj vsak dan.

Veliko bolnikov ima pred napadom migrene bolezenske spremembe v vidu. Pri tem vidijo bolniki najprej barvne, bliškajoče se zobčaste figure. To traja 5—15 minut. Šele nato se začne pravi napad migrene.

Napade migrene izzovejo spremembe vremena, svetlobni dražljaji, mesečno perilo, sprostitvev in daljše počivanje v postelji (t. im. nedeljska ali počitniška migrena) pa tudi duševne obremenitve (odgovornost, skrb, preveliki napor). Pogosto izzovejo napad migrene tudi ovulacijska zavirala. Zato pri zdravljenju odpravimo vse te vzročnike bolezni. Med zdravili so se posebno dobro obnesli alkaloidi rženih rožičkov. Te snovi ožijo žile in odpravijo boleče raztezanje žil.

(Iz knjige »Kako deluje« — Bolezni).

Kresovanje v Čečah

Mladi iz OO ZSMS TOZD RGD in mladinci iz krajevne skupnosti Čeče, smo organizirali kresovanje na predvečer prvega maja.

Že v popoldanskem času se nas je zbralo v Čečah kar lepo število, tako mladih iz krajevne skupnosti kot tudi članov TOZD RGD. Kmalu pa so se nam pridružili tudi ostali krajanji, prišli so še člani drugih delovnih organizacij, kresovanja pa so se udeležili tudi nekateri borci NOB.

Po načrtu, ki ga je sprejel pripravljalni odbor, smo začeli ob 17.00 tekmovalje v streljanju z zračno puško. Tekmovanje se je udeležilo več navzočih, med njimi tudi upokojeni član TOZD RGD Petelinc Jože, ki smo ga povabili medse.

Prvo mesto je zasedel mladinec iz naše TOZD, drugo mesto je pripadalo tovarišu Petelincu, tretje pa članu iz delovne organizacije Siporex Zagorje.

V ženski konkurenci je zasedla prvo mesto članica iz Siporexa, drugo mesto članica iz Volana in tretje mesto tekmovalka iz Mehanike Trbovlje.

Zmagovalcem je predsednik pripravljalnega odbora tovariš Gole podelil nagrade.

Ob 20.00 uri je tovariš Gole zaprosil najstarejšega člana iz krajevne skupnosti Čeče in najstarejšega člana TOZD RGD, da sta prižgala kres.

Ob svetlobi prižganega kresana nam je potem govoril član predsedstva krajevne skupnosti Čeče o jubilejih, ki jih praznujemo letos in o njihovem velikem pomenu. Sledil je še kulturni program, ki so ga skrbno pripravili in izvedli mladinci iz Čeč.

Razpoloženje se je stopnjevalo in kmalu smo ob kresu tudi zapeli. Petje se je razlegalo še dolgo v noč in naznanjalo začetek praznovanja največjega praznika delovnih ljudi — praznika dela.

Franc Blaznik

Zlata odličja sindikatov

17. junija 1977 so slovesno podelili v prostorih kluba delegatov (bivši klub poslancev) v Ljubljani, zlate znake zveze sindikatov Slovenije. Po uvodnem nagovoru predsednika RS ZSS Janeza Barboriča, je zbranim odlikovancem in gostom spregovoril podpredsednik RS ZSS Emil Tomažič, nato pa je Branko Babič, predsednik odbora za podelitev zlatega znaka obrazložil odločitev odbora.

Zlati znak sindikatov Slovenije v letu 1977 je prejelo šest sindikalnih organizacij in 54 posameznikov. Iz Zasavja so ta znak prejeli:

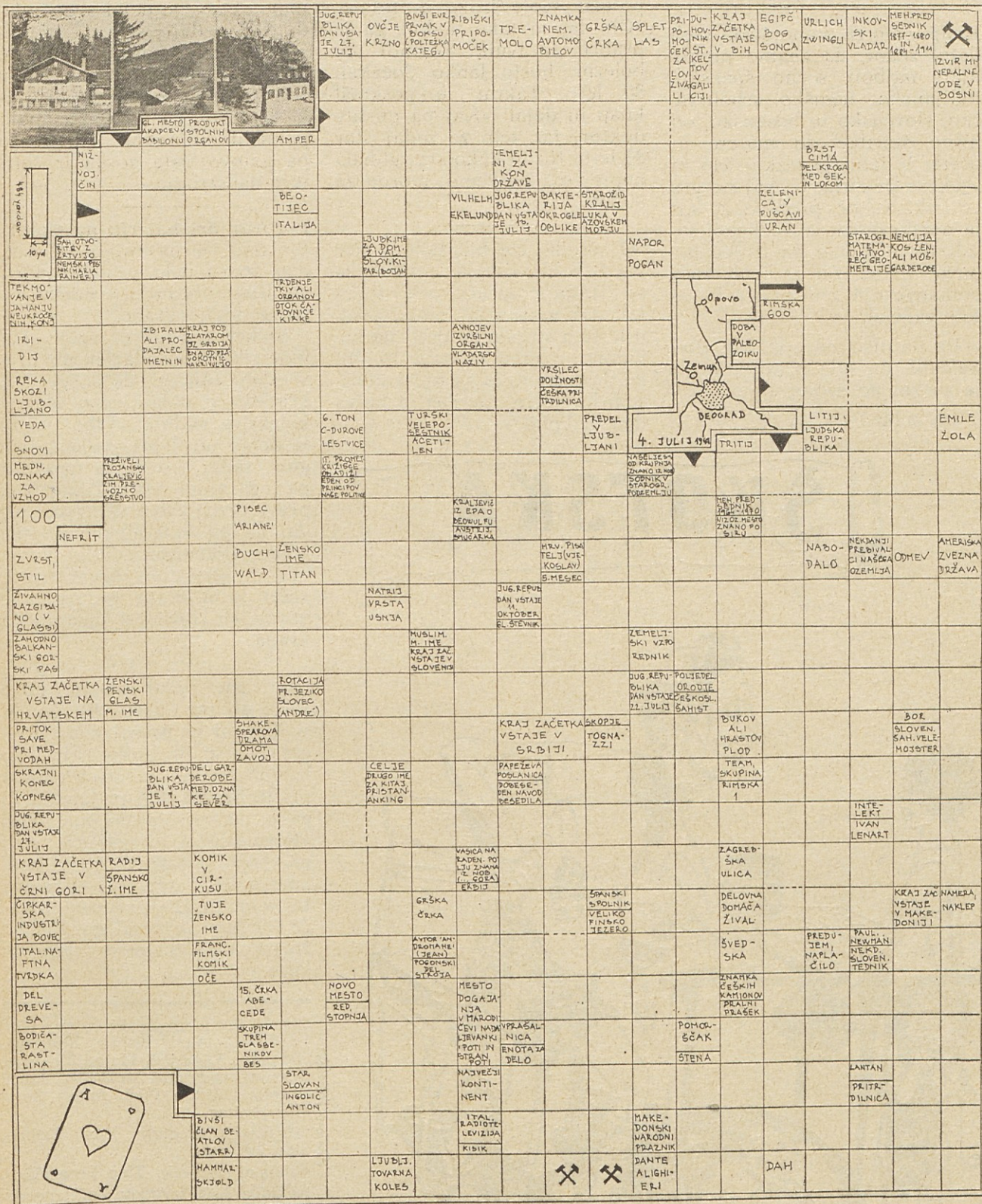
— Iz Hrastnika: Jože Kastelec in Anton Sihur.

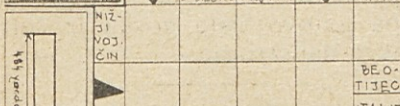
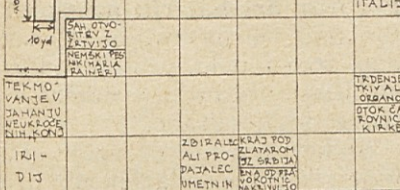
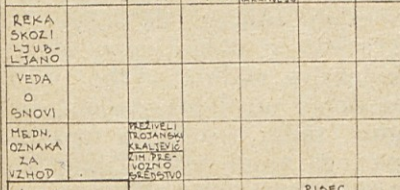
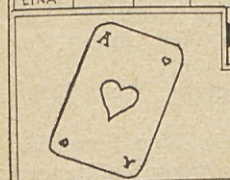
— iz Trbovelj: Franc Prašnikar in Franc Umek.

Zlate znake so prejeli v zahvalo in kot priznanje za uredničevanje delavskih interesov za dolgoletnim delom v sindikalni organizaciji. Čestitamo!

Nagradna križanka ob dnevu rudarjev

		JUG. REP. BILKA DAN VSA JE 27. JULIJ	OVČJE KRZNO	DNEVI ENK PRVAK V BOKSU (FOLTEKVA KATEG.)	RIBIŠKI PRIPLOMOČEK	TRE-MOLO	ZNAMKA NEM. AVTOMOBILOV	GRŠKA ČRKA	SPLET LAS	PLI-POMO-GEK ST. ZA LOV V ZIVALI LI CIJI	DU-ROVNIK VSTAJE V BiH	KRAJ ZAČETKA VSTAJE V BiH	EGIPČ DOG SONCA	URLICH ZWINGLI	INKOV-SKI VLADAR	MEH. PRED. SEDNIK (1871-1880 IN 1891-1914)			
		NIZ-DI VOJGIN	BEO-TIJEC		ITALIJA	TEMEJ- NI ZA- KON DRŽAVE	VILHEL- M EKELUND	JUG. REP. BILKA DAN VSA JE 18. JULIJ	DAKTE- RIJA OKROGLE OBLIKE	STAROŽID. KRALJ. LUKA V AZOVSKEM MORSU	NAPOR POGAN	ZELENI- CA V PUŠČAVI URAN	BRST CIMA DEL KROGA MED SEK. IN LOKOM	STAROŽ. MATEMA- TIČ. MO- REC GEO- METRIJE	STAROŽ. NEMOČJA KOŠ LEN. ALI MOŠ. REC GEO- METRIJE	IZVIR MHERALNE VODE V BOSNI			
		SAV. OTNO- RITEV Z. KSTVIJO NEMŠKI PIS. (NAR. IZ. 1815)	IRI- DIJ		ZBIR. ALI PRO- DAZALEC V METLINI	TRADENE TRIVALI ORGANIZ. STOK ZA. KONNICE KIRKE	AVNOJEV IZVRŠNI ORGAN. VLADARSK. NASLIV	VRŠILEC DOLŽNOST ČEŠKA TR. TRADINICA	PREDEL V Ljub- LIANI	DOBA V PALKO ZOKU	KRŠKA GOO	LITIJ. Ljudska repu- BLIKA	EMILE ZOLA						
		TEKMO- VANJE V JAHANTU NEKROF. NLIH KONJ	REKA SKOZI Ljub- LIANO		VEDA O SNOVI	MEDEL. OZNAKA ZA VZHOD	100 NEFRIT	ZVIST. STIL	ZIVAHNO RAZPISA NO (V GLASSU)	ZAHODNO BALKAN- SKI GOL- SKI PAG	KRAJ ZAČETKA VSTAJE NA HRVATSKEM	PRITOK SAVJE P. I. MED- VODJA	SKRATNI KONEC KONEGA	DUG. REP. BILKA DAN VSTAJE 24. JULIJ	KRAJ ZAČETKA VSTAJE V ČRNJI GORI	ČIPKAR- SKA INDUSTRIJA BOVEC	ITALIJA FTNA TVRKA	DEL DREVE- SA	BODIČA- STA RABT- LINA
		PISEC ARIANEI	BUCH- WALD		ZENSKO TITAN	NATRIJ VRŠTA VSNJA	KRALJEVI Z EPA O KEDUJU RI ANSTELI. DUNGAERKA	HRV. PISA TELJI (VE- KOGlav) B. MESEEC	NABELEJEN OD KROPNJA ZNANO B. SONEKI V PAKOJA. FOSERHLIV	NAROD- DALO	NEKANDJI PREDVAL CI NASEGA OZEMIJA	AMERIŠKA ZVEZINA DRŽAVA							
		ROTACIJA PR. JEZIKO SLOVOC (ANDRE)	SHAKA- SPEAKOVA DRAMA OTOT. ZAVOJ		CELJE DRUGO IME ZA KITAS PRIDAN ANKING	VASICA NA RUDEN. PO- LIU ZNAM. (Z. GORJA) ERDJI	KRAJ ZAČETKA VSTAJE V SRBIJI	SKOPJE TOGNA- ZZI	DUG. REP. BILKA DAN VSTAJE 22. JULIJ	BUKOV ALI HRASTOV PLOD.	TEAM SKUPINA KRŠKA 1	BOZ SLOVEN. SAH. VELE MOŠTER							
		KOMIK Y CIL. KUSU	TUJE ZENSKO IME		FRANC. PILIŠKI KOMIK OČE	IS. ČIKA ABE- CEDE	NOVO MESTO RED. STOPNJA	MESTO DOGAJAJ NJA V MAROBI ČEVI NAKL. ZBIRANKI POTI IN BIRAN. POTI	SPANŠKI SPOLNIK VELIKO FINŠKO JEZBERO	ZAGREB- SKA ULICA	DELOVNA DOMAČA ŽIVAL	ŠVED- SKA	PREDU- JEM. NAPLA- ČILO	PAUL. NEKANDJI. SLOVEN. TEDNIK	KRAJ ZA- CH. VSTAJE V MAKE- DONIJI	NAHARA NAKLEP			
		STAR. SLOVAN INGOLIC ANTON	SKUPINA TREH GLASBE- NIKOV BES		MAKEDONSKI DEL. STRETA	MESTO DOGAJAJ NJA V MAROBI ČEVI NAKL. ZBIRANKI POTI IN BIRAN. POTI	PRAŠAL- NICA ENOTAZA DELO	MAKEDONSKI VARNOSTNI PRAZENIK	POMOČ- ŠČAK	ŠTENA	LANTAN	PRITR- DILNICA							
		DIVŠI ČLAN BE. ATLOV (STARR)	HAMMAR- SKJOLD		LJUBIČ. TOVARNA KOLES	MAKEDONSKI VARNOSTNI PRAZENIK	DANTE ALIGHI- ERI	DAH											

V tej številki objavljamo nagradno križanko v počastitev dneva rudarjev. Med reševalce s pravnimi rešitvami, bomo z žrebom razdelili tri knjižne nagrade. Izrezek iz časopisa z opisom rešitve pošljite na naslov: REK Zasavje,

uredništvo časopisa Srečno, Trg revolucije 12, 61420 Trbovlje. Pri žrebanju bomo upoštevali vse pravilne rešitve, ki bodo prispele v uredništvo do vključno 7. julija 1977.

Humor in anekdote

Knapi smo za pomorščaki vseh dežel znani, da znamo preklinjati najbolj sočno špansko, italijansko, nemško, srbohrvaško, slovensko in bosansko, od hišne številke do matere in očeta. V jami je težko delo in vsak se priduša, če kaj ne gre od rok. Nekoč, pred nekaj leti je nekdo dejal, če bi knapi pisali tvoje kletve na lističe papirja, bi se vsi zadušili radi pomanjkanja zraka, ker bi se saht zadelal.

Da pa niso vsi taki, kot smo omenili, pa tale primer, ki jo je vsekal po svoje:

»O, ti bavec ti«.

Zadnjič je prišel starejši rudar penzionist k zdravniku in mu potožil svoje križe in težave. »Oh, saj ni tako hudo«, ga je hrabil zdravnik. »Zaradi teh bolezni, boste lahko dočakali 80 let«. Takrat je poskočil knap in dejal: »Kaj pa mislite doktor, jaz sem že sedaj star 83 let!« No in kako sta zglihala naprej, pa ne vemo, morda za 90 let.

»O soseda, ste bili bolani, ker vas že toliko časa nisem videl?« sem zadnjič vprašal neko znanco. »Oh veste,« je dejala, »zadnjič sem stopila na cesti na bananino olupko in sem 14 dni ležala«. »Ja to je pa tud hudič«, sem bil jezen »pa vas ni nobeden vzdignil?«

Pred dnevi je prišel Lojz iz stolpnice ves vesel iz šihta domov. »Veš«, je dejal svoji mladi ženi: »zdajle sem na stopnišču govoril z našim hišnikom, pa mi je povedal, da se mu v celi stolpnici še nobena ni uprla — razen ene. Žena je malo pomislila in rekla: »Ah, to je pa gotovo tista goska iz četrtega nadstropja.«

Pogovor pri bajerju na Guidi
Pri bajerju na Guidi se vsak dan zberó dela prosti rudarji in drugi občani ter namakajo trnje, lovijo krape.

Stekel je pogovor večje skupine ribičev - rudarjev ter pravi eden: »Ali veš, da je šel pred kratkim v pokoj eden članov kolektiva rudnika Trbovlje, ki je dolgo nosil pri svojem delu gips, sedaj, ko se je upokojil pa tega nima več«. »Zakaj ne«, pravi drugi ribič: »Ja veš, sedaj ga pa tisti gips ovira pri težjem domačem delu.« »Ne ga biksat. «Res je«, pravi tretji, »tako je in še res je«, pa so se nasmejali ribiči pri čakanju na krapa.

Saj veste sedaj imamo nove jurje ali po novem 10 din, ki so kovani in precej težki. Precej časa so jih ljudje zbirali in hranili, sedaj pa so le »ven« prišli. Srečal sem prijatelja, ki ga je na cesto neslo po strani. »Revmatizem, ali išijas?« sem ga vprašal. »Kaj še«, je bil hud, »pri colengi sem skoraj same ta nove jurje dobil. «Ne vem, če jih bom prinesel do doma.« In res je za prvim vogalom zavil v gostilno.

Glasilo ureja uredniški odbor: Hinko Jazbec, Emil Kohne, dipl. inž. rud., Tine Lenarčič, Metod Malovrh, dipl. inž. rud., Joži Medvešek, Janez Oberžan, Anton Pikš, Anton Šum, Miro Suštar.

Odgovorni urednik: Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Tehnični urednik: Tine Lenarčič.

Naklada 3.200 izvodov. Za člane delovne skupnosti REK Zasavje je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Glasilo Srečno izdaja Rudarsko elektroenergetski kombinat Zasavje, n. sol. o. — 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno.

Oče Škot svojim otrokom: »Ker ste bili danes pridni, lahko greste pred slaščičarno gledat, kako otroci ližejo sladoled!« Risba: Duško Kastelic